

Чекліст флори України. 4: родина *Rosaceae* (Rosales, Angiosperms)

МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ ФЕДОРОНЧУК

FEDORONCHUK M.M. (2022). **Ukrainian flora checklist. 4: family Rosaceae (Rosales, Angiosperms)**. *Chornomors'k. bot. z.*, **18** (4): 305–349. doi: 10.32999/ksu1990-553X/2022-18-4-1

According to current estimates, the family *Rosaceae* includes from 90 to 120 genera and 3000–3500 species, distributed mainly in temperate and subtropical regions of the earth; much less – in the tropics and desert regions. In Ukraine – 59 genera and over 280 species (along with subspecies), along with cultivated, which are often wild (in total in the culture and botanical gardens are grown about 360 species that do not go beyond cultivation). Compared with the previous edition of the checklist, there have been significant nomenclature changes in the genera *Alchemilla*, *Crataegus*, *Potentilla*, *Rosa*, *Rubus*, *Sorbus* and others. In particular, independent genera, isolated from the genus *Potentilla* s. l. are considered *Argentina*, *Comarum*, *Dasiphora*, *Drymocallis*, *Sibbaldianthe*. Some genera isolated from *Sorbus* s. l. are: *Aria*, *Cormus*, *Hedlundia*, *Karpatiosorbus*, *Torminalis*, which is confirmed by literature data based on studies of the nucleotide sequences of nuclear and ribosomal DNA. *Microcerasus*, *Padellus*, isolated from *Cerasus* s. str. (*Prunus* s. l.). At the same time, the genera *Aphanes*, *Duchesnea* are included in the genus *Potentilla*; *Mespilus* – in the genus *Crataegus*; *Poterium* – in the genus *Sanguisorba*. Many new species (as well as those translated into synonyms) appeared in the genera *Alchemilla*, *Crataegus*, *Potentilla*, *Rosa*, *Rubus*. The annotated list also includes cultivated species, including those that do not escape beyond culture. The genera *Alchemilla* (64 species), *Rubus* (63), *Crataegus* (37), *Potentilla* (37), *Rosa* (53), are the most numerous in the flora of Ukraine (together with the most widely cultivated species that often go wild). At the same time, many genera are represented by one or two species (*Aremonia*, *Aruncus*, *Comarum*, *Cormus*, *Dryas*, *Drymocallis*, *Hedlundia*, *Karpatiosorbus*, *Sibbaldianthe*, *Torminalis*, *Waldsteinia*, etc.).

Keywords: annotated list (checklist), distribution, flora of Ukraine

ФЕДОРОНЧУК М.М. (2022). **Чекліст флори України. 4: родина Rosaceae (Rosales, Angiosperms)**. *Чорноморськ. бот. ж.*, **18** (4): 305–349. doi: 10.32999/ksu1990-553X/2022-18-4-1

За сучасними оцінками, родина *Rosaceae* включає від 90 до 120 родів і 3000–3500 видів, поширених переважно в помірних і субтропічних областях земної суші; значно менше – в тропіках і пустельних регіонах. В Україні – 59 родів та понад 280 видів (разом із підвидами) і найбільш часто культивованими, що нерідко дичавіючими (всього в культурі та ботанічних садах вирощується ще близько 360 видів, які не виходять за межі культивування). В порівнянні з попереднім виданням чеклісту, відбулися суттєві номенклатурні зміни в родах *Alchemilla*, *Crataegus*, *Potentilla*, *Rosa*, *Rubus*, *Sorbus* та ін. Зокрема, самостійними родами, виділеними з роду *Potentilla* s. l., розглядаються *Argentina*, *Comarum*, *Dasiphora*, *Drymocallis*, *Sibbaldianthe*. Окремими родами, виділеними з *Sorbus* s. l., є: *Aria*, *Cormus*, *Hedlundia*, *Karpatiosorbus*, *Torminalis*, що підтверджується літературними даними, які базуються на дослідженнях нуклеотидних послідовностей ядерної і рибосомальної ДНК.

© Fedoronchuk M.M.

M.G. Kholodny Institute of Botany National Academy of Sciences of Ukraine, Tereshchenkivska str., 2, Kyiv, 01601, Ukraine

e-mail: m.fedoronchuk@ukr.net

Submitted 17 March 2022

Recommended by I. Moysiyenko

Published 30 December 2022

Самостійними родами в пропонованому списку видів розглядаються *Microcerasus*, *Padellus*, виділені з *Cerasus* s. str. (*Prunus* s. l.). В той же час роди *Aphanes*, *Duchesnea* включено в рід *Potentilla*; *Mespilus* – в рід *Crataegus*; *Poterium* – в рід *Sanguisorba*. Багато нових видів (як і тих, що переведені в синоніми) виявилися в родах *Alchemilla*, *Crataegus*, *Potentilla*, *Rosa*, *Rubus*. В анотований список уключено також культивовані види, зокрема й ті, що не виходять за межі культури. Найбільш чисельними на автохтонні види та широко культивовані, що нерідко дичавіють у флорі України є роди *Alchemilla* (64 види), *Rubus* (63), *Rosa* (53), *Crataegus* (37), *Potentilla* (37). В той же час багато родів представлені одним або двома видами (*Aremonia*, *Aruncus*, *Comarum*, *Cormus*, *Dryas*, *Drymocallis*, *Hedlundia*, *Karpatiosorbus*, *Sibbaldianthe*, *Torminalis*, *Waldsteinia* та ін.).

Ключові слова: анотований список (чекліст), поширення, флора України

Пропонована стаття є продовженням серії попередніх статей щодо таксономічного складу й номенклатури (чеклісту) видів судинних рослин флори України. Перша з них була присвячена списку видів родини губоцвітих (*Lamiaceae* Martinov) флори України [FEDORONCHUK, 2022a], друга – родини бобових (*Fabaceae* Lindl) [FEDORONCHUK, 2022b], третя – родинам зонтичних (*Apiaceae* Lindl, *Umbelliferae* Juss.) та аралієвих (*Araliaceae* Juss.) [FEDORONCHUK, 2022c]. У пропонованій статті наведено анотований список видів родини *Rosaceae* Juss.

За сучасними оцінками, родина *Rosaceae* включає від 90 до 120 родів і 3000–3500 видів, поширених переважно в помірних і субтропічних областях земної суші; значно менше – в тропіках і пустельних регіонах [POTTER et al., 2007a; РНППС, 2014]. В Україні 60 родів та 279 видів (разом із культивованими, що нерідко дичавіють). За молекулярно-філогенетичними даними, *Rosaceae* є сестринською групою до інших родин порядку *Rosales* [SOLTIS et al., 2000; POTTER, 2003; JUDD, OLMSTEAD, 2004; etc.]. Донедавна найвизнанішою була система, побудована на типах плодів [SCHULZE-MENZ, 1964], в якій родина поділялася на чотири підродина: *Spiraeoideae* C. Agardh, *Maloideae* Weber (= *Pomoideae* Focke), *Rosoideae* та *Prunoideae* Focke. У свою чергу підродина поділялися на триби і підтриби, кількість та обсяги яких значно варіювали, залежно від різних підходів та поглядів авторів тих чи інших модифікацій цієї системи. Тривалий час така система родини була усталеною і визнавалася багатьма систематиками. Однак окремі групи таксонів (підродина, триби), виділені на основі морфологічних ознак, потребували доказової бази їхньої монофілетичності. Тому з часом відбулося багато змін щодо системи й приналежності тих чи інших родів до родини *Rosaceae* [LAWRENCE, 1951; HUTCHINSON, 1964; CRONQUIST, 1981; MORGAN et al., 1994; ТАКНТАЈАН, 1997; EVANS, CAMPBELL, 2002; ANGIOSPERM PHYLOGENY GROUP, 2003; POTTER, 2003; ОН, POTTER, 2005, etc.]. Так, у системі J. Hutchinson [HUTCHINSON, 1964] з-поміж надродових таксонів визнаються лише триби, які в подальшому вже не групуються у підродина. Такого ж поділу родини на одні лише триби дотримується К. Kalkman [KALKMAN, 2004], який пропонує визнати в межах *Rosaceae* лише дві підродина: *Rosoideae* (до якої могли б бути віднесені роди підродин *Rosoideae* і *Prunoideae* у класичному трактуванні) та *Amygdaloideae* Arnott (класичні підродина *Maloideae* і *Spiraeoideae*). Для діагнозу цих таксонів К. Kalkman використав багато ознак вегетативної та репродуктивної морфології, каріології, екології, фітохімії, тощо. У системі А.Л. Тахтаджяна [ТАКНТАЈАН, 1997], в якій автор уже врахував результати перших молекулярно-філогенетичних досліджень [MORGAN et al. 1994], визнається 12 підродин. Зокрема, було розширено діагнози підродин *Amygdaloideae* та *Maloideae*, а підродина *Rosoideae* та *Spiraeoideae* розділені на підродина меншого обсягу.

Результати філогенетичних досліджень, які базуються на молекулярному аналізі, підтвердили правомірність виділення окремих клад, які більш-менш відповідають визнаним раніше підродинам і трибам родини *Rosaceae*. Так, за результатами

досліджень Д. Моргана зі співавторами [MORGAN et al., 1994], проведеними на основі філогенетичного аналізу нуклеотидних послідовностей *rbcL*, отримано нові дані, що підтверджують монофілетичність підродин *Rosoideae*, *Prunoideae* та *Maloideae*, тоді як підродина *Spiraeoideae* виявилася парафілетичною. У ході цих досліджень було встановлено, що для таксономії *Rosaceae* окрім ознак морфології плода важливе діагностичне значення мають також каріологічні дані. На думку деяких авторів [SAX, 1933; EVANS et al., 2000; EVANS, CAMPBELL, 2002], дані щодо хромосомних чисел можуть свідчити про гібридогенне походження окремих таксонів *Rosaceae*, а також про філогенію *Maleae*, базальною групою яких могли бути «спірейні» [STERLING, 1966; GLADKOVA, 1972].

У 2007 році вийшла друком колективна праця [POTTER et al., 2007a] у якій дослідники спробували узагальнити накопичені результати молекулярно-філогенетичних досліджень родини *Rosaceae* впродовж останніх років. Були порівняні результати молекулярно-філогенетичних і морфологічних досліджень з метою визначення, наскільки та як само вони узгоджуються. Крім того, автори на основі вивчення послідовностей хлоропластних і ядерних геномів додатково вивчили філогенетичні зв'язки (відносини) між представниками 88 родів *Rosaceae*. Отримані результати дослідники використали для з'ясування еволюції морфологічних ознак, зокрема карпологічних, й розробки нової філогенетичної класифікації на рівні підродин і триб. Як і в попередніх публікаціях [POTTER, 2003; POTTER et al., 2002; 2007b], результати молекулярно-філогенетичного аналізу підтвердили правомірність виділення окремих таксономічних груп та їхню монофілетичність, хоч об'єми деяких з них суттєво відрізняються від традиційних (класичних). Автори дійшли висновку про доцільність виділення в межах родини *Rosaceae* трьох підродин: *Rosoideae*, *Dryadoideae* Sweet (за авторами – *Dryadoideae* Juel) та *Spiraeoideae* й 11 триб, три з яких вони розділили на підтриби. Деякі роди не були включені до складу конкретних триб, а лише до підродин. Всі роди, які раніше включалися до підродин *Amygdaloideae* і *Maloideae*, дослідники віднесли до підродини *Spiraeoideae*. Ними визнаються також три надтриби: одна в підродині *Rosoideae*, дві – в *Spiraeoideae*. Для кожного з таксонів надродового рангу, з урахуванням правил Кодексу номенклатури, наведені наукові назви (правда, в деяких випадках невірні).

Новий варіант системи родини *Rosaceae*, який запропонували D. Potter зі співавторами [POTTER et al., 2007a], нині знаходить все більшу підтримку серед дослідників філогенії родини *Rosaceae* [CAMPBELL et al., 2007; LI et al., 2012; ERTTER, 2014, та ін.]. Слід відмітити, що нова система *Rosaceae* хоч і набуває популярності, проте на сьогодні ще не є повністю розробленою. У цій системі, побудованій на основі молекулярно-філогенетичного аналізу, ще остаточно не з'ясоване місце окремих родів, які попередньо були віднесені до таксонів вищого рангу – надтриб чи підродин (*Filipendula* Mill., *Rosa* L., *Rubus* L. etc.). Деякі роди, зокрема *Potentilla* L. (до якого включені також *Wolffia* Horkel. ex Schldl. (= *Horkelia* Rchb. ex Bartl., *Horkeliella* (Rydb.) Rydb.), *Ivesia* Torr. & A. Gray, *Purpusia* Brandegee, *Stellariopsis* (Baill.) Rydb.), чи *Prunus* L. (до якого увійшли *Prunus* s. str., *Amygdalus* L., *Armeniaca* Scop., *Cerasus* Mill., *Lauro-cerasus* Duhamel, *Maddenia* Hook.f. & Thomson, *Padus* Mill., *Pygeum* Gaertn.) надмірно збільшені в обсязі. Проте це є звичним для західноєвропейських систематиків, які більшість з цих таксонів, зокрема близьких до роду *Prunus*, ще раніше розглядали у складі останнього. Є неточності також у назвах деяких таксонів та їхніх авторів. Зокрема, назва підродини *Spiraeoideae* С. Agardh (1825) в системі Д. Поттера з співавторами [POTTER et al., 2007a] повинна бути замінена на *Amygdaloideae* Arnott (1832), яка є «nomen conservandum». Аналогічно триба *Pyreae* Baill. (1869), до складу якої в ранзі підтриби *Pyrinae* Dumort. включені роди підродини *Maloideae*, також повинна бути замінена на назву *Maleae* Small. (1933), оскільки назва родини *Malaceae*

Small (1903) є законсервованою, тоді як назва родини *Pyraceae* Vest (1818) не законсервована. Частково ці питання вже враховані іншими авторами обробки родини розових [ERTTER, 2014; etc.].

Положення родів *Rosaceae* флори України в новій системі родини, побудованій на основі молекулярно-філогенетичних досліджень [ROTTER et al., 2007a] з деякими змінами і доповненнями представлені у нашій раніше опублікованій праці [FEDORONCHUK, 2017]. В цій статті, для зручності користування, ми наводимо анотований список видів родини розових за алфавітним порядком.

Матеріали і методи досліджень

Базовою основою пропонованого списку видів родини *Rosaceae* є номенклатурне зведення судинних рослин флори України [MOSYAKIN, FEDORONCHUK, 1999]. Робота також базується на критичному аналізі таксономічного складу з врахуванням нових узагальнених даних морфологічних, та отриманих з літературних джерел молекулярно-філогенетичних досліджень. В роботі також використані електронні ресурси з номенклатури видів. Оскільки пропонований варіант чеклісту родини *Rosaceae* поданий як стаття, то для кожного виду вказано його поширення, а в примітках (при необхідності) – таксономічні, номенклатурні чи хорологічні коментарі. Назви родів та видів та їх синоніми (у круглих дужках) наведені за алфавітним порядком, а в квадратних дужках – альтернативно прийнятні назви (виділені жирним з курсивом). Зірочкою (*) позначені культивовані рослини, а знаком «!» – ті, що дичавіють (виходять з культури). Межі територій (ботаніко-географічні райони України) наведені за геоботанічним районуванням [PRIRODA ..., 1985], детальний аналіз якого зроблено в монографічній роботі В.П. Гелюти [HELUTA, 1989]. Флористичне районування Українських Карпат наведено за В.І. Чопиком [СНОРУК, 1969]. В окремих випадках вказані також більш конкретні місцезростання (адміністративні райони). Поширення видів на території України наводимо за достовірними джерелами (Флорами, Визначниками, опублікованими науковими статтями в журналах ботанічного профілю, а також на основі використання опрацьованих нами гербарних матеріалів).

Результати досліджень та обговорення

AFLATUNIA Vassilcz. [*Prunus* L.]

Моногіпний рід, поширений в Середній Азії. В останній час розглядається у складі поліморфного роду *Prunus* L.

***Aflatunia ulmifolia** (Franch.) Vassilcz. [*Prunus ulmifolia* Franch.] (*Amygdalus ulmifolia* (Franch.) Popov; *Louiseania ulmifolia* (Franch.) Pachom.)

• Перспективна для озеленення рослина (гарний декоративний кущ), а також прекрасна підшепа для персика та культурного мигдалю [КОКІНО et al., 2005].

AGRIMONIA L.

Понад 20 видів, поширених переважно в Голарктиці, Південній Азії, Центральній і Південній Америці а також в Південній Африці. В Україні – 3 види і 2 підвиди:

Agrimonia eupatoria L.

a. **Agrimonia eupatoria** L. subsp. **eupatoria** (*Agrimonia adscendens* Andrzej.; *Agrimonia officinalis* Lam.)

• По всій Україні, звичайно.

b. **Agrimonia eupatoria** L. subsp. **grandis** (Asch. & Graebn.) Bornm. (*Agrimonia grandis* (Asch. & Graebn.) Andrzej. ex Dobroch.)

• В Лісостепу, Степу (північна частина), рідше на Поліссі, а також в Криму.

Agrimonia pilosa Ledeb. (*Agrimonia godetiana* Andrz.; *Agrimonia pilosa* Ledeb. var. *pilosa*; *Agrimonia striata* Michx. subsp. *pilosa* (Ledeb.) Rumjantsev)

- На Поліссі, в Лісостепу та в Степу, зрідка.

Agrimonia procera Wallr. (*Agrimonia glandulosa* (Simonk.) Simonk.; *Agrimonia odorata* auct. non Mill.: Ledeb. 1844; *Agrimonia robusta* Andrz. ex Trautv.; *Agrimonia robusta* Andrz.)

- Зрідка в західних та східних районах.

ALCHEMILLA L. (incl. *Aphanes* L.)

Понад 1000 видів (апоміктитичних рас), поширених в областях помірного і холодного клімату Євразії, Північної Америки, а також в горах тропіків (Африка), багато з яких групуються у так звані «види-агрегати». В Україні (включно з Кримом) – 64 види (разом з сумнівними). До роду *Alchemilla* уключено також рід *Aphanes* L., представлений в Україні одним видом (*Aphanes arvensis* L.), що підтверджується новими даними, отриманими в результаті молекулярно-філогенетичних досліджень [ГЕНРКЕ et al., 2008].

Alchemilla aemula Juz. ~ *Alchemilla gibberulosa* aggr.

- В Гірському Криму, звичайно.

Alchemilla arvensis (L.) Scop. [*Aphanes arvensis* L.] (*Alchemilla triloba* Gilib.; *Aphanes triloba* Gilib.)

- В Західному Поліссі, Правобережному Лісостепу (Житомирська обл., окол. м. Бердичів [ORLOV et al., 2021] та в Криму, зрідка.

Alchemilla babiogorensis Pawł.

- В Карпатах (Чорногора, Мармароські Альпи) [ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007; СЫТСЧАК, 2011].

Alchemilla baltica Sam. ex Juz. ~ *Alchemilla acutidens* aggr.

- В Карпатах (Східні Бескиди й Низькі полонини, Горгани, Свидовець, Чорногора, Чивчино-Гринявські гори.), Передкарпатті [LOVELIUS, 1987; VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007; СЫТСЧАК, 2011].

?**Alchemilla boleslai** Pawł.

- Наводиться під знаком запитання для України [КУРТТО et al., 2007].

Alchemilla braun-blanquetii Pawł.

- В Карпатах (Чорногора) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1992; ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007; СЫТСЧАК, 2011].

Alchemilla brevidens Juz. (*Alchemilla nemoralis* auct. fl. ukr., non Alech.)

- В Криму, зрідка [ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007].

Alchemilla bucovinensis Sytschak

- В Карпатах [Східні Бескиди й Низькі полонини, Горгани, Чивчино-Гринявські гори.) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1992, 2011; ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007].

Alchemilla buschii Juz.

- В Гірському Криму (Корабі-яйла, Тай-Коба, Кара-Тай).

Alchemilla camptopoda Juz.

- В Гірському Криму (Ай-Петрі), зрідка.

Alchemilla conglobata H.Lindb.

- Наводиться для Сумської області (на межі з Російською Федерацією) [КУРТТО et al., 2007].

Alchemilla connivens Buser ~ *Alchemilla acutidens* aggr. (*Alchemilla subconnivens* Pawł.)

- В Карпатах (Ів.-Франківська область, Чивчинські гори; Чернівецька область, с. Шепіт) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007].

Alchemilla crebridens Juz.

- В Гірському Криму, звичайно.

Alchemilla crinita Buser

- В Карпатах (Східні Бескиди й низькі Полонини, Горгани, Свидовець, Чорногора, Чивчино-Гринявські гори), Середньому Подністров'ї [LOVELIUS, 1987; VOLGIN, SYTSCHAK, 1992; ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007; СЫТСЧАК, 2011].

Alchemilla cymatophylla Juz. ~ *Alchemilla strigosula* aggr.

- В Карпатах (Східні Бескиди й Низькі полонини, Горгани, Свидовець, Чорногора, Чивчино-Гринявські гори), Розточчі-Опіллі, Малому Поліссі [VOLGIN, SYTSCHAK, 1992, 2011; ТІКНОМІРОВ, 2001; КУРТТО et al., 2007].

Alchemilla czywczynensis Pawł.

- В Карпатах (Чивчино-Гринявські гори) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011], дуже рідко.

Alchemilla deylii

(*Alchemilla arcuatiloba* Juz.)

- В Гірському Криму.

Alchemilla incisa Buser ~ *Alchemilla fissa* aggr. (*Alchemilla gracilis* Buser 1894, non Opiz 1838)

- В Карпатах (Свидовець, Черногора), дуже рідко [SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla jailae Juz.

- В Гірському Криму.

?**Alchemilla kornasiana** Pawł.

- В Карпатах (Чивчино-Гринявські гори) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1992, 2011; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007].

Alchemilla languescens Juz. ~ *Alchemilla propinqua* aggr.

- В Гірському Криму [KURTTO et al., 2007].

Alchemilla lithophila Juz.

- В Гірському Криму

Alchemilla micans Plocek ~ *Alchemilla fissa* aggr.

- В Карпатах (Свидовець, Черногора) [LOVELIUS, 1987; VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla exsanguis Juz.

- В Гірському Криму [ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007].

Alchemilla exuens Juz.

- В Гірському Криму, рідко.

Alchemilla firma Buser ~ *Alchemilla fissa* aggr.

- В Карпатах (Свидовець, Черногора) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

?**Alchemilla fissa** Gunther & Schummel s.l.

- Наводиться для Карпат (Чернівецька область) [KURTTO et al., 2007], можливо помилково.

Alchemilla flabellata Buser

- В Карпатах (Східні Бескиди й Низькі полонини, Свидовець, Черногора, Мармароські Альпи) [KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla glabra Neygenf. (*Alchemilla alpestris* (F.W.Schmidt) Opiz)

- В Карпатах (Східні Бескиди й Низькі полонини, Горгани, Свидовець, Черногора, Чивчино-Гринявські гори), Розточчі-Опіллі, на Малому Поліссі [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla glabricalis H.Lindb.

- В Розточчі-Опіллі [ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007].

Alchemilla glaucescens Wallr.

- В Карпатах (Східні Бескиди й Низькі полонини, Горгани, Черногора, Чивчино-Гринявські гори), Розточчі-Опіллі, Правобережному Поліссі (Чернігівська область), Лівобережному Лісостепу (Сумська область) [KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

?**Alchemilla glomerulans** Buser

- Аркто-альпійський вид, наводиться для Карпат (Ів.-Франківська область, Верховинський район, с. Буркут) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001] але, імовірно, помилково.

Alchemilla gorcensis Pawł.

- Наводиться для Карпат (пограниччя з Угорщиною: Чивчино-Гринявські гори) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; SYTSCHAK, 2011; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007].

Alchemilla heptagona Juz.

- В Карпатах (Черногора, Чивчино-Гринявські гори) [SYTSCHAK, KAGALO, 1996; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla hirsuticaulis H.Lindb.

- Наводиться для Волинської та Сумської (на межі з Російською Федерацією) областей [KURTTO et al., 2007].

Alchemilla hirsutissima Juz.

- В Гірському Криму, зрідка.

Alchemilla hoverlensis Pawlus & Lovelius

- В Карпатах (Чорногора) [LOVELIUS, PAWLUS, 1988; VOLGIN, SYTSCHAK, 1992; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla imberbis Juz. Buser (*Alchemilla gracilis* auct.)

- В Закарпатті, Карпатах (у всіх районах), на Поліссі, в Лісостепу.

Alchemilla mollis (Buser) Rothm. (*Alchemilla acutiloba* Steven var. *mollis* Buser; *Alchemilla acutiloba* Steven subsp. *mollis* (Buser) Buser)

- Мале Полісся (м. Дубляни Жовківського району Львівської області), можливо як інтродукована або випадково занесена рослина [LOVELIUS, 1987; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla monticola Opiz (*Alchemilla gracilis* Opiz; *Alchemilla ladislai* sensu Sytschak et Tichom., non Pawł.; *Alchemilla pastoralis* Buser)

- Закарпатська рівнина, Карпати (Східні Beskidi й Низькі полонини, Горгани, Свидовець, Чорногора, Чивчино-Гринявські гори, Мармароські Альпи), Середнє Подністров'я, Полісся та в Лісостепу (північна частина: Житомирська й Сумська області).

Alchemilla obtusa Buser

- Наводиться для Карпат (Горгани, Свидовець, Чорногора) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; SYTSCHAK, 2011], але потребує підтвердження.

Alchemilla phegophila Juz.

- В Гірському Криму (Чатирдаг), рідко.

Alchemilla plicata Buser

- Наводиться для Передкарпаття (Чернівецька область, Сторожинецький район: околиці смт. Красноільськ, гора Кекача; між смт. Красноільськ і с. Банилів-Підгірний, полонина Занога) [KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

?**Alchemilla propinqua** H.Lindb. ex Juz. s. l.

- Наводиться для м. Глухів (Сумська область), можливо як інтродуцент.

Alchemilla pseudincisa Pawł.

- В Карпатах (Свидовець, Чорногора) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla pycnantha Juz. ~ *Alchemilla gibberulosa* aggr.

- В Гірському Криму [ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007].

Alchemilla reniformis Buser

- В Карпатах (Закарпатська область, с. Кваси; Чивчино-Гринявські гори, гора Лоздун) [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla sarmatica Juz. ~ *Alchemilla strigosula* aggr.

- В Карпатах (Східні Beskidi й Низькі полонини, Горгани, Свидовець, Чорногора, Чивчино-Гринявські гори, Мармароські Альпи.), Передкарпатті, Розточчі-Опіллі, Західному Поліссі [VOLGIN, SYTSCHAK, 1992; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla smytniensis Pawł.

- В Карпатах (Горгани), на Опіллі (Івано-Франківська область, Рожнятівський район, гора Грофа), дуже рідко [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla stevenii Buser

- В Гірському Криму [ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007].

?**Alchemilla suavis** Plocek

- Наводиться для Карпат [TASENKEVYCH, 1989], можливо помилково.

Alchemilla subconnivens Pawł.

- Карпати (Чивчино-Гринявські гори) [SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla subcrenata Buser

- В Карпатах (Східні Beskidi й Низькі полонини, Горгани, Свидовець, Чорногора, Чивчино-Гринявські гори), Передкарпатті, на Поліссі і в Лісостепу(північно-східна частина).

Alchemilla supina Juz.

- В Гірському Криму.

Alchemilla szaferi Pawł.

- В Карпатах (Свидовець, Чорногора) [SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla taurica (Buser) Juz.

- В Гірському Криму [KURTTO et al., 2007].

Alchemilla turkulensis Pawł.

- В Карпатах (Свидовець, Черногора, Чивчино-Гринявські гори, Мармароські Альпи), досить часто [VOLGIN, SYTSCHAK, 1989; ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla tyttantha Juz.

- В Гірському Криму.

Alchemilla veronicae Juz.

- В Гірському Криму.

Alchemilla vinacea Juz.

- В Гірському Криму.

Alchemilla vulgaris L. em. Fröhner (*Alchemilla acutangula* Busser; *Alchemilla acutiloba* Opiz.)

- Закарпатська рівнина та передгір'я (можливе знаходження у таких районах: Чивчино-Гринявські гори, Мармароські Альпи, Вулканічні Карпати), Карпати (Східні Бескиди й Низькі полонини, Горгани, Свидовець, Черногора), Передкарпаття, Полісся та Лісостеп (північна й північно-східна частини) [SYTSCHAK, 2011; POWO, 2022].

Alchemilla walasii Pawł.

- В Карпатах (Східні Бескиди й Низькі полонини), Передкарпатті [VOLGIN, SYTSCHAK, 1992; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla xanthochlora Rothm.

- Закарпатська рівнина, Карпати (Східні Бескиди й Низькі полонини, Горгани, Свидовець), Передкарпаття [VOLGIN, SYTSCHAK, 1992, ТІКНОМІРОВ, 2001; KURTTO et al., 2007; SYTSCHAK, 2011].

Alchemilla zapalowiczii Pawł.

- В Карпатах (Черногора, Чивчино-Гринявські гори) [SYTSCHAK, KAGALO, 1996; SYTSCHAK, 2011].

AMELANCHIER Medik.

Від 20 до 25 видів, поширених в країнах Середземномор'я (на сході до Кавказу і Малої Азії), в горах Середньої Європи, в Південно-Західній і Східній Азії та в Північній Америці (більша частина видів). Широко поширені в роді апоміксіс, поліплоїдія та гібридизація спричиняють значні труднощі при ідентифікації видів *Amelanchier*, які виділяються серед інших видів триби *Maleae* суттєвими морфологічними ознаками (гроноподібне суцвіттям, дуже вузькі пелюстки квіток, розділені неповною перегородкою на дві половинки гнізда плодолистків). За молекулярно-філогенетичними даними [CAMRBELL et al., 1995; 2007] рід *Amelanchier* є монофілетичним, близько спорідненим з південно-східноазійськими родами *Peraphyllum* Nutt. і *Malacomeles* (Desne.) Desne. (Південно-Східна Азія). В Україні в дикому стані відомий лише один вид – *Amelanchier ovalis* Medik. Це низка видів культивуються і деякі з них нерідко дичавіють.

*!**Amelanchier alnifolia** (Nutt.) Nutt. ex M.Roem. (*Aronia alnifolia* Nutt.; *Pyrus alnifolia* (Nutt.) Lindl.)

- Культивується в садах і парках, іноді дичавіє.

*!**Amelanchier** x **lamarckii** F.G.Schroeder (*Amelanchier canadensis* (L.) Medik. subsp. *confusa* Á.Löve & D.Löve; *Amelanchier* x *grandiflora* Rehder)

- В садах і парках по всій Україні, інколи дичавіє.

Amelanchier ovalis Medik. (*Amelanchier ovalis* Medik. subsp. *ovalis*; *Amelanchier rotundifolia* (Lam.) Dum.-Cours.; *Amelanchier vulgaris* Moench; *Aronia amelanchier* Dumort.; *Crataegus amelanchier* (L.) Desf.; *Crataegus rotundifolia* Lam.; *Mespilus amelanchier* L.; *Pyrus amelanchier* (L.) Du Roi; *Sorbus amelanchier* (L.) Crantz)

- В Гірському Криму, а також широко культивується в садах і парках по всій Україні як декоративна рослина.

*!**Amelanchier** x **spicata** (Lam.) K.Koch (*Amelanchier canadensis* (L.) Medik. subsp. *spicata* (Lam.) Á.Löve & D.Löve; *Crataegus spicata* Lam.)

- В садах і парках по всій Україні, іноді дичавіє.

В ботанічних садах і дендропарках країни зрідка культивуються також інші види ірги, зокрема: **Amelanchier asiatica** (Siebold & Zucc.) Endl. ex Walp., **Amelanchier laevis** Wiegand, **Amelanchier bartramiana** (Tausch) M.Roem. (= *Amelanchier oligocarpa* (Michx.) M.Roem.), **Amelanchier sanguinea** (Pursh) DC., **Amelanchier utahensis** Koehne.

AMYGDALUS L. [*Prunus* L. s. l.]

Близько 40 видів, поширених в теплих областях Євразії і Північної Америки. Результати молекулярно-філогенетичних досліджень показали, що зі складу *Amygdalus* s. str. слід виключити *Amygdalus nana* L. та споріднені з ним види (*Amygdalus mira* (Koehe) Ricker (= *Prunus mira* Koehe), *Amygdalus davidiana* (Carriere) Franch., *Amygdalus triloba* (Lindl.) Ricker (*Prunus triloba* Lindl.)) [VAFADAR et al., 2014], а також ще декілька інших видів (див. нижче примітку до роду *Persica*). В Україні – один дикорослий вид, інші – в культурі.

****Amygdalus communis* L. [*Prunus amygdalus* Batsch.] (*Amygdalus dulcis* Mill.; *Prunus commulidis* (L.) Accang. 1882, non Huds. 1778; *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb)**

- Культивується в багатьох сортах в садах і парках України (частіше на півдні) як плодова рослина.

***Amygdalus nana* L. [*Prunus tenella* Batsch] (*Amygdalus besseriana* Spach; *Amygdalus campestris* Besser; *Amygdalus pallasiana* Schlecht.; *Prunus campestris* (Besser) Asch. & Graebn.; *Prunus nana* (L.) Stokes; *Prunus tenella* Batsch var. *tenella*)**

- На півдні Лісостепу, рідко; в Степу та Криму, спорадично; часто також культивується в ботанічних садах.

****Amygdalus triloba* (Lindl.) Ricker [*Prunus triloba* Lindl.]**

- Культивується в садах і парках, особливо в Криму, як декоративні махрові форми з білими і рожевими квітками.

В ботанічних садах і парках ще нерідко культивуються: ***Amygdalus spinosissima* Bunge [*Prunus spinosissima* (Bunge) Franch.]; ***Amygdalus* x *vavilovii* Popov [*Prunus* x *vavilovii* (Popov) A.E.Murray]; ***Amygdalus fenzliana* (Fritsch.) Korsh. [*Prunus fenzliana* Fritsch.]; ***Amygdalus petunnikovii* Litw. [*Prunus petunnikovii* (Litw.) Rehder].********

AREMONIA Neck. ex Nestl.

Монотипний рід з центрально-південноєвропейсько-передньоазійським ареалом.

***Aremonia agrimonoides* (L.) DC. (*Agrimonia agrimonoides* L.; *Aremonia agrimonoides* L. subsp. *agrimonoides*)**

- В Закарпатті, рідко (околиці м. Берегове, Мукачеве).

ARGENTINA Hill

Понад 70 видів, недавно виділених з роду *Potentilla* L. на основі молекулярно-філогенетичних даних [ERICSSON et al., 2022], поширених майже по всій Північній півкулі, але переважно в районах Тихоокеанського узбережжя Азії й Північної Америки, в горах Палеотропіка та Нової Зеландії. В Україні – один вид.

***Argentina anserina* (L.) Rydb. [*Argentina anserina* (L.) Rydb. subsp. *anserina*] (*Argentina vulgaris* Lam.; *Dasifora anserina* (L.) Raf.; *Fragaria anserina* (L.) Crantz; *Potentilla anserina* L.)**

- По всій материковій частині України та в Криму, широко відомий як перстач гусячий (гусяча лапка). Дуже варіює за опушенням, формою листочків.

ARIA (Pers.) J.Jacq. ex Host, nom. cons. prop. [*Sorbus* L. s. l.]

Рід *Aria* (Pers.) J.Jacq. ex Host виділений з роду *Sorbus* L. s. l. У традиційному (широкому) трактуванні рід *Sorbus* виявився поліфілетичним таксоном, зі складу якого зараз виділяються окремі групи видів, яким раніше надавали рангу секцій або підродів, а тепер визнають як окремі роди [ROBERTSON et al., 1991]: *Sorbus* L. s. str. (листки непарно-пірчасті; гінецей з 3–5 плодолистків; зав'язь напівнижня), *Aria* (Pers.) J.Jacq. ex Host, *Micromeles* Desne. (листки прості, цілісні; гінецей з 2(3) плодолистків; зав'язь напівнижня), *Cormus* Spach (л. непарно-пірчасті; гінецей з 5 плодолистків; зав'язь нижня), *Torminalis* Medik. (л. прості, лопатеві або розсічені; гінецей з 2 плодолистків; зав'язь нижня), *Chamaemespilus* Medik. (л. прості, суцільні, зубчасті з країв). Однак, багато таксономістів з практичних міркувань дотримуються й досі широкого трактування роду [GABRIELIAN, 1978; РИППС et al., 1990; ALDASORO et al., 2004, etc.], посиляючись на те, що між цими сегрегатними родами відсутній бар'єр схрещування. Вони досить легко гібридизують як між собою (*Sorbus* x *Aria*, *Sorbus* x *Torminalis*, *Sorbus* x *Chamaemespilus*, *Torminalis* x *Aria*), так і з іншими родами триби *Maleae*, утворюючи такі нотороди, як: x*Amelasorbus* Rehder (*Sorbus* x *Amelanchier* Medik.), x*Crataegosorbus* Makino ex Pojark. (*Sorbus* x *Craetegus* L.), x*Sorbaronia* C.K.Schneid. (*Sorbus* x *Aronia* Medik.), x*Sorbocotoneaster* Pojark. (*Sorbus* x *Cotoneaster* Medik.), x*Sorbopyrus* C.K.Schneid. (*Sorbus* x *Pyrus* L.), x*Torminalus* Holub

(*Torminalis* Medik. × *Malus* Mill.). Проведені молекулярно-філогенетичні дослідження на основі аналізу нуклеотидних послідовностей ядерної і рибосомальної ДНК [CAMPBELL et al., 2007; LI et al., 2012, etc.] підтвердили монофілетичність цих груп і можливість розглядати їх у ранзі окремих родів. Після недавно опрацьованого роду *Sorbus* для Атласу флори Європи [SENNIKOV, KURTTO, 2018] було додатково виділено або визнано ще кілька гібридогенних родів та низку нових нотородів, які нині згадуються або визнані у світових номенклатурних зведеннях [IPNI, POWO]. Проте, щоб запобігти появі численних нових номенклатурних комбінацій, яких необхідно зробити, якщо буде прийнято варіант О. Сеннікова і А. Курто [SENNIKOV, KURTTO, 2018], нами [MOSYAKIN et al., 2022] було запропоновано законсервувати назву роду *Aria* (який зараз нараховує близько 60 видів) проти назв родів *Chamaespilus* та *Torminalis*, які зараз мають номенклатурний пріоритет. *Aria*, *Chamaespilus* та *Torminalis* мають низку спільних морфологічних ознак (див. вище), що вказує на їхню тісну спорідненість; ця спорідненість підтверджена і молекулярно-філогенетичними дослідженнями (див. посилання у [MOSYAKIN et al., 2022]). Таким чином, якщо наша пропозиція буде прийнята, то при об'єднанні цих трьох груп (*Aria*, *Chamaespilus* та *Torminalis*) в один рід він матиме назву *Aria*. У запропонованій обробці ми схилиємося до такого об'єднання, а тому включаємо *Karpatisorbus* до складу *Aria*. Проте, доки наша пропозиція про номенклатурну консервацію назви *Aria* не прийнята, ми поки що наводимо тут *Torminalis* як окремий рід. У родовій та видовій синоніміці наведених видів ми вказуємо також традиційні, раніше широко вживані назви (див. роди *Aria*, *Cormus*, *Hedlungia*, *Torminalis*).

Таким чином, рід *Aria*, з включенням до його складу також *Karpatisorbus* буде нараховувати близько 150 видів, поширених в Північній Африці, Європі, Середземномор'ї, Передній та Центральній Азії. В Україні – 4 види.

***Aria edulis* (Willd.) M.Roem [*Sorbus aria* (L.) Crantz.] (*Aria nivea* Host; *Crataegus aria* L.; *Pyrus edulis* Willd.)**

• В Карпатах, а також часто культивується під назвами: *Aria nivea* Host, *Sorbus aria* (L.) Crantz.

***Aria stankovii* (Juz.) Sennikov & Kurtto [*Sorbus stankovii* Juz.] (*Pyrus stankovii* (Juz.) M.F.Fay & Christenh.; *Sorbus graeca* auct. non (Lodd. ex Spach) S.Schauer)**

• В Гірському Криму.

***Aria taurica* (Zingerl.) Sennikov & Kurtto [*Sorbus taurica* Zingerl.] (*Pyrus taurica* (Zingerl.) M.F.Fay & Christenh.; *Sorbus graeca* (Lodd. ex Spach) S.Schauer var. *taurica* (Zingerl.) Gabrieljan; *Sorbus turcica* auct. non Zingerl.: Zaik., 2001: 538, p. p.; *Sorbus umbellata* (Desf.) Fritsch var. *taurica* (Zingerl.) Gabrieljan)**

• В Гірському Криму (яйли).

Вказівка на зростання в Криму *Sorbus umbellata* (Desf.) Fritsch (в нашому трактуванні *Aria umbellata* (Desf.) Sennikov & Kurtto) є помилковою.

***Aria tauricola* (Zaik. ex Sennikov) Fedor., comb. nov. ≡ *Sorbus tauricola* Zaik. ex Sennikov, Willdenowia 43(1): 39. 2013.**

(*Karpatisorbus tauricola* (Zaik. ex Sennikov) Sennikov & Kurtto; *Pyrus tauricola* (Zaik. ex Sennikov) M.F.Fay & Christenh.; *Sorbus latifolia* auct. non (Lam.) Pers.; *Sorbus pseudolatifolia* K.P.Popov; *Sorbus tauricola* Zaik., nom. inval.)

• В Гірському Криму. Можливо гібридогенного походження [*Aria taurica* (Zingerl.) Sennikov & Kurtto (= *Sorbus taurica* Zinserl.) × *Torminalis glaberrima* (Gand.) Sennikov & Kurtto (= *Sorbus torminalis* (L.) Crantz)].

Номенклатурна комбінація *Aria tauricola* спочатку [FEDORONCHUK, 2017] не була дійсно обнародована, оскільки не була процитована публікація, у якій валідизовано базіонім. Цей вид було включено [SENNIKOV, KURTTO, 2018] до гібридогенного роду *Karpatisorbus* Sennikov & Kurtto, який, ймовірно, виник внаслідок міжродової гібридизації між представниками родів *Aria* та *Torminalis*. Оскільки ми схилиємося до прийняття роду *Aria* у широкому розумінні (див. вище примітку), то тут *Karpatisorbus* включено до складу *Aria*.

У культурі зрідка трапляється також західносередземноморський вид ***Aria latifolia* (Lam.) M.Roem. (*Karpatisorbus latifolius* (Lam.) Sennikov & Kurtto)**, який в українських літературних джерелах [КОКНО et al., 2005] наводиться під назвою *Sorbus latifolia* (Lam.) Pers.

ARMENIACA Scop. [*Prunus* L. s. l.]

Близько 10 видів, поширених в помірно теплих і субтропічних областях Азії, з яких один широко культивується в Європі (зокрема і в Україні), Америці, Африці.

*!**Armeniaca vulgaris** Lam. [**Prunus armeniaca** L.]

- Вирощується в садах як плодова рослина по всій Україні. Нині існує багато сортів, які відрізняються за розмірами плодів, зимо-, посухо- та газостійкістю та іншими господарськоцінними ознаками.

В ботанічних садах та дендраріях, особливо на півдні країни, культивуються також інші види, з яких деякі відомі в багатьох сортах: **Armeniaca ansu** (Maxim.) Kostina [**Prunus armeniaca** L. var. **armeniaca**] (*Prunus ansu* (Maxim.) Kom.), **Armeniaca** × **dasycarpa** (Ehr.) Borkh. [**Prunus dasycarpa** Ehr.], **Armeniaca mandshurica** (Maxim.) Skwartz. [**Prunus mandshurica** (Maxim.) Koehne] (*Prunus armeniaca* L. var. *mandshurica* Maxim.), **Armeniaca mume** Siebold. [**Prunus mume** (Siebold.) Siebold & Zucc.], **Armeniaca sibirica** (L.) Lam. [**Prunus sibirica** L.]

ARONIA Medik.

Оліготипний рід *Aronia* іноді включають в морфологічно близький до нього *Photinia* Lindl. [ROBERTSON et al., 1991], але від останнього рослини *Aronia* відрізняються наявністю темних залозок по центральній жилці листкової пластинки, що характерно також для інших родів триби *Maleae*. Відокремленість родів *Aronia* і *Photinia* підтверджується молекулярними даними [Li et al., 2012]. Для видів *Aronia* характерний апомікс і легка здатність до гібридизації з видами інших родів триби *Maleae*, зокрема з *Sorbus* L.: ×**Sorbaronia** C.K.Schneid. (*Sorbus aucuparia* L. × *Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliott) (див. примітку до роду ×*Sorbaronia*). В Україні культивуються три види.

***Aronia arbutifolia** (L.) Pers. (*Hahnia arbutifolia* (L.) Medik.; *Mespilus arbutifolia* L.; *Pyrus arbutifolia* (L.) L.f.; *Sorbus arbutifolia* (L.) Heynh.)

- Дуже рідко в ботанічних садах (м. Київ, Харків), а також в дендропарку «Тростянець» (Чернігівська область) [КОКНО et al., 2005].

*?**Aronia melanocarpa** (Michx.) Elliot (*Aronia nigra* (Willd.) Koehne; *Hahnia arbutifolia* (L.) Medik. var. *nigra* Medik.; *Mespilus arbutifolia* L. var. *melanocarpa* Michx.; *Photinia melanocarpa* (Michx.) K.R.Robertson & J.B.Phipps; *Pyrus melanocarpa* (Michx.) Willd.; *Sorbus melanocarpa* (Michx.) Heynh.)

- Наводиться для України як культивована рослина, можливо помилково (імовірно замість ×**Sorbaronia fallax** (C.K.Schneid.) C.K.Schneid. [*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliot × *Sorbus aucuparia* L.]

***Aronia** × **prunifolia** (Marschall) Rehder [*Aronia arbutifolia* (L.) Pers. × *Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliot] (*Crataegus* × *prunifolia* (Marschall) Baumg.; *Mespilus* × *prunifolia* Marschall)

- Зрідка культивується в ботанічних садах (м. Київ, Чернівці, Вінниця).

ARUNCUS L.

Невеликий за обсягом (4 види) рід, представлений в Україні одним поліморфним видом (типовим підвидом).

Aruncus dioicus (Walter) Fernald [**Aruncus dioicus** Walter subsp. *dioicus*] (*Actea dioica* Walter; *Aruncus vulgaris* Raf., nom. invalid.; *Spiraea aruncus* L.)

- В Карпатах, Прикарпатті, часто; рідше в Західному Поліссі і Лісостепу, а також нерідко культивується в садах і парках як декоративна рослина.

CERASUS Mill. [**Prunus** L. s. l.]

Близько 90 видів, поширених в помірно теплих і субтропічних областях Євразії і Північної Америки. В Україні – три дикорослих види і три, що широко культивуються; ще низка видів вирощуються в ботанічних садах, які не виходять за межі культури.

Cerasus avium (L.) Moench [**Prunus avium** (L.) L.] (*Prunus cerasus* L. var. *avium* L.)

- В Карпатах, західних областях, часто; в Лівобережному Лісостепу та Гірському Криму (рідко), а також часто культивується майже по всій Україні.

Cerasus fruticosa (Pall.) Woronov [**Prunus fruticosa** Pall.]

- На півдні Полісся, в Лісостепу, Степу, спорадично.

***Cerasus** × **subhirtella** (Miq.) Masdam. & S.Suzuki (**Prunus** × *subhirtella* Miq.)

- Культивується під назвою вишня-сакура. Батьківщина – Японія.

Cerasus klokovii Sobko [*Prunus klokovii* (Sobko) Fedor., comb. nov. (Basionym: *Cerasus klokovii* Sobko, Ukr. Bot. J., 30 (5):664.1973)]

- На гранітних відслоненнях Південного Бугу. Вид дуже близький до попереднього *C. fruticosa*, від якого відрізняється ширшими і коротшими листками і сплюсненими зверху плодами.

***Cerasus serrulata** (Lindl.) Loudon [*Prunus serrulata* Lindl.] (*Padus serrulata* (Lindl.) S.Ya. Sokolov)

- Культивується під назвою вишні-сакури. Батьківщина – Південно-Східна Азія.

*!**Cerasus vulgaris** Mill. [*Prunus cerasus* L.]

- В садах, культивується в багатьох сортах по всій Україні, іноді дичавіє.

CERCOCARPUS Kunth

Північноамериканський (південно-західна частина) рід, який налічує близько 12 видів у Тихоокеанському регіоні, з яких один культивується в Україні.

***Cercocarpus betuloides** Nutt.

- Інтродуковано в Криму (Нікітський ботанічний сад).

CHAENOMELES Lindl.

Близько 4 видів та декілька гібридних форм, описаних в статусі видів (нотовидів), поширених в природі виключно в Східній Азії.

***Chaenomeles cathayensis** (Hemsl.) C.K.Schneid. (*Cydonia cathayensis* (Hemsl.) Hemsl.; *Pyrus cathayensis* Hemsl.)

- Культивується в ботанічних садах і дендропарках.

***Chaenomeles japonica** (Thunb.) Lindl. ex Spach (*Aronia japonica* (Thunb.) K.Koch; *Chaenomeles maulei* (Mast.) Lavall.; *Cydonia japonica* (Thunb.) Pers.; *Cydonia maulei* (Mast.) T.Moore; *Pyrus japonica* Thunb.; *Pyrus maulei* Mast.)

- Часто культивується в приватних садибах, парках, скверах, ботанічних садах і дендропарках як плодова і декоративна рослина. Має багато садових форм з різним забарвленням і махровістю квіток.

***Chaenomeles lagenaria** (Loisel.) Koidz. (*Chaenomeles japonica* auct. non (Thunb.) Lindl. ex Spach; O.Sokolov, 1954; *Chaenomeles speciosa* (Sweet) Nakai; *Cydonia lagenaria* Loisel.; *Cydonia speciosa* Sweet; *Pyrus speciosa* (Sweet) M.F.Fay & Christenh.)

- Культивується в ботанічних садах (м. Київ, Донецьк, Ялта) під назвою *Chaenomeles speciosa* (Sweet) Nakai).

В садах і парках України як плодова й декоративна рослина зрідка культивуються також гібридні форми: **Chaenomeles** × **californica** W.B.Clarke [*Chaenomeles cathayensis* (Hemsl.) S.K.Schneid. × *C. japonica* (Thunb.) Lindl. ex Spach × *C. lagenaria* (Loisel.) Koidz. (= *C. speciosa* (Sweet) Nakai); **Chaenomeles** × **clarkiana** C.Weber [*Chaenomeles cathayensis* (Hemsl.) S.K.Schneid. × *C. japonica* (Thunb.) Lindl. ex Spach]; **Chaenomeles** × **superba** (Frahm) Rehder (= *Cydonia maulei* (Mast.) T.Moore) var. *superba* Frahm; = *Pyrus* × *superba* (Frahm) M.F.Fay & Christenh.); **Chaenomeles** × **vilmoriniana** C.Weber [*Chaenomeles cathayensis* (Hemsl.) S.K.Schneid. × *C. lagenaria* (Loisel.) Koidz. (= *C. speciosa* (Sweet) Nakai)].

COMARUM L. [*Potentilla* L.]

Монотипний рід, представлений дуже поліморфним євразійським видом *C. palustre* L., в межах якого іноді виділяють ще кілька таксонів, нерідко навіть видового рангу.

Comarum palustre L. [*Potentilla palustris* (L.) Scop.] (*Argentina rubra* Lam.; *Comarum rubrum* Gilib.; *Fragaria palustris* (L.) Crantz; *Potentilla comarum* Nestl.; *Potentilla rubra* (Lam.) Haller f.)

- На Поліссі і в Лісостепу, звичайно; в Степу зрідка.

CORMUS Spach [*Sorbus* L. s. l.].

Монотипний рід, значно відокремлений від інших сегрегатних родів, виділених з *Sorbus* L. (див. примітку до *Sorbus* L.).

Cormus domestica (L.) Spach [*Sorbus domestica* L.] (*Malus sorbus* (Gaertn.) Borkh.; *Mespilus domestica* (L.) All.; *Pyrus domestica* (L.) Ehrh)

- В Гірському Криму (нижній гірський пояс), звичайно, а також зрідка культивується (під назвою горобина домашня – *Sorbus domestica* L.).

COTONEASTER Medik.

Для видів *Cotoneaster* (як і для багатьох інших родів триби *Maleae*) характерний значний поліморфізм, зумовлений високою здатністю до гібридизації з іншими родами триби (*Cotoneaster* × *Sorbus*, *Cotoneaster* × *Pyracantha*) та апоміксис (близько 90% видів). Особливо варіюють розміри та форма листків, опушення, морфологія квіток і суцвіття, форма плодів. Багато видів є тетраплоїдами. Тривалий час *Cotoneaster* вважався близьким до *Crataegus* L., а за особливостями квітки і плода – до родів *Heteromeles* M. Roem. і *Pyracantha* M. Roem., від яких, проте, відрізняється відсутністю шипів і зубчиків по краях листків. Нові молекулярно-філогенетичні дані показали відокремленість родів *Cotoneaster* і *Crataegus* [CAMPBELL et al., 1995, 2007; EVANS, CAMPBELL, 2002]. В роботі Д.Поттера зі співавторами [POTTER et al., 2007a] *Cotoneaster* разом з *Chamaemeles* Lindl. і *Malus* Mill. об'єднані в одну кладу.

Близько 260 видів, поширених в позатропічних областях Євразії і Північної Африки, з центром різноманіття в Гімалаях і Південно-Західному Китаї. В Україні – три автохтонних види та близько 110 інтродукованих. Зокрема багато інтродукованих видів в ботанічному саду ім. О.В.Фоміна (м. Київ), де зусиллями Г.Т. Гревцової створена одна з найбільших колекцій світу.

*!**Cotoneaster acutifolius** Turcz. (*Cotoneaster lucidus* Schldt.; *Pyrus acutifolia* (Turcz.) M.F.Fay & Christenh.; *Pyrus lucida* (Schldt.) M.F.Fay & Christenh.)

- Культивується в садах і парках, на вулицях населених пунктів, іноді дичавіє, де трапляється в лісах, по узбіччю доріг.

Cotoneaster integerrimus Medik. (*Cotoneaster vulgaris* Lindl.; *Crataegus cotoneaster* (L.) Borkh.; *Mespilus cotoneaster* L.; *Pyrus cotoneaster* (L.) Moench)

- В Гірському Криму, а також в західних районах України.

Cotoneaster laxiflorus J.Jacq. ex Lindl. (*Cotoneaster melanocarpus* (Bunge) G.Lodd. ex M.Roem., non Fisch. ex Blytt; *Cotoneaster melanocarpus* (Bunge) G.Lodd. ex M.Roem. var. *laxiflorus* (J.Jacq. ex Lindl.) C.K.Schneid; *Pyrus laxiflora* (J.Jacq. ex Lindl.) M.F.Fay & Christenh.)

- Майже по всій території України, переважно на Правобережжі та в південно-східній частині; в Криму (південь), зрідка (культивується під назвою *Cotoneaster melanocarpus* (Bunge) G.Lodd. ex M.Roem.).

Cotoneaster tauricus Pojark. (*Pyrus krymica* M.F.Fay & Christenh.; *Cotoneaster nummularius* auct. fl. taur. non Fisch. ex C.A.Mey.)

- В Гірському Криму, зрідка.

Для пограничних районів Українських Карпат (Угорщини та кол. Чехословаччини) наводиться **Cotoneaster** × **matrensis** Domokos [*Cotoneaster integerrimus* Medik. × *C. laxiflorus* J.Jacq. ex Lindl.], який потенційно може бути знайдений і в Україні. Крім того, в ботанічних садах вирощується багато інших видів, які не виходять за межі культури.

CRATAEGUS L. (incl. Mespilus L.)

Близько 220 (за іншими даними – до 1500) видів («мікрovidів»), поширених в теплих і субтропічних областях Північної півкулі, переважно в Північній Америці; в Україні – 37 видів (разом з дикорослими (26) та найбільш культивованими, частина з яких дичавіє). Ще близько 30 видів (разом з різновидами), зокрема північноамериканського походження, культивуються в садах і парках. Серед триби *Maleae*, як і в самій родині *Rosaceae*, рід *Crataegus* є одним із найчисельніших за обсягом видів. Для видів *Crataegus* характерна значна мінливість, що зумовлено легкою здатністю до гібридизації і широко поширеним в роді апоміксисом, який закріплює набуті морфологічні відміни. Все це створює значні труднощі при їх ідентифікації. Нині ще не існує усталеної системи роду, залишаються не вирішеними багато питань номенклатури, систематики і географії видів. Одна з головних проблем роду – це обсяг виду, який приймають різні автори, про що свідчить велика розбіжність у кількості видів роду в різних монографічних зведеннях. На сьогодні найвідомішою є система роду *Crataegus* канадських дослідників [RIPPS et al., 1990], але в ній основна увага приділена північноамериканським видам. Широко вживана у вітчизняній літературі система роду, наведена для «Флори СРСР» [ПОЯРКОВА, 1939] є також застарілою і вимагає перегляду та уточнень.

До роду *Crataegus* уключено також *Mespilus* L. – монотипний рід, характерний для Південної Європи, південної і південно-східної частин Малої Азії, Ірану (північна частина), Кавказу та Середньої Азії. В культурі відомий в помірно теплих і субтропічних областях Євразії, а також в Північній Америці, де частково натуралізувся. Для Північної Америки (Арканзас) наводиться ще

один вид роду – *Mespilus canescens* Phipps. Однак, за новими молекулярно-філогенетичними даними [LO et al., 2007] це гібридогенний триплоїдний вид – $\times$ *Crataemespilus canescens* (Phipps) Phipps, який виник в результаті міжродового схрещування *Mespilus* і *Crataegus*. Рід *Mespilus* є близьким до роду *Crataegus*, що підтверджується молекулярно-філогенетичними даними [SAMRBELL et al., 2007; LO et al., 2007; POTTER et al., 2007a; LI et al., 2012].

Crataegus ambigua С.А.Мей. ex А.К.Бекер (*Crataegus ambigua* С.А.Мей. ex А.К.Бекер subsp. *ambigua*; *Crataegus atosanguinea* Pojark.; *Crataegus helenae* (“*helenolae*”) Grynj & Klokov; *Crataegus volgensis* Pojark.)

• В пониззі Дніпра, наводиться також для Криму [YENA, 2012; KURTTO et al., 2013], а також іноді культивується (під назвою *Crataegus volgensis* Pojark.) [КОКННО et al., 2005]; можливо гібридогенного походження.

Crataegus azarella Griseb. (*Crataegus alutacea* Klokov; *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *azarella* (Griseb.) Franco; *Crataegus monogyna* auct. non Jacq.; *Crataegus monogyna* var. *lasiocarpa* (Lange) K.I.Chr.; *Crataegus popovii* Chrshan.)

• В Степу (на півдні, в пониззях рр. Дніпра і Буга, а також в західній частині Чорноморського узбережжя) та в Криму, дуже рідко.

Crataegus $\times$ **browicziana** K.I.Chr. (*Crataegus rhipidophylla* Gand. var. *browicziana* (K.I.Chr.) Dönmez)

• В Криму (гори і Тарханкутський півострів).

Crataegus ceratocarpa Kossyck (*Crataegus monogyna* auct. non Jacq.: Franco, 1968; *Crataegus* $\times$ *kyrtostyla* auct. non Fingerh.: K.I.Chr. 1992)

• В Криму (північне передгір'я).

Crataegus $\times$ **chersonensis** K.I.Chr.

• В Криму.

***Crataegus chlorocarpa** Lenné & K.Koch (*Crataegus korolkowii* L.Henry)

• Нерідко культивується (під назвою *Crataegus korolkowii* L.Henry) [КОКННО et al., 2005].

***Crataegus chrysocarpa** Ashe (*Crataegus rotundifolia* auct. non Moench: Poletiko, 1954)

• Широко культивується в садах і парках [КОКННО et al., 2005].

***Crataegus dsungarica** Zabel ex Lange (*Crataegus almaatensis* Pojark.)

Культивується в багатьох ботанічних садах України (під назвою *Crataegus almaatensis* Pojark.) [КОКННО et al., 2005].

?**Crataegus** $\times$ **dunensis** Cinovskis

• Прибалтійський вид, гібридогенного походження [*Crataegus rhipidophylla* Gand. $\times$ *C. lindmanii* Hrab.-Uhrova]; наводиться для Полісся (Житомирська обл.), можливо помилково.

***Crataegus flabellata** (Bosc ex Spach) K.Koch (*Mespilus flabellata* Bosc ex Spach)

• Досить часто культивується [КОКННО et al., 2005].

Crataegus germanica (L.) Kuntze [*Mespilus germanica* L.]

• В Гірському Криму, зрідка.

Crataegus karadaghensis Pojark.

• В Криму (південь); наводиться також для Причорномор'я (південно-східна частина).

Crataegus $\times$ **kyrtostyla** Fingerh. [*Crataegus* $\times$ *kyrtostyla* Fingerh. nothovar. *kyrtostyla*] (*Crataegus* $\times$ *fallacina* Klokov; *Crataegus heterodonta* Pojark.)

• В Лісостепу (в основному Лівобережному) та в Степу, а також культивується.

Crataegus laevigata (Poir.) DC. (*Crataegus laevigata* (Poir.) DC. subsp. *laevigata*; *Crataegus oxyacantha* L., p.p., nom. rejic.; *Crataegus oxyacantha* L. subsp. *laevigata* (Poir.) Gostýnska-Jakuszevska; *Mespilus laevigata* Poir.)

• В Закарпатті, Карпатах, Криму (передгір'я в долині р. Коссе, можливо здичавіле), а також іноді культивується.

Crataegus lindmanii Hrabetová (*Crataegus calycina* auct. non Peterm.: Lindm. 1904; *Crataegus curvisepala* Lindm. subsp. *lindmanii* (Hrabetová) Byatt.; *Crataegus rhipidophylla* Gand. var. *lindmanii* (Hrabetová) I.K.Chr.; *Crataegus rhipidophylla* Gand. subsp. *lindmanii* (Hrabetová) P.A.Schmidt)

• В Карпатах.

***Crataegus macrantha** Lodd. ex Loudon

- Культивується в ботанічних садах та дендропарках, один з «найколючіших» глодів [КОКННО et al., 2005].

*!**Crataegus maximowiczii** C.K.Schneid.

- Культивується переважно в ботанічних садах і парках [КОКННО et al., 2005].

Crataegus microphylla K.Koch

- В Карпатах та в Гірському Криму (переважно в західній частині), а також інколи культивується [КОКННО et al., 2005].

***Crataegus mollis** (Torr. & A.Gray) Scheele (*Crataegus coccinea* L. var. *mollis*; *Crataegus ellwangeriana* Sarg.; *Crataegus mollis* (Torr. & A.Gray) Scheele var. *mollis*)

- Часто культивується, нерідко під назвою *Crataegus ellwangeriana* Sarg. [КОКННО et al., 2005].

Crataegus monogyna Jacq. (*Crataegus alutacea* Klokov; *Crataegus intermedia* Schur; *Crataegus leiomonogyna* Klokov; *Crataegus lipskyi* Klokov; *Crataegus praearmata* Klokov)

- В Закарпатті, Лісостепу, Степу (Лівобережному), в Криму, а також часто культивується в садах і парках, для створення алей і живоплотів.

***Crataegus nigra** Waldst. & Kit.

- Нерідко культивується в населених пунктах, садах і парках.

Crataegus orientalis Pall. ex M.Bieb.

- a. **Crataegus orientalis** Pall. ex M.Bieb. subsp. **orientalis** (*Crataegus laciniata* auct. non Ucria: Franco, 1968, p. p.)

- В Криму (передгір'я, Південний Берег Криму), а також часто культивується, в основному в Криму.

- b. **Crataegus orientalis** Pall. ex M.Bieb. subsp. **pojarkovae** (Kossyeh) Byatt (*Crataegus laciniata* Ucria subsp. *pojarkovae* (Kossyeh) Franco; *Crataegus pojarkovae* Kossyeh)

- В Гірському Криму (східна частина).

Crataegus pallasii Griseb. (*Crataegus beckeriana* Pojark., nom. superfl.)

- В Криму (Керченський півострів).

Crataegus pentagyna Waldst. & Kit. ex Willd. [*Crataegus pentagyna* Waldst. & Kit. ex Willd. subsp. *pentagyna*] (*Crataegus atrofusca* (Steven ex K.Koch) Kassumova; *Crataegus klokovii* Ivaschin; *Crataegus melanocarpa* M.Bieb.; *Mespilus atrofusca* Steven ex K.Koch)

- В Лісостепу, переважно на Лівобережжі, в Степу, Гірському Криму, а також досить часто культивується в садах і парках. Легко гібридизує з іншими видами роду.

***Crataegus persimilis** Sarg. (*Crataegus prunifolia* (Marsh.) Pers.)

- Культивується досить часто, під назвою *Crataegus prunifolia* (Marsh.) Pers. [КОКННО et al., 2005].

*!**Crataegus pinnatifida** Bunge

- Досить часто культивується і дичавіє [КОКННО et al., 2005].

Crataegus × **poplavskae** Tzvelev

- В Криму (південь). За автором нотовиду [TZVELEV, 2001a] можливо є результатом гібридизації *Crataegus microphylla* K.Koch × *C. stevenii* Pojark.

Crataegus rhipidophylla Gand. (*Crataegus curvisepala* Lindm.; *Crataegus* × *dunensis* Cinovskis; *Crataegus oxyacantha* L., s. str. (quoad typo), nom. rej.; *Crataegus kyrstostyla* auct. non Fingerh.: Pojark. 1939; *Crataegus praemonticola* Holub; *Crataegus pseudokyrstostyla* Klokov, *Crataegus subrotunda* Klokov)

- Майже по всій території, крім південних районів, а також в Гірському Криму.

Crataegus × **rubrinervis** Lange (*Crataegus dipyrena* Pojark.)

- В Криму (південь).

*!**Crataegus sanguinea** Pall.

- Один з найпоширеніших глодів, що культивується по всій Україні, нерідко дичавіє [КОКННО et al., 2005; ORLOV et al., 2021].

Crataegus sphaenophylla Pojark.

- В Криму (переважно у східній частині Гірського Криму).

Crataegus stankovii Kossyeh [*Crataegus meyeri* Pojark.]

В Криму (північне передгір'я і низькогір'я).

Crataegus stevenii Pojark.

• В Криму (південь і Тарханкутський півострів), а також наводиться для Карпат (гора Микулів Діл) [TZVELEV, 2001a], можливо помилково; іноді культивується.

*!**Crataegus submollis** Sarg. (*Crataegus canadensis* Sarg.)

• Часто культивується (іноді під назвою *Crataegus canadensis* Sarg.) і дичавіє [КОКНО et al., 2005].

Crataegus taurica Pojark. [*Crataegus meyeri* Pojark.]

• В Криму (південь).

Crataegus × tournefortii Griseb. [*Crataegus orientalis* Pall. ex M.Bieb. subsp. *orientalis*] (*Crataegus schraderiana* Ledeb.)

• В Гірському Криму (південь: на схід від м. Алушти).

Crataegus ucrainica Pojark. (*Crataegus meyeri* auct. non Pojark.)

• На Поліссі і в Лісостепу (переважно в північних районах).

В садах і парках зрідка культивуються також інші види та різновиди (часто під синонімічними назвами): **Crataegus calpodendron** (Ehrh.) Medik. (= *Mespilus calpodendron* Ehrh.), **Crataegus chlorosarca** Maxim., **Crataegus coccinea** L. var. *coccinea* (= *Crataegus pedicellata* Sarg.), **Crataegus coccinea** L. var. **pringlei** (Sarg.) J.A.Macklin & J.B.Phipps (= *Crataegus lobulata* Sarg.; = *Crataegus pringlei* (Sarg.), **Crataegus coccinioides** Ashe, **Crataegus crus-galli** L., **Crataegus dahurica** (Dieck) Koehne (≡ *Mespilus dahurica* Dieck), **Crataegus douglasii** Lindl., **Crataegus ferganensis** Pojark., **Crataegus flava** Aiton, **Crataegus holmesiana** Ashe (= *Crataegus arnoldiana* Sarg.), **Crataegus intricata** Lange, **Crataegus irrasa** Sarg., **Crataegus lanuginosa** Sarg., **Crataegus × macrocarpa** Hegetschw. nothovar. **macrocarpa** (= *Crataegus × ovalis* Kit.), **Crataegus × macrocarpa** Hegetschw. nothovar. **hadensis** (Hrabetová) K.I.Chr. (= *Crataegus × calciphila* Hrabetová; = *Crataegus × calciphila* Hrabetová var. *hadensis* Hrabetová; = *Crataegus × calycina* Peterm.; = *Crataegus × macrocarpa* Hegetschw. subsp. *calciphila* (Hrabetová) Hrabetová), **Crataegus meyeri** Pojark., **Crataegus pontica** K.Koch (≡ *Crataegus azarolus* L. var. *pontica* (K.Koch) K.I.Chr., **Crataegus pseudoazarolus** Popov, **Crataegus pseudoheterophylla** Pojark., **Crataegus punctata** Jacq. (= *Crataegus pratensis* Sarg.), **Crataegus remotilobata** Raikova ex Popov, **Crataegus rivularis** Nutt., **Crataegus songarica** K.Koch, **Crataegus succulenta** Schrad. ex Link, **Crataegus turkestanica** Pojark., **Crataegus uniflora** Münchh., **Crataegus viridis** L. (= *Crataegus arborescens* Ell.).

CYDONIA Mill.

Монотипний рід з азійським ареалом. За результатами нуклеотидних послідовностей ДНК рибосом [Li et al., 2012] рід *Cydonia*, разом із близьким до нього монотипним родом *Pseudocydonia* С.К.Schneid. (в кожному з п'яти гнізд зав'язі якого також міститься велика кількість насінневих зачатків), формують кладу, сестринську до роду *Cotoneaster* Medik. (pp = 59%).

***Cydonia oblonga** Mill. (*Cydonia cydonia* (L.) Pers.; *Pyrus cydonia* L.; *Pyrus oblonga* (Mill.) Steud.; *Sorbus cydonia* Crantz)

• Широко культивується в садах як плодова рослина.

DASIPHORA Raf. [*Potentilla* L. s. l.]

Близько 10 видів, поширених в Євразії і Північній Америці, з яких 4 види та один нотовид культивуються в Україні.

***Dasiphora × friederichsenii** Juz. [*Potentilla × friederichsenii* (Juz.) Späth] (*Dasiphora fruticosa* (L.) Rydb. × *Dasiphora glabrata* (Willd. ex Schltld.) Soják)

• В культурі як декоративна рослина з лимонно-жовтими або золотисто-жовтими квітками і світло-жовтувато-зеленими листками, трапляється рідко і є маловідомою. За автором виду [JUSEPCHUK, 1941] вона більш подібна до *Dasiphora fruticosa* (L.) Rydb., але відрізняється слабкішим опушенням яскравозелених листків і еліптичними зовнішніми чашолистками.

***Dasiphora fruticosa** (L.) Rydb. [*Potentilla fruticosa* L.] (*Comocarpa fruticosa* (L.) Rydb.; *Dasiphora fruticosa* (L.) Rydb. var. *fruticosa*; *Dasiphora floribunda* (Pursh) Raf.; *Fragaria fruticosa* (L.) Crantz; *Pentaphylloides fruticosa* (L.) O.Schwarz; *Pentaphylloides floribunda* (Pursh) Á.Love; *Potentilla floribunda* Pursh; *Potentilla tenuifolia* Willd. ex D.F.K.Schltld.; *Tormentilla fruticosa* (L.) Stokes)

- У більшості ботанічних садів і парків, як декоративна рослина.

***Dasiphora glabrata** (Willd. ex Schldtl.) Soják [*Potentilla glabrata* Willd. ex Schldtl.] (*Dasiphora davurica* (Nestl.) Kom. ex Allis.; *Pentaphylloides dahurica* (Nestl.) Ikonn.; *Pentaphylloides glabrata* (Willd. ex Schldtl.) O.Schwarz; *Potentilla dahurica* G.Don; *Potentilla davurica* Nestl.)

- В культурі як декоративна рослина, що здатна тривалий час зростати в закинутих парках, але часто вирощуються садові гібридні форми між *Dasiphora glabrata* та *D. fruticosa*.

***Dasiphora mandshurica** (Maxim.) Juz. [*Potentilla mandshurica* (Maxim.) Ingw.] (*Pentaphylloides mandshurica* (Maxim.) Soják; *Potentilla fruticosa* L. var. *mandshurica* Maxim.)

- В садах і парках по всій території.

***Dasiphora parvifolia** (Fisch. ex Lehm.) Juz. [*Potentilla parvifolia* Fisch. ex Lehm.] (*Pentaphylloides parvifolia* (Fisch. ex Lehm.) Soják)

- В садах і парках, як декоративна рослина.

DRYAS L.

Близько 15 видів, поширених в арктичних, бореальних і альпійських регіонах Євразії і Північної Америки. В Україні – один вид.

Dryas octopetala L. (*Dryas chamaedryfolia* (Crantz) Gray; *Geum chamaedryfolium* Crantz; *Geum octopetalum* (L.) E.H.L.Krause)

- В Карпатах, дуже рідко (гора Близниця, гора Піп Іван Чорногірський). Вид уключений до Червоної книги України [RED DATA BOOK, 2009].

DRYMOCALLIS Four. ex Rydb. [*Potentilla* L. s. l.]

Сегрегатний, але достатньо відмежований від *Potentilla* L. рід, від якого відрізняється наявністю майже базальних стовпчиків квітки, що підтверджується молекулярно-філогенетичними даними [KURTO, ERIKSSON, 2003; POTTER & al., 2007a; DOBES, PAULE, 2010; ERTTER, 2014; etc.]. Налічує близько 25 видів, поширених в помірній зоні Євразії і Північної Америки. В Україні представлений двома видами.

Drymocallis geoides (M. Bieb.) Soják [*Potentilla geoides* M. Bieb.]

- В Гірському Криму (крім передгір'я), звичайно.

Drymocallis rupestris (L.) Soják [*Potentilla rupestris* L.] (*Drymocallis jailae* (Juz.) Soják; *Drymocallis rupestris* (L.) Soják subsp. *jailae* (Juz.) Soják; *Fragaria rupestris* (L.) Crantz; *Potentilla jailae* Juz.; *Potentilla rupestris* L. subsp. *jailae* (Juz.) Soják)

- В Закарпатті та в Криму (в борах, на схилах, яйлах).

Раніше вид наводився лише Криму (за гербарними зборами), а також (за літературними даними) для Буковини і пограничних з Румунією територій. Але, за давніми [Fodor, 1974; <http://carpaty.net/?p=28486>] та новими даними (<http://molbiol.ru/forums/index.php?showtopic=459979>), вид зростає також в Закарпатті і включений до обласного списку рідкісних рослин Закарпатської області.

EXOCHORDA Lindl.

Оліготипний рід, нараховує близько 5 видів, поширених в Середній та Східній Азії. В Україні представлений двома підвидами, що культивуються в ботанічних садах.

***Exochorda racemosa** (Fortune ex Lindl.) Rehder

a. ***Exochorda racemosa** (Fortune ex Lindl.) Rehder subsp. **giraldii** (Hesse) F.Y.Gao & Maesen (*Exochorda giraldii* Hesse)

- В садах і парках як декоративна рослина. Від типового підвиду відрізняється листками без хрящуватого загострення на верхівці, дещо довшим черешком червоного кольору та більшими плодами.

b. ***Exochorda racemosa** (Fortune ex Lindl.) Rehder subsp. **racemosa** (*Exochorda alberti* Regel; *Exochorda grandiflora* Lindl.; *Exochorda korolkovii* Lavallée; *Exochorda tianschanica* Gontsch; *Spiraea grandiflora* Hook.)

- Широко культивується в садах і парках як декоративна рослина.

FILIPENDULA Mill.

Близько 15 видів, поширених в помірній Голарктиці; в Україні – три види (разом з підвидами).

Filipendula ulmaria (L.) Maxim.

a. ?**Filipendula ulmaria** (L.) Maxim. subsp. **picbaueri** (Podp.) Smejkal (*Filipendula stepposa* Juz; *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim. var. *picbaueri* Podp.)

• Євро-західносибірський підвид, зростання в Україні та в Криму є сумнівним.

b. **Filipendula ulmaria** (L.) Maxim. subsp. **ulmaria** (*Filipendula denudata* (J.Presl & C.Presl) Fritsch; *Filipendula subdenudata* Fritsch; *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim. subsp. *denudata* (J.Presl & C.Presl) Hayek; *Spiraea denudata* J.Presl & C.Presl; *Ulmaria denudata* (J.Presl & C.Presl) Opiz; *Ulmaria palustris* Moench; *Ulmaria pentapetala* Gilib.)

• Майже по всій території країни, крім півдня Степу; в Криму (передгір'я), зрідка.

Filipendula vulgaris Moench (*Filipendula hexapetala* Gilib. ex Maxim.; *Filipendula hexapetala* Gilib., nom. illeg.; *Filipendula vulgaris* Hill; *Spiraea filipendula* L.; *Spiraea pubescens* DC.; *Spiraea vulgaris* (Moench) Gray; *Ulmaria filipendula* (L.) Hill)

• Спорадично майже по всій території, крім Карпат; в Криму переважно в передгір'ях та в горах.

FRAGARIA L.

Близько 25 видів і підвидів поширених в помірній і субтропічній Голарктиці, а також в горах Палеотропісу (крім Африки) і Ненотропісу. В Україні – 6 видів (разом з підвидами – 7), серед яких деякі культивуються.

*!**Fragaria** × **ananassa** (Duchesne ex Weston) Duchesne ex Rozier [*Fragaria chiloensis* (L.) Duchesne × *Fragaria virginiana* Mill.] (*Fragaria chiloensis* (L.) Duchesne var. *ananassa* Duchesne ex Weston; *Fragaria chiloensis* auct. non (L.) Duchesne; *Potentilla* × *ananassa* (Duchesne ex Weston) Mabb.)

• Широко культивується в садах і на городах, дачних ділянках, де може тривалий час затримуватися в закинутих садах, садибах та парках і дичавіти.

?**Fragaria** × **bifera** Duchesne [*Fragaria vesca* L. × *Fragaria viridis* Weston] (*Fragaria* × *hagenbachiana* K.H.Lang ex W.D.J.Koch)

• Північноєвропейський (Бельгія, Німеччина) нотовид, наводиться для України (як *Fragaria* × *hagenbachiana*) [MOSYAKIN, FEDORONCHUK, 1999], можливо помилково.

Fragaria moschata Duchesne ex Weston (*Fragaria elatior* Ehrh.; *Fragaria magna* Thuill.; *Fragaria moschata* Duchesne, nom. inval.; *Potentilla moschata* (Duchesne ex Weston) Prantl)

• Як дикоросла рослина в Карпатах, крім високогір'я, на Поліссі, в Лісостепу; в Криму (лише в культурі). В Європі давно культивується: перші вказівки датуються XIV століттям [KAMELIN, 2001a].

Fragaria vesca L. (*Fragaria hortensis* Duchesne; *Fragaria succulenta* Gilib., nom. inval.; *Fragaria sylvestris* Duchesne; *Fragaria vesca* L. subsp. *vesca*; *Fragaria vesca* L. var. *sativa* L.; *Fragaria vulgaris* Ehrh.; *Potentilla vesca* (L.) Scop.)

• В Карпатах, на Поліссі і в Лісостепу (північна частина), звичайно; на півдні Лісостепу, в Степу та в Гірському Криму, розсіяно.

***Fragaria virginiana** Mill. (*Fragaria odora* Salisb.; *Fragaria virginiana* Duchesne, nom. illeg.; *Fragaria virginiana* Mill. subsp. *virginiana*; *Potentilla virginiana* (Mill.) E.H.L.Krause)

• Нині широко культивуються в садах і городах лише гібридні сорти, виведені на основі *F. virginiana* Mill. (негібридні особини, крім колекцій в ботанічних садах і розсадниках – невідомі). Здичавілі сортотипи збиралися, переважно на місцях давніх поселень, на звалищах, дачних селищах [KAMELIN, 2001a].

Fragaria viridis Weston

a. **Fragaria viridis** Weston subsp. **viridis** (*Fragaria collina* Ehrh.; *Fragaria nigra* Duchesne; *Fragaria vesca* L. var. (β) *pratensis* L.; *Potentilla viridis* (Duchesne) Prantl)

• В Карпатах (крім високогір'я), в Лісостепу, Степу, звичайно; на Поліссі, зрідка.

b. **Fragaria viridis** Weston subsp. **campestris** (Steven) Pawl. (*Fragaria campestris* Steven; *Fragaria* × *neglecta* Lindem.)

• В Лісостепу і Степу, зрідка; в Криму (здебільшого на яйлі і в передгір'ях, рідше на Південний Берг Криму).

GEUM L.

Понад 50 видів, поширених майже у всіх позатропічних, частково і тропічних областях Земної кулі. В Україні – 7 видів, один з яких культивується, та кілька гібридних форм.

Geum aleppicum Jacq. (*Geum besseri* Fisch. ex Walp.; *Geum besserianum* Fisch. ex Sweet; *Geum intermedium* Besser ex M.Bieb. non Ehrh.; *Geum ranunculoides* Sér.; *Geum strictum* Aiton)

• По всій території, спорадично, а також в Криму [KAMELIN, 2001b], але в пізніших зведеннях [YENA, 2012; Kurtto et al., 2004; POWO, 2022] вид для Криму з незрозумілих причин вже не наводиться.

Дуже мінливий вид (за формою листків і опушенням всіх частин рослини), що зумовлено, насамперед, як гібридизацією рас різного географічного походження, так і гібридизацією з іншими видами. Часто гібридує з *G. urbanum* L. та *G. rivale* L. Гібридні форми з *G. urbanum* описані (за зразками з України) як **Geum** × **spurium** С.А.Мей. За Р.В. Камеліним [KAMELIN, 2001b] такі рослини відрізняються дрібнішими ніж у *G. aleppicum* квітками, тоді як плодики мають ознаки обох батьківських видів – *G. urbanum*, у якого стовпчики і їх нижні членики (носики плодиків) темніші, та *G. aleppicum*, у якого вони світліші. Всі ці гібридні форми повністю фертильні, тоді як гібридні форми *G. aleppicum* і *G. rivale*, описані як **Geum** × **meinshausenii** Gams (= *Geum willdenowii* Fisch. ex С.А. Мей., non Buek), рідко бувають фертильні. За зовнішнім виглядом вони нагадують *G. rivale*, але опушення у них, як у *G. aleppicum* – шорстково волосисте і з менш розвинутими залозистими волосками.

***Geum coccineum** Sm. (*Geum grandiflorum* K.Koch)

• Широко культивується в садах і парках (завдяки великим махровим і напівмахровим квіткам), але не виходить за межі культури, хоч тривалий час може існувати на закинутих ділянках.

Geum × **intermedium** Ehrh. [*Geum rivale* L. × *Geum urbanum* L.] (*Geum urbano-rivale* Rchb.; *Geum willdenowii* Buek)

• Наводиться для карпатського регіону та околиць м. Києва і Вінниці. Спонтанний фертильний гібрид, з домінуванням ознак *G. urbanum* [KAMELIN, 2001b].

Geum montanum L. (*Caryophyllata montana* (L.) Scop.; *Oreogenum montanum* (L.) E.I.Golubk.; *Parageum montanum* (L.) Nakai ex Н.Нара; *Sieversia montana* (L.) R.Br.)

• В Карпатах, звичайно.

?**Geum reptans** L. (*Caryophyllata reptans* (L.) Lsam.; *Novosieversia reptans* (L.) E.I.Golubk.; *Parageum reptans* (L.) Král; *Sieversia reptans* (L.) Spreng.)

• Достовірно наводиться румунськими ботаніками для Чорногірського масиву в Румунських Карпатах (Мармароських гір: Куххорн, Верфу Петроза). Можливе знаходження виду в суміжних районах Українських Карпат, зокрема у верхів'ях Білого Черемоша.

Geum rivale L. (*Caryophyllata prolifera* Gilib.; *Caryophyllata rivalis* (L.) Scop.; *Geum nutans* Lam.; *Geum pallidum* Fisch. ex С.А.Мей.)

• Майже по всій території, спорадично, крім Криму.

Geum urbanum L. (*Caryophyllata urbana* (L.) Scop.; *Caryophyllata vulgaris* Lam.; *Geum caryophyllata* Gilib.; *Geum hirtum* Wahlb.; *Geum rivale* L. subsp. *urbanum* (L.) Á.Love & D.Love; *Geum willdenowii* Fisch. ex С.А.Мей. non Buek)

• По всій території, включно з Кримом. Дуже мінливий вид, часто гібридує з *G. rivale*, *G. aleppicum* та ін.

HEDLUNDIA Sennikov & Kurtto [*Sorbus* L. s. l.]

Близько 50 видів, виділених нещодавно [SENNIKOV, KURTTO, 2017] з роду *Sorbus* L., поширених в Західній та Південній Європі, Середземномор'ї, Передній та Центральній Азії (див. також примітку до *Aria*). *Hedlundia* розглядається авторами як гібридогенний рід (але не ноторід!), який виник внаслідок міжродової гібридизації між представниками *Aria* та *Sorbus*. В Україні – один вид.

Hedlundia roopiana (Bordz.) Sennikov & Kurtto [*Sorbus roopiana* Bordz.] (*Pyrus roopiana* (Bordz.) M.F.Fay & Christenh.; *Sorbus dualis* Zinserl.; *Sorbus dualis* Zinserl. var. *taurica* K.P.Popov)

• В Криму, дуже рідко (південний схил гірського масиву Бабуган і поблизу с. Зуї Білогорського району). За Т.І. Заїконниковою [ЗАЙКОННИКОВА, 2001] вид в Криму знаходиться на межі зникнення.

В літературі для Карпат [MOSYAKIN, FEDORONCHUK, 1999] наводиться *Sorbus austriaca* Hedl., прийнятий нами раніше [FEDORONCHUK, 2017] за базіонім *Aria austriaca* (Beck) Fedor., нині визнаного як синонім **Hedlundia austriaca** (Beck) Sennikov & Kurtto. Це центрально-південносхідноєвропейський вид, найближче місцезростання якого знаходиться в Румунії; можливо і в Українських Карпатах він зростає, але потребує підтвердження. Зростання в Криму *Sorbus armeniaca* Hedl. (в нашому трактуванні **Hedlundia armeniaca** (Hedl.) Mezhenkyi), на що вказує А.В. Єна [YENA, 2012] є, мабуть, помилковим.

HOLODISCUS (K. Koch) Maxim.

Близько 7 видів, поширених в Північній (південно-західна частина), Центральній та північній частині Південної Америки. В Україні – один вид, що культивується. За даними молекулярних досліджень [POTTER et al., 2007b] рід *Holodiscus* є сегрегатним до роду *Spiraea* L.

***Holodiscus discolor** (Pursh) Maxim. (*Spiraea discolor* Pursh; *Seriotheca discolor* (Pursh) Rydb.)

• Культивується в ботанічних садах та дендропарках України.

KERRIA DC.

Монотипний рід, батьківщиною якого є Китай; в культурі відомий в багатьох позатропічних і тропічних країнах світу, а також в Україні.

***Kerria japonica** (L.) DC. (*Rubus japonicus* L.; *Spiraea japonica* (L.) Desv.)

• Культивується у більшості ботанічних садів, дендропарків та ландшафтних парків, найчастіше як махрова форма з квітками, що нагадують сорти культурних шипшин з групи *Rosa xanthina* Lindl. [КАМЕЛІН, 2001c; КОКННО et al., 2005].

LAURO-CERASUS Duhamel [*Prunus* L. s. l.]

Рід у вузькому розумінні охоплює види підроду *Lauro-cerasus* роду *Prunus* L. (*Prunus* subgen. *Lauro-cerasus* (Duhamel) Rehd.). Близько 75 видів, поширених в субтропічних і тропічних, частково в помірно теплих областях Євразії, Америки, Африки і Австралії [KALKMAN, 1966]. В Україні – два види, що культивуються.

***Lauro-cerasus lusitanica** (L.) M.Roem. [*Prunus lusitanica* L.] (*Cerasus lusitanica* (L.) Loisel; *Padus lusitanica* L.)

• Культивується в садах і парках в Криму (Південний Берег Криму).

***Lauro-cerasus officinalis** (L.) M.Roem. [*Prunus laurocerasus* L.] (*Cerasus laurocerasus* (L.) Loisel)

• Культивується в садах і парках в Закарпатті, на півдні (Причорномор'я).

MALUS Mill.

Близько 50 видів, поширених в помірно теплих і субтропічних областях Північної півкулі. В Україні – 7 видів (разом з дикорослими – 3 і найбільш часто культивованими й дичавіючими) та більше 30 видів, що зрідка культивуються в ботанічних садах та дендропарках. Види *Malus* нерідко гібридизують з видами інших родів триби *Maleae* (відомі такі міжродові гібриди, як: *Cydonia* Mill. × *Malus* Mill., *Sorbus* L. × *Malus* Mill.).

*!**Malus baccata** (L.) Borkh. (*Malus baccata* (L.) Borkh. var. *baccata* L.; *Malus pallasiana* Juz.; *Pyrus baccata* L.)

• Культивується в садах і парках по всій території країни, іноді дичавіє.

Malus domestica (Suckow) Borkh. (*Malus niedzwetzkyana* Dieck.; *Malus praecox* Borkh., nom. illeg.; *Malus pumilla* Mill.; *Malus sieversii* (Ledeb. M.Roem.; *Malus sieversii* (Ledeb.) M.Roem. var. *niedzwetzkyana* (Dieck) Langenf.; *Malus sylvestris* (L.) Mill. var. *praecox* (Nyman) Ponomar.; *Pyrus malus* L.; *Pyrus niedzwetzkyana* (Dieck) Hemsl.; *Pyrus praecox* Pall.)

- По всій Україні, як в природних умовах, так і в культурі, де широко культивується в садах і парках як плодова і декоративна рослина, що виникла в результаті гібридизації і селекції з багатьох дикорослих видів і нині нараховує багато сортів.

За новими номенклатурними зведеннями [GOVAERTS & al.; IPNI; POWO-2022] вид *Malus domestica* (Suckow) Borkh. трактується широко, до якого, як синоніми, включені як культивовані, зокрема *Malus niedzwetzkyana* Dieck (середньоазійський вид, що зрідка культивується в садах і парках), так і дикорослі види – *Malus praecox* Borkh., назва якого є незаконною (nomen invalidum).

*!**Malus mandshurica** (Maxim.) Kom. ex Skvortsov (*Malus baccata* (L.) Borkh. var. *mandshurica* (Maxim.) Scheid.; *Pyrus baccata* L. var. *mandshurica* Maxim.)

- Культивується в садах і парках, але досить рідко.

?**Malus orientalis** Uglitzk. (*Malus montana* Uglitzk.; *Malus orientalis* Uglitzk. var. *montana* (Uglitzk.) Langenf.; *Malus orientalis* Uglitzk. subsp. *montana* (Uglitzk.) Likhonos)

- Наводиться для Криму (південь) [TZVELEV, 2001b.], можливо помилково (природний ареал виду охоплює Балкани, Анатолію, Кавказ, Закавказзя).

*!**Malus prunifolia** (Willd.) Borkh. (*Pyrus prunifolia* Willd.)

- Культивується в садах і парках, іноді дичавіє. Вид імовірно виник в результаті гібридизації *Malus domestica* (Suckow) Borkh. × *Malus baccata* (L.) Borkh.

***Malus** × **purpurea** (A.Barbier) Rehder (*Malus* × *floribunda* Siebold ex Van Houtte var. *purpurea* A.Barbier)

- Наводиться для західних та центральних районів, де культивується в садах і парках як декоративна рослина, що виникла в культурі.

Malus sylvestris (L.) Mill. (*Pyrus malus* L. var. *glabra* K.Koch; *Pyrus malus* L. var. *sylvestris* L.; *Pyrus sylvestris* (L.) Gray)

- В Карпатах, Західному Поліссі, Лісостепу, часто.

В ботанічних садах, парках та дендропарках культивується ще близько 30 видів роду *Malus*.

MICROCERASUS (Webb & Berthel) M.Roem. [**Prunus** L. s. l.]

Правомірність виділення роду *Microcerasus*, види якого раніше включалися до складу *Cerasus* Mill., підтверджується новими даними, отриманими на основі вивчення послідовностей ядерних геномів [YAZBEK, OH, 2013], де показано, що *Microcerasus* займає відокремлене положення серед інших родів *Prunoideae* і знаходиться між родами *Chamaemygdalus* Spach (*Amygdalus* s. l.) і *Prunus* s. str. Включає близько 25 видів, поширених в Південно-Східній Азії і Північній Америці, а також, частково, в Середній та Малій Азії, на Кавказі та в Ірані; в Україні – три види.

*!**Microcerasus besseyi** (L.H.Bailey) Mezhenkyi [**Prunus pumila** L. var. *besseyi* (L.H.Bailey) Waugh] (*Cerasus besseyi* (L.H.Bailey) Smyth; *Cerasus besseyi* (Bailey) Sokolov; *Cerasus pumila* (L.) Michx. subsp. *besseyi* (L.H.Bailey) W.A.Weber; *Microcerasus pumila* Eremin & Yushev var. *besseyi* (L.H.Bailey) Eremin & Yushev; *Prunus besseyi* L.H.Bailey; *Prunus pumila* L. subsp. *besseyi* (L.H.Bailey) Niznikov; *Prunus pumila* L. var. *besseyi* (L.H.Bailey) Wauh)

- Зрідка культивується в садах і парках, іноді дичавіє, де трапляється вздовж залізничних колій.

***Microcerasus glandulosa** (Thunb.) M.Roem [**Prunus glandulosa** Thunb.] (*Cerasus glandulosa* (Thunb.) Loisel.)

- Зрідка культивується в садах і парках.

*!**Microcerasus tomentosa** (Thunb.) Eremin & Yushev [**Prunus tomentosa** Thunb.] (*Amygdalus tomentosa* (Thunb.) K.Koch; *Cerasus tomentosa* (Thunb.) Wall.)

- Рослина часто культивується в садах і парках; в народі відома під назвою «вишня войлочна», іноді дичавіє.

NEILLIA D.Don (*Stephanandra* Siebold & Zucc.)

Південно-східноазійський рід, налічує близько 15 видів, один з яких часто культивується в Україні під назвою *Stephanandra tanakae* Franch. & Sav. Але, як показали результати молекулярно-філогенетичного аналізу [OH, POTTER, 2005; OH, 2006], виділяти морфологічно близький до *Neillia* рід *Stephanandra* недоцільно.

***Neillia tanakae** (Franch. & Sav.) Franch. & Sav. ex S.H.Oh (*Physocarpus tanakae* (Franch. & Sav.) Kuntze; *Stephanandra tanakae* Franch. & Sav.)

- В ботанічних садах і парках, іноді на вулицях в населених пунктах, по узбіччях доріг і практично не дичавіє; культивується під назвою *Stephanandra tanakae* Franch. & Sav. Нерідко в ботанічних колекціях та присадибних насадженнях культивується також **Neillia incisa** (Thunb.) S.H.Oh (≡ *Stephanandra incisa* (Thunb.) Zabel).

OEMLERIA Rchb. (*Osmaronia* Greene)

Монотипний рід, північноамериканського походження (поширений від Британської Колумбії до Каліфорнії).

***Oemleria cerasiformis** (Torr. & A.Gray ex Hook. & Arn.) J.W.Landon (*Osmaronia cerasiformis* (Torr. & A.Gray ex Hook. & Arn.) Greene)

- Культивується в Никітському ботанічному саду як декоративна рослина (під назвою *Osmaronia cerasiformis*).

PADELLUS Vassilcz. [***Prunus*** L. s. l.]

Як і інші «пруноїдні» роди, рід *Padellus* Vassilcz. в західноєвропейській літературі нині включається до складу *Prunus*. Проте *Padellus* є морфологічно добре окресленим, близьким до родів *Padus* Mill і *Cerasus* Mill., але з достатньо складним систематичним положенням. З часу описання К. Ліннеєм типового виду роду *Prunus* – *P. mahaleb* L. систематики відносили цей вид (на правах секцій, підсекцій чи серій) в різні роди триби *Amygdaleae*: *Prunus* L., *Cerasus* Mill., *Druparia* Clairv., *Padus* Mill. Від найближчого роду *Padus* відрізняється формою листкової пластинки (від широкояйцеподібної до майже округлої, тупих на верхівці, тоді як у видів *Padus* листки видовжені, на верхівці загострені), зарубчастими з країв листками (у *Padus* листки з країв пилчасті, гостропилчасті або навіть остистопилчасті), а також екологічними особливостями та числом хромосом; від видів роду *Cerasus* – трілоподібним суцвіттям та зарубчастими листками. Проведені молекулярно-філогенетичні дослідження також показали відокремленість *Prunus mahaleb*. Так, за послідовностями нуклеотидної і рибосомальної ДНК [LEE, WEN, 2001] *P. mahaleb* знаходиться в кладі між видами родів *Padus* і *Laurocerasus*. Подібні результати, які базуються на молекулярних даних, були отримані й іншими дослідниками [BORTIRI et al., 2001, 2006; SHAW, SMALL, 2004; SHI et al., 2013; VAFADAR et al., 2014], що свідчать на користь надання *P. mahaleb*, відомого у вітчизняній літературі як *Cerasus mahaleb* (L.) Mill., родового рангу.

Близько 10 видів, поширених в Середній Європі, Середземномор'ї, на Кавказі, в Ірані, Малій та Середній Азії, на Далекому Сході та в Північній Америці. В Україні – два види.

Padellus mahaleb (L.) Vassilcz. [***Prunus mahaleb*** L.] (*Cerasus mahaleb* (L.) Mill.; *Padus mahaleb* (L.) Borkh.)

- На Прикарпатті (Чернівецька область), в Західному та Правобережному Лісостепу (південна частина Житомирської області: [ORLOV et al., 2021]), Криму, зрідка, а також часто культивується (під назвою *Cerasus mahaleb* (L.) Mill. – вишня антипка, магалєбка).

*!**Padellus pensylvanica** (L.f.) Eremin & Yushev [***Prunus pensylvanica*** L.f.] (*Cerasus pensylvanica* (L.f.) Loisel.; *Padus pensylvanica* (L.f.) S.Ya. Sokolov)

- Зрідка культивується в садах і парках й нерідко дичавіє. В ботанічних садах і дендропарках (м. Вінниця, Біла Церква, Донецьк, Харків) культивується також **Padellus maximowiczii** (Rupr.) Eremin & Yushev [≡ *Prunus maximowiczii* Rupr.].

PADUS Mill. [***Prunus*** L. s. l.]

Близько 20 видів, поширених в помірнотеплих областях Євразії й Північної Америки. В Україні – 4 види, з яких один дикорослий, інші – часто культивуються й деякі дичавіють.

Padus avium Mill. [***Prunus padus*** L.] (*Padus avium* Mill. subsp. *avium*; *Cerasus padus* (L.) Delarbe; *Padus racemosa* (Lam.) Gilib., nom. illegit.; *Prunus racemosa* Lam., nom. illegit.)

- В західних областях, звичайно; в Лісостепу і Степу, зрідка; в Криму – лише в культурі.

*!**Padus maackii** (Rupr.) Kom. [***Prunus maackii*** Rupr.] (*Cerasus maackii* (Rupr.) Eremin & Simagin; *Lauro-cerasus maackii* (Rupr.) C.K.Schneid.)

- В Криму, зрідка культивується в садах і парках й нерідко дичавіє.

*!**Padus serotina** (Ehrh.) Borkh.) [***Prunus serotina*** Ehrh.] (*Cerasus serotina* (Ehrh.) Loisel.; *Padus virginiana* auct. non (L.) Mill.)

- Культивується в садах і парках й нерідко дичавіє.

*!**Padus virginiana** (L.) Mill. [**Prunus virginiana** L.] (*Cerasus virginiana* (L.) Loisel.; *Padus virginiana* (L.) Mill.)

- Культивується в садах і парках й нерідко дичавіє.

В ботанічних садах та парках культивуються також види, які не виходять за межі культури: **Padus asiatica** Kom. [= *Prunus padus* L. var. *padus*], **Padus grayana** (Maxim.) C.K.Schneid. [= *Prunus grayana* Maxim.], **Padus pensylvanica** (L.f.) S.Ya.Sokolov [= *Prunus pensylvanica* L.f.].

PERSICA Mill. [**Prunus** L. s. l.]

До 10 видів, поширених в Китаї, два з яких широко культивуються в помірно теплих і субтропічних областях. Можливо, за результатами новітніх досліджень до цього роду додатково слід включити декілька інших видів, що морфологічно дуже подібні до типових представників роду *Amygdalus* [FEDORONCHUK, 2017]. В Україні широко культивується лише один вид (*Persica vulgaris* Mill.), ще два інших – тільки в ботанічних садах.

***Persica vulgaris** Mill. [**Prunus persica** (L.) Batsch] (*Amygdalus persica* L.)

- Культивується як плодова й декоративна рослина. Раніше вирощувалася в основному в південних районах, нині також і в північних, завдяки більш зимостійким сортам.

В ботанічних садах культивуються також: **Persica mira** (Koehne) Kovalev & Kostina [= *Prunus mira* Koehne] та **Persica davidiana** Carrière [= *Prunus davidiana* (Carrière) Franch.].

PHOTINIA Lindl.

Південносхідноазійсько-центральноамериканський рід, налічує близько 40 видів, з яких в Україні широко культивується лише один вид. За морфологією рід *Photinia* дуже близький до роду *Aronia* Medik., але за молекулярно-філогенетичними даними [Li et al., 2012] ці роди є сегрегатними й достатньо відокремленими.

***Photinia glabra** (Thunb.) Jacob-Makoy (*Crataegus glabra* Thunb.; *Mespilus glabra* (Thunb.) Poir.; *Photinia serrulata* Lindl.)

- В Криму, культивується в садах і парках як декоративна рослина, більш відома як *Photinia serrulata* Lindl.

PHYSOCARPUS (Cambess.) Raf.

Північноамерикансько-далекосхідний рід, налічує близько 7 видів. В Україні представлений здичавілим *P. opulifolius* (L.) Maxim. та кількома інтродукованими видами в ботанічних садах.

*!**Physocarpus opulifolius** (L.) Maxim. (*Neillia opulifolia* (L.) W.H.Brewer & S.Watson; *Opulaster opulifolius* (L.) Kuntze; *Physocarpus bracteatus* (Rydb.) Rehder; *Spiraea opulifolia* L.)

- В культурі повсюди (в садах, парках, дендраріях, населених пунктах, захисних смугах, вздовж доріг, по берегах водойм), іноді дичавіє.

В ботанічних садах також зрідка культивуються: **Physocarpus capitatus** (Pursh) Kuntze (= *Neillia capitata* (Pursh) Greene; = *Spiraea capitata* Pursh; = *Physocarpus tomentosus* Raf.), **Physocarpus intermedius** (Rydb.) C.K.Schneid. (= *Neillia intermedia* (Rydb.) Bean; = *Opulaster intermedius* Rydb.); **Physocarpus malvaceus** (Greene) Kuntze (= *Neillia malvacea* Greene; = *Opulaster malvaceus* (Greene) Kuntze), **Physocarpus monogynus** (Torr.) J.M.Coult. (= *Neillia monogyna* (Torr.) Greene; = *Opulaster monogynus* (Torr.) Kuntze; = *Spiraea monogyna* Torr.).

POTENTILLA L. (incl. *Duchesnea* Sm.)

Близько 500 видів, поширених, переважно, в Голарктиці, а також в горах Палеотропісу і Неотропісу, один вид – в Південній Австралії і Новій Зеландії. В Україні 37 видів (разом з підвидами), з них один вид культивується і дичавіє. Раніше вважалося, що рід *Duchesnea* відрізняється від *Potentilla* наявністю бокових стовчиків квітки. Але за новими даними [SOJÁK, 2005], для *Duchesnea*, і для видів типової секції роду *Potentilla* характерні верхівкові стовпчики. Тому немає достатніх підстав виділяти *Duchesnea* як окремий рід (в Україні представлений одним інтродукованим видом, що дичавіє, відомим як *Duchesnea indica* (Andrews) Teschem.).

Potentilla alba L.

- На Поліссі, в Лісостепу, нерідко; в Криму дуже рідко (околиці м. Ялти).

?**Potentilla anglica** Laichard.

- Давні вказівки для Карпатського регіону. Євросибірський вид, імовірно гібридогенного походження (*Potentilla erecta* (L.) Raeusch. × *Potentilla reptans* L.).

Potentilla argentea L. (*Potentilla demissa* Jord.; *Potentilla magyarica* Borbás ex Zimmeter; *Potentilla neglecta* auct. non Baumg., р. р.; *Potentilla tenuiloba* Jord.; *Potentilla tomentosa* Gilib., nom. illeg.; *Potentilla ucranica* Lodd.)

- По всій материковій частині країни, а також в Криму. Дуже поліморфний вид, гібридує з багатьма іншими видами, з утворенням багатьох форм, частина з яких описані як окремі різновиди і навіть підвиди як, зокрема: *Potentilla dissecta* (Wallr.) Zimmeter, *Potentilla walrothii* Soó (нині визнані за синоніми **Potentilla neglecta** Baumg.).

Potentilla astracanica Jacq.

a. **Potentilla astracanica** Jacq. sudsp. **astracanica**] (*Potentilla* × *danubialis* Prodan; *Potentilla mollicrinis* auct. fl. taur. non (Borbás) Stankov; *Potentilla taurica* Willd. ex D.F.K.Schltl. var. *genuina* Th.Wolf, non *Potentilla taurica* Willd. ex D.F.K.Schltl.)

- В Лісостепу (південна частина), Степу та в Криму (північна степова частина).

b. **Potentilla astracanica** Jacq. subsp. **callieri** (Th.Wolf) Soják [**Potentilla callieri** (Th.Wolf) Juz.] (*Potentilla astracanica* auct. non Jacq.: Stankov, 1960; *Potentilla bornmuelleri* auct. non Borbás: Stankov, 1949; *Potentilla taurica* Willd. ex D.F.K.Schltl. var. *callieri* Th.Wolf)

- В Криму (степова та гірська частини). Вузьколокальний (переважно кримсько-новоросійський) таксон, вікарний до *P. astracanica* Jacq. s. str.

Potentilla aurea L. (*Potentilla aurea* L. subsp. *chrysocraspeda* (Lehm.) Nyman; *Potentilla aurea* L. subsp. *chrysocraspeda* Lehm.)

- В Карпатах, звичайно.

Potentilla crantzii (Crantz) Beck ex Fritsch (*Fragaria crantzii* Crantz; *Fragaria villosa* Crantz; *Potentilla crantzii* (Crantz) Beck ex Fritsch var. *serpentina* auct. non (Borb.) Hayek: Stankov, 1960; *Potentilla maculata* Pourr.; *Potentilla verna* auct.: Kamelin, 2001d: 433, non L.; *Potentilla villosa* (Crantz) Beck)

- В Карпатах (субальпійський пояс) та в Гірському Криму, дуже рідко.

Potentilla erecta (L.) Raeusch. (*Potentilla dacica* Borbás & Zimmeter; *Potentilla strictissima* Zimmeter; *Potentilla tormentilla* (Stokes) Neck.; *Tormentilla erecta* L.)

- На більшій частині території країни, в Степу лише по долинах рік в північних районах; в Криму вид відсутній. Варіює за формою квіток (чотиримерні і п'ятимерні квітки), габітусом, улисненістю стебла і суцвіття, формою і розмірами листочків та ін.

Potentilla heptaphylla L. [**Potentilla heptaphylla** L. subsp. **heptaphylla**] (*Fragaria rubens* Crantz; *Potentilla rubens* (Crantz) Zimmeter)

- На Поліссі, в Лісостепу (північна частина) та в Криму (південь, проте Р.В. Камелін [КАМЕЛІН, 2001] з незрозумілих причин для Криму не наводить).

Potentilla humifusa Willd. ex D.F.K.Schltl. (*Potentilla depressa* Willd. ex D.F.K.Schltl.; *Potentilla laxa* Willd. ex D.F.K.Schltl.; *Potentilla opaciformis* T.Wolf)

- Майже по всій території (крім Карпат), а також в Криму.

Potentilla incana P.Gaertn., B.Mey. & Scherb. (*Potentilla acaulis* L. subsp. *arenaria* (Borkh. ex P.Gaertn., B.Mey. & Scherb.) Soják; *Potentilla arenaria* Borkh. ex P.Gaertn., B.Mey. & Scherb.; *Potentilla cinerea* auct. non Chaix ex Vill.: Ledeb. 1844; *Potentilla maculata* Gilib., nom. illeg.; *Potentilla stellulata* Rochel)

- Майже по всій території, крім Карпат і Криму.

Potentilla inclinata Vill. (*Potentilla adscendens* Baumg.; *Potentilla adsurgens* Vill., nom. illeg.; *Potentilla baumgarteniana* Schur; *Potentilla canescens* Besser; *Potentilla canescens* Besser var. *podolica* Błocki; *Potentilla impolita* Wahlend.; *Potentilla podolica* (Błocki) Błocki; *Potentilla uechtrizii* Zimmeter)

- В Карпатах, на Поліссі, в Лісостепу, Причорномор'ї, рідко; в Криму (переважно в передгір'ї). Р.В. Камелін [КАМЕЛІН, 2001d] вважає *P. inclinata* (в його трактуванні – *P. canescens* Besser) видом гібридогенного походження. Гібридує з багатьма видами, зокрема *P. recta* L., *P. argentea* L. та ін. Так, із західної частини України (Галичини) за участю *P. inclinata* (= *P. canescens*) були описані такі гібридні форми як, **Potentilla leopoliensis** Błocki [*P. inclinata* Vill. × *P. recta* L.] (окол. м. Львова), **Potentilla pseudoargentea** Błocki ex Zimmeter [*P. inclinata* Vill. × *P. argentea* L.] (окол. м. Львова), **Potentilla skofitzii** Błocki ex Zimmeter [*P. inclinata* Vill. × ?*P. recta* L.] (Медобори, Гусятинський район, Тернопільська область), **Potentilla sapiehae** Błocki [*P. inclinata* Vill. × ?*P.*

argentea L.] (с. Мушкатівка, Борщівський район, Тернопільська область), **Potentilla buschnackii** Błocki [*P. inclinata* Vill. × ?*P. recta* L. (= *P. pilosa* Willd.)] (окол. м. Львова і с. Кривчиці). Проте, майже всі ці гібридні комбінації не є достатньо відокремленими в природі і по суті, відомі лише за типовими зразками [КАМЕЛІН, 2001d].

*!**Potentilla indica** (Andrews) Th.Wolf [***Duchesnea indica*** (Andrews) Teschem.]

• Культивується в парках, ботанічних садах і нерідко дичавіє [КАМЕЛІН, 2001d].

Potentilla intermedia L. (*Potentilla heidenreichii* Zimmeter; *Potentilla intermedia* L. subsp.

heidenreichii (Zimmeter) Tzvelev)

• На Поліссі, в Лісостепу, рідко.

Potentilla longifolia Willd. ex D.F.K.Schldtl.

• Сибірсько-азійський вид, наводиться для м. Києва, як заносне [МОСЯКІН, 1992].

Potentilla longipes Ledeb.

• В Лісостепу (на Лівобережжі), зрідка.

Potentilla micrantha Ramond ex DC. (*Potentilla breviscapa* Vest.)

• В Гірському Криму, зрідка, а також наводиться за старими даними для Буковини (південна долина Прута), можливо помилково.

Potentilla neglecta Baumg. (*Potentilla dissecta* (Wallr.) Zimmeter, non Pursh; *Potentilla impolita* auct. non Wahlenb.; *Potentilla incanescens* Opiz; *Potentilla walrothii* Soó)

• На більшій материковій частині території країни та в Криму. Р.В. Камелін [КАМЕЛІН, 2001d] вважає *P. neglecta* результатом гібридизації *P. argentea* L. × *P. canescens* Besser (в нашому трактуванні – *P. inclinata* Vill.).

Potentilla norvegica L.

• Майже по всій території, крім Криму; в Степу рідко.

Potentilla patula Waldst. & Kit. (*Potentilla patula* Waldst. & Kit. var. *tenella* Tratt.;

Potentilla patula Waldst. & Kit. sudsp. *tenella* (Tratt.) Soó; *Potentilla pratensis* Schur, non Herbich; *Potentilla schurii* Fuss ex Zimmeter)

• В Лісостепу і Степу; наведення виду для Криму Р.В. Камелінін [КАМЕЛІН, 2001d] є помилковим.

Potentilla pedata Willd. ex Hornem. (*Potentilla hirta* L. var. *pedata* (Willd. ex Hornem.)

K.Koch; *Potentilla hirta* auct. fl. ross. non L.: M.Bieb. 1808; *Potentilla laeta* auct. non Rchb.)

• На Буковині, в Причорномор'ї (південь) та в Криму (до нижньої смуги гір).

Potentilla pindicola Hausskn.

• В Криму (південь).

Potentilla pusilla Host (*Potentilla glandulosa* Krašan; *Potentilla puberula* Krašan;

Potentilla viridis (Neilr.) Fritsch; *Potentilla rubens* auct. non (Crantz) Zimmeter, nec. All.: Prod. 1939)

• Вид вперше наведений Р.В. Камелінін [КАМЕЛІН, 2001d] для Карпат (околиці м. Мукачеве) і Буковини (околиці м. Чернівців) за давніми гербарними зразками, які невірно визначались (див. синоніміку).

Potentilla recta L.

a. **Potentilla recta** L. subsp. **laciniosa** (Waldst. & Kit. ex Nestl.) Nyman (*Potentilla laciniosa* Waldst. & Kit. ex Nestl.; *Potentilla semilaciniosa* auct. non (Borbás) Borbás)

• В Закарпатті, рідко; в Донецькому Лісостепу, Степу і в Криму, розсіяно.

b. **Potentilla recta** L. subsp. **obscura** (Willd.) Arcang. (*Potentilla herbichii* Błocki; *Potentilla honoratae* Błocki ex Th.Wolf; *Potentilla obscura* Willd.; *Potentilla subobscura* Błocki ex Th.Wolf)

• По всій Україні, включно з Кримом (степова частина, рідше гірська). Нерідко гібридує з близькими видами спорідненості *P. recta* L.

c. **Potentilla recta** L. subsp. **pilosa** (Poir.) Jav. (*Potentilla leucotricha* auct. non (Borbás) Borbás; auct. fl. ukr.; *Potentilla pilosa* Willd. 1799 non Vill. 1779)

• В Лісостепу, Степу та в Криму.

d. **Potentilla recta** L. subsp. **recta** (*Potentilla acutifolia* Gilib.; *Potentilla palens* Moench; *Potentilla pallida* Lag. ex Besser; *Potentilla pseudopilosa* Porcius; *Potentilla semilaciniosa* (Borbás) Borbás; *Potentilla sulphurea* Lam.)

- По всій території (на півдні рідше й досить рідко в Криму (північні макросхили хребта). Гібридує з близькими видами.

Potentilla reptans L. (*Potentilla anomala* Ledeb.)

- По всій материковій частині країни, звичайно; в Криму – рідко. Вид досить мінливий, особливо варіює за формою листочків, що може бути зумовлено гібридизацією з іншими видами.

?**Potentilla sterilis** (L.) Garcke (*Fragaria sterilis* L.)

- Західноєвропейський вид, наводиться за старими даними для Передкарпаття, можливо помилково або як занесений в минулому.

Potentilla supina L.

a. **Potentilla supina** L. subsp. **paradoxa** (Nutt.) Soják (*Potentilla paradoxa* Nutt.)

- Майже по всій території. Трапляється зрідка на вторинних місцезростаннях як заносна рослина (зокрема уздовж залізниць) [MOSYAKIN, 1992], але є широко поширеним таксоном в Північній Америці та Азії. За Р.В. Камеліним [KAMELIN, 2001] від типового підвиду відрізняється гладкими, блискучими плодиками з дуже розрослим виросом в місці прикріплення до квітколожа і вузькими світлими борозенками на поверхні (у типового плодики з слабо вираженим виросом і слабо вираженими борозенками на поверхні). За Р.В. Камеліним [KAMELIN, 2001] від типового підвиду відрізняється гладкими, блискучими плодиками з дуже розрослим виросом в місці прикріплення до квітколожа і вузькими світлими борозенками на поверхні (у типового плодики з слабо вираженим виросом і слабо вираженими борозенками на поверхні).

b. **Potentilla supina** L. subsp. **supina**

- Майже по всій території; в Криму дуже рідко.

Potentilla taurica Willd. ex D.F.K.Schldt. (*Potentilla angustifolia* auct. non DC.: Stankov, 1949; Yena, 2012; *Potentilla bornmuelleri* auct. non Borbás: Stankov, 1949; *Potentilla hirta* auct. fl. taur., non L.)

- В Гірському Криму.

Potentilla tergemina Soják (*Potentilla hypoleuca* auct. non Turcz.: Kamelin, 2001d)

- Північно-Східноєвразійський вид спорідненості *Potentilla multifida* L. agg., занесений в Україну. Вперше відмічений С.Л. Мосякіним [MOSYAKIN, 1992] в околицях м. Києва (вздовж колій на залізничній станції Київ-Товарний).

Potentilla thuringiaca Bernh. ex Link (*Potentilla caucasica* Juz.; *Potentilla chrysantha* auct. non Trevir.; *Potentilla goldbachii* (Rupr.) Rupr.; *Potentilla intermedia* auct. non L. *Potentilla nestleriana* Tratt.; *Potentilla parviflora* Gaud.; *Potentilla patens* Herbich)

- В Закарпатті, Карпатах, Передкарпатті, Лісостепу, на Правобережжі, а також в Криму (південь: між с. Щebetівкою Феодосійської міськради і Імаретським лісом).

Potentilla thyrsoflora Hülsen ex Zimmeter ~ *Potentilla collina* aggr. (*Potentilla andrzejowskii* Błocki; *Potentilla collina* auct. fl. ukr., non Wibel; *Potentilla collina* Wibel subsp. *thyrsoflora* (Hülsen ex Zimmeter) Asch. & Graebn.; *Potentilla isosepala* Błocki, nom. illeg.; *Potentilla knappii* Błocki; *Potentilla leucopolitana* auct. fl. ukr., non P.J.Müll. *Potentilla leucopolitanoides* Błocki, nom. nudum; *Potentilla pseudoleucopolitana* Zimmeter; *Potentilla sledzinskii* Błocki; *Potentilla thyrsoflora* Hülsen ex Zimmeter var. *andrzejowskii* (Błocki) Asch. & Graebn.; *Potentilla tynieckii* Błocki; *Potentilla wimmaniana* Günther & Schummel subsp. *thyrsoflora* (Hülsen ex Zimmeter) Asch. & Graebn.)

- На Передкарпатті, Поліссі, в Лісостепу, Степу (рідко). *Potentilla thyrsoflora* – єдиний вид з групи *P. collina* aggr., представлений в Україні. Описаний з околиць м. Львова (як і його синоніми – *P. andrzejowskii* Błocki та *P. knappii* Błocki). Ще два види, які визнані синонімами – *P. sledzinskii* Błocki та *P. tynieckii* Błocki також описані з Галичини. Нерідко гібридує з *P. argentea* L. (майже всі вищенаведені таксони, описані Блоцьким, автор трактував як гібридні похідні від схрещування *P. thyrsoflora* Hülsen ex Zimmeter з *P. argentea* L.

Раніше для України [PROKUDIN et al., 1987; MOSYAKIN, FEDORONCHUK, 1999] помилково наводилися також *Potentilla collina* Wibel (s. str.) (нині в природному стані вид відомий лише з центральної європейської частини Російської Федерації) та *Potentilla leucopolitana* P.J.Müll. (північно-західноєвропейський вид: Бельгія, Франція, Німеччина, Швейцарія). З цієї ж групи видів для України (Передкарпаття: околиці мм. Львова і Тернополя) Р.В. Камелін [KAMELIN, 2001d] помилково навів *Potentilla wimanniana* Günther & Schummel (*Potentilla guentheri* Spreng.) – в природі відомий лише з Польщі [KURTTO et al., 2004; POWO, 2022].

Potentilla umbrosa Steven ex M.Bieb. [*Potentilla umbrosa* Steven ex M.Bieb. subsp. *umbrosa*] (*Potentilla umbrosa* Steven)

- В Гірському Криму.

Potentilla virgata Lehm. [*Potentilla virgata* Lehm. subsp. *virgata*] (*Potentilla dealbata* Bunge; *Potentilla elongata* Besser ex Spreng.)

- Західносибірський вид, занесений в Україну. Вперше відмічений І.І. Мойсієнко [MOISIENKO, 1998] в околицях м. Херсона.

POURTHIAEA Decne.

Південно-східноазійський рід, налічує близько 7 видів, один з яких культивується в Україні.

***Pourthiaea villosa** (Thunb.) Decne. (*Crataegus villosa* Thunb.; *Photinia villosa* (Thunb.) DC.; *Pyrus villosa* (Thunb.) M.F.Fay & Christenh.)

- Культивується в ботанічних садах (мм. Київ, Одеса), під назвою *Photinia villosa* (Thunb.) DC.

PRINSEPIA Royle

Невеликий за обсягом рід, включає 4 види, поширених в Східній Азії і Гімалаях, з яких два культивуються в Україні.

***Prinsepia sinensis** (Oliv.) Hallier (*Plagiospermum sinense* Oliv.; *Sinoplagiospermum sinense* (Oliv.) Rauschert)

- В парках і скверах в Криму, а також в ботанічних садах мм. Вінниці, Києва, Кам'янець-Подільського та в дендропарках «Асканія-Нова», «Софіївка».

***Prinsepia uniflora** Batalin (*Sinoplagiospermum uniflorum* (Batalin) Rauschert)

- Культивується в ботанічних садах мм. Одеси, Києва, Чернівців та в дендропарках «Асканія-Нова», «Софіївка».

PRUNUS L. s. str.

Близько 40 видів (*Prunus* s. str.), поширених в помірно теплих областях Євразії, Північної Америки й Північної Африки. В Україні найпоширенішими є чотири види, які зростають в природних умовах або культивуються й дичавіють.

*!**Prunus cerasifera** Ehrh. (*Prunus cerasifera* Ehrh. subsp. *divaricata* (Ledeb.) C.K.Schneid.; *Prunus cerasifera* Ehrh. subsp. *taurica* Kostina; *Prunus cerasifera* Ehrh. var. *taurica* (Kostina) Eremin & Garkov; *Prunus divaricata* Ledeb.; *Prunus pissardii* Carrière)

- Культивується як плодова рослина в садах і парках (під назвою алича) майже по всій території та в Криму; часто дичавіє і майже натуралізувалася.

*!**Prunus domestica** L.

- Культивується в садах і парках майже по всій території та в Криму, як слива звичайна, іноді дичавіє. Вид гібридогенного походження (*Prunus spinosa* L. × *Prunus cerasifera* Ehrh.), вирощується в багатьох сортах, які умовно можна розділити на 5 підвидів: subsp. *domestica* (слива звичайна), subsp. *intermedia* Röder (слива проміжна), subsp. *pomariorum* (Boutigny) Werneck (слива садова), subsp. *italica* (Borkh.) Gams (слива італійська) та subsp. *syriaca* (Borkh.) Janchen ex Mansf. Всі ці таксони не мають чіткої географічної приуроченості, тому їх доцільніше визнати за культивгенні мікровиди з біноміальними назвами, або за групи культивованих різновидів – культиварів [TZVELEV, 2001c].

***Prunus insititia** L. (*Prunus domestica* L. subsp. *insititia* (L.) Bonnier & Layens)

- Культивується в садах (під назвою тернослива) майже по всій материковій частині території країни, а також в Криму, але досить рідко.

Prunus spinosa L. (*Prunus moldavica* Kotov; *Prunus podolica* Andr.; *Prunus spinosa* L. subsp. *dasyphylla* (Schur) Domin; *Prunus spinosa* L. var. *dasyphylla* Schur; *Prunus*

spinosa L. subvar. *moldavica* (Kotov) Vitk.; *Prunus spinosa* L. subvar. *stepposa* (Kotov) Vitk.; *Prunus stepposa* Kotov)

• Майже по всій території країни.

Крім вищенаведених видів в ботанічних садах культивується також: **Prunus americana** Marschall, **Prunus brigantina** Vill., **Prunus hortulana** L.H.Bailey, **Prunus mexicana** S.Watson, **Prunus nigra** Aiton, **Prunus pumila** L., **Prunus salicifolia** Kunth ($\equiv$ *Prunus serotina* Ehrh. var. *salicifolia* (Kunth) Koehne).

PSEUDOCYDONIA (C.K.Schneid.) C.K.Schneid.

Монотипний рід з південно-східноазійським (Китай) ареалом.

***Pseudocydonia sinensis** (Dum.Cours.) C.K.Schneid. (*Chaenomeles sinensis* (Dum.Cours.) Koehne; *Cydonia sinensis* (Dum.Cours.) Thouin; *Malus sinensis* Dum.Cours.; *Pyrus sinensis* (Dum.Cours.) Poir.)

• Культивується (під назвою *Chaenomeles sinensis* (Dum.Cours.) Koehne) в Криму, на півдні України, але в північних (від м. Києва) районах вимерзає [КОКННО et al., 2005].

PYRACANTHA M.Roem.

Близько 6 видів, поширених в субтропіках Середземомор'я й Східної Азії, з яких лише один вид заходить в помірно теплу зону Європи (зокрема і в Крим). Раніше рід *Pyracantha* включали до роду *Cotoneaster*, від якого він, однак, добре відрізняється наявністю колючок, дрібнозубчастими з країв листками і п'ятьма плодолистками. За даними молекулярно-філогенетичного аналізу рід *Pyracantha* є поліфілетичним таксоном, у якого азійські види не формують одну кладу з південно-європейсько-іранським *P. coccinea* [Li et al., 2012]. Види роду мають легку здатність до гібридизації з видами інших родів триби *Maleae* (*Pyracantha* $\times$ *Cotoneaster* Medik.; *Pyracantha* $\times$ *Osteomeles* Lindl.).

Pyracantha coccinea M.Roem (*Cotoneaster pyracantha* (L.) Spach; *Crataegus pauciflora* (Poir.) Pers.; *Crataegus pyracantha* (L.) Medik.; *Mespilus pauciflora* Poir.; *Mespilus pyracantha* L.)

• Як дикоросла рослина в Криму (південна частина; на схід до м. Алушти); також культивується в багатьох ботанічних садах та дендропарках країни, іноді дичавіє.

В деяких ботанічних садах (в Криму – Нікітський ботанічний сад, м. Одесі, в дендропарках «Асканія-Нова», «Софіївка») культивується **Pyracantha crenulata** (D.Don) M.Roemer ($\equiv$ *Pyracantha crenatoserrata* (Hanse) Rehder.); = *Pyracantha rogersiana* (A.B.Jacks.) Bean).

PYRUS L.

Понад 70 видів, поширених в природних умовах виключно в Старому Світі (Євразії і Північно-Західній Африці, переважно в гірських районах). В Україні найпоширенішими є чотири види.

*!**Pyrus communis** L. [**Pyrus communis** L. subsp. **communis**] (*Malus communis* (L.) Poir.; *Pyrus achras* Gaertn.; *Pyrus balansae* Decne; *Pyrus communis* L. var. *achras* (Gaertn.) Wallr.; *Pyrus communis* L. var. *pyraster*; *Pyrus communis* L. var. *sativa* DC.; *Pyrus communis* L. var. *sylvestris* DC.; *Pyrus domestica* (Borkh.) Medik.; *Pyrus pyraster* (L.) Burgsd.; *Sorbus pyrus* Crantz)

• Культивується в садах і парках і нерідко дичавіє. Вид виник в результаті гібридизації дикорослих видів і тривалої селекції. Нині нараховується до 5000 сортів, які різняться за розмірами, формою, смаком, забарвленням і часом дозрівання плодів [GLADKOVA, 2001]. Дуже варіює за габітусом, формою і розмірами листків, плодів. За формою плодів розрізняють var. *pyraster* L. (плоди кулясті) і var. *achras* (Gaertn.) Wallr. (плоди звужені до основи).

Pyrus elaeagnifolia Pall. (“*elaegnifolia*”) (*Pyrus nivalis* Jacq. var. *elaegnifolia* (Pall.) Schneid.)

• В Гірському Криму і на Тарханкутському півострові.

Pyrus nivalis Jacq. (*Pyrus elaeagnifolia* auct. non Pall.; *Pyrus salviifolia* DC.)

• В Криму (південь, гори), а також культивується в садах і парках, нерідко дичавіє.

*!**Pyrus ussuriensis** Maxim.

• Культивується в садах і парках, іноді дичавіє.

В ботанічних садах і дендропарках зрідка культуються також багато інших видів: **Pyrus betulifolia** Bunge, **Pyrus boissieriana** Buhse, **Pyrus bretschneideri** Rehder, **Pyrus calleryana** Decne., **Pyrus** $\times$ **canescens** Spach [*Pyrus nivalis* Jacq. $\times$ *P. salicifolia* Pall.], **Pyrus communis** L. subsp. **caucasica** (Fed.) Browicz. ($\equiv$ *Pyrus caucasica* Fed.), **Pyrus georgica** Kuth., **Pyrus grossheimii** Fed.,

Pyrus korshinskyi Litv. (= *Pyrus bucharica* Litv.), **Pyrus pashia** Bush.-Ham. ex D.Don, **Pyrus pyrifolia** (Burm.f.) Nakai (= *Pyrus lindleyi* Rehder), **Pyrus regelii** Rehder, **Pyrus serotina** Rehder), **Pyrus tadshikistanica** Zapjagaeva.

RHAPHIOLEPIS Lind. (*Eriobotria* Lindl.)

Понад 40 видів з південно-східноазійськими ареалами, з яких один культивується в Україні.

***Rhaphiolepis bilas** (Lour.) Galasso & Banfi (*Crataegus bilas* Lour.; *Eriobotrya japonica* (Thunb.) Lindl.; *Mespilus japonica* Thunb.; *Pyrus bilas* (Lour.) M.F.Fay & Christenh.)

• В Криму (південь), культивується в садах і парках як декоративна рослина, більш відома під назвою *Eriobotrya japonica* (Thunb.) Lindl. (японська мушмула).

RHODOTYPOS Siebold & Zucc. (*Rhodotypos* Siebold & Zucc.)

Монотипний рід, в природі поширений в Японії, Східному і Центральному Китаї; в культурі – в багатьох країнах світу, а також в Україні.

***Rhodotypos scandens** (Thunb.) Makino (*Corchorus scandens* Thunb.; *Rhodotypos kerrioides* Siebold & Zucc.)

• Культивується у більшості ботанічних садів та в багатьох дендрологічних і ландшафтних парках країни, під назвою *Rhodotypos kerrioides* Siebold & Zucc.

ROSA L.

Понад 100 видів (за іншими даними – від 300 до 500, в залежності від того, як трактуються чисельні фертильні гібриди та гібридогенні види, які важко розрізнити), поширених в помірно теплих і субтропічних областях Північної півкулі. В Україні близько 53 види (дикорослих і найчастіше культивованих). В порівнянні з попереднім чеклістом [MOSYAKIN, FEDORONCHUK, 1999] кількість видів значно зменшена, оскільки: 1) багато з них уключені до складу так званих «збірних видів» – агрегатів (*Rosa canina* aggr., *Rosa corymbifera* aggr., *Rosa dumalis* aggr., *Rosa rubiginosa* aggr., *Rosa tomentosa* aggr., *Rosa villosa* aggr.), які важко розрізнити; 2) не наводяться взагальному списку види гібридогенного походження: **Rosa** × **diacantha** Chrshan. [*R. gallica* L. × *R. canina* s.l.] – для Правобережного Злакового Степу, **R.** × **diplo-donta** Dubovik [*R. microdenia* Mironova × *R. canina* L.] – південь Донецького Лісостепу та Приазов'я, **R.** × **heterostyla** Chrshan. [*R. canina* L. × *R. dumalis* Bchst.] – Карпати (підніжжя гори Пікуй в окол. с. Латориця Закарпатської обл.), **R.** × **lazarenkoi** Chrshan. [*R. caesia* Sm. × *R. rubiginosa* L.] – Карпати, Передкарпаття, Розточчя-Опілля, Полісся, Волино-Подільська височина), **R.** × **minimalis** Chrshan. [*R. gallica* L. × *R. canina* L. s. l.] – Закарпаття і Передкарпаття, **R.** × **pohrebniakii** Chrshan. & Laseb. [*R. glauca* Pourr. × *R. livescens* Besser (= *R. pugmaea* M.Bieb.)] – Західний Лісостеп; 3) деякі раніше види наводилися помилково або є невалідними (див. синоніміку та примітки).

***Rosa acicularis** Lindl. [*Rosa acicularis* Lindl. subsp. *acicularis*] (*R. alpina* (Pall.) Pall., non L.)

• Культивується в багатьох ботанічних садах (під назвою *R. alpina* (Pall.) Pall.).

Rosa agrestis Savi ~ *Rosa rubiginosa* aggr. (*Rosa albiflora* Opiz; *Rosa floribunda* Steven ex M.Bieb.; *Rosa koslowskii* Chrshan.; *Rosa rubiginosa* L. var. *floribunda* (Steven ex M.Bieb.) Nyman; *Rosa sepium* Thuill. 1799, non Lam. 1795)

• В Карпатах та в Криму; наводиться також для півдня Правобережного Лісостепу (Одеська обл.) та Лівобережного Степу (Дніпропетровська обл.) [KURTO et al., 2004], можливо помилково.

***Rosa alba** L. (*Rosa boreykiana* Besser)

• Культивується в садах і парках.

Rosa × **andrzejowskii** Steven ex Besser [*R. sherardii* Davis × *R. rubiginosa* L.] (*Rosa mollis* auct. non Sm., p. p.; *Rosa scabriuscula* auct. non Sm., p. p.)

• Гібридогенний вид, наводиться для Карпат, Передкарпаття, Розточчя-Опілля, Західного Полісся, Волинського і Західного Лісостепу.

***Rosa arvensis** Huds. (*Rosa sylvestris* Herrm.)

• Широко культивується в садах і парках.

Rosa balsamica Besser ~ *Rosa canina* aggr. (*Rosa adenodonta* Dubovik; *Rosa antonowii* (Lonacz.) Dubovik; *Rosa dumetorum* Thuill. var. *klukii* (Besser) Schmalh.; *Rosa fedoseevii* Chrshan.; *Rosa klukii* Besser, p.max.p.; *Rosa obtusifolia* auct. non Desf.,

p.p.; *Rosa psammophila* Chrshan. 1952 non Borbás ex Hollós 1896; *Rosa tomentella* Léman)

• В Правобережному і Західному Лісостепу, правобережних степових районах, в Лівобережному Лісостепу, Донецькому Лісостепу (північна частина), Лівобережному Злаково-Лучному Степу, а також в Криму.

*Rosa banksiae R.Br.

• Культивується в садах і парках.

*Rosa bifera (Poir.) Pers.

• Культивується в садах і парках.

Rosa bugensis Chrshan.

• На Передкарпатті і Волинському Лісостепу. Можливо гібридогенного походження (*R. sherardii* Davis × *R. gallica* L.).

Rosa caesia Sm. ~ *Rosa dumalis* aggr. (*Rosa coriifolia* Fr.; *Rosa dybowskii* Henr.Braun; *Rosa frutetorum* auct. non Besser: Buzunova, 2001; *Rosa kosopoljanskii* Chrshan.; *Rosa lazarenkoi* Chrshan.; *Rosa leopoliensis* Błocki; *Rosa* × *mediata* Dubovik)

• В Карпатах, Передкарпатті, Розточчі-Опіллі, Західному Лісостепу (Поділля), Причорномор'ї. З групи видів спорідненості *Rosa dumalis* Bechst. aggr.

*Rosa × **campanulata** Ehrh. [*Rosa majalis* Herrm. × *Rosa gallica* L.] (*Rosa* × *turbinata* Aiton)

• Культивується в садах і парках по всій території.

Rosa canina L. s. l. (*Rosa afzeliana* Fr., nom. illeg.; *Rosa arguta* Steven ex M.Bieb.; *Rosa armata* Steven ex Besser; *Rosa biebersteiniana* auct. non Tratt.; *Rosa calycina* M.Bieb.; *Rosa biserrata* Mérat, p. p.; *Rosa canina* L. var. *dominii* Chrshan.; *Rosa ciliato-sepala* Błocki; *Rosa dumalis* auct. non Bechst., p. p.: Dubovik, 1987; *Rosa glauca* Schott. & Besser 1822, non Pourr. 1788 nec Vill. ex Loisel 1809; *Rosa heterostyla* Chrshan., non Gritt.; *Rosa klukii* auct. non Besser; *Rosa maeotica* Dubovik; *Rosa mediata* Dubovyk; *Rosa podolica* auct. non Tratt.: Buzunova, 2001; *Rosa prutensis* Chrshan.; *Rosa sosnovskyi* auct. non Chrshan.; *Rosa squarrosa* auct. non (A.Rau) Boreau; *Rosa subglabra* (Borbás) Heinr.Braun)

• В Карпатах, Передкарпатті, Західному, Правобережному і Лівобережному Лісостепу, Правобережному і Лівобережному Злаковому Степу, на півдні Лівобережного Злаково-Лучного Степу (в Приазов'ї), а також по всьому Криму. Нерідко культивується і дичавіє. Широко використовується як підшепа.

Один з найпоширеніших в природі збірний вид, який включає більшість із наведених в синоніміці «дрібних» видів. Частина з них наводилися для України помилково як, зокрема: *Rosa biebersteiniana* Tratt. (кавказький вид), *Rosa biserrata* Mérat (синонім *Rosa squarrosa* (A.Rau) Boreau) – західносередземноморський вид), *Rosa sosnovskyi* Chrshan (кавказький вид), *Rosa subglabra* (Borbás) Heinr.Braun (синонім *R. dumetorum* Thuill, поширеного в Північній Європі: Бельгія, Велика Британія, Нідерланди). Назви деяких видів виявилися невалідними: *Rosa afzeliana* Fr. (наводилася для Медобор, Тернопільська обл.), *Rosa heterostyla* Chrshan. (для Карпат).

Rosa caryophyllacea Besser ~ *Rosa rubiginosa* aggr. (*Rosa caryophyllacea* Besser var. *blockii* Chrshan.; *Rosa caryophyllacea* Besser var. *gypsicola* (Błocki) Chrshan., nom. illeg.; *Rosa caryophyllacea* Besser var. *lonaczewskii* Litv. ex Chrshan; *Rosa glauca* Vill. ex Loisel. var. *caryophyllacea* (Besser) Schmalh.; *Rosa gypsicola* Błocki; *Rosa rubiginosa* L. var. *caryophyllacea* (Besser) Ser.)

• В Передкарпатті, Розточчі-Опіллі, Західному і Правобережному Лісостепу, Правобережному і Лівобережному Злаково-Лучному Степу, Правобережному Злаковому Степу, а також в Криму (південь, Тарханкутський півострів).

*Rosa centifolia L. (*Rosa gallica* L. var. *centifolia* (L.) Koehne)

• В парках по всій Україні.

*Rosa chinensis Jacq.

• В парках по всій Україні. Культивується в багатьох різновидах та сортах.

Rosa chomutoviensis Chrshan. & Lasebna ~ *Rosa rubiginosa* aggr. (*Rosa micrantha* auct. non Borrer ex Sm.)

• В Лівобережному Злаково-Лучному Степу.

- Rosa corymbifera** Borkh. s. l. (*Rosa collina* M.Bieb.; *Rosa corymbifera* Borkh. var. *solstitialis* (Besser) Chrshan.; *Rosa corymbifera* Borkh. var. *uncinella* (Besser) Chrshan.; ?*Rosa dimorpha* Steven ex Besser; *Rosa dumetorum* Thuill. var. *solstitialis* (Besser) Schmalh.; *Rosa dumetorum* Thuill. subsp. *uncinella* (Besser) Hayek; *Rosa friedlaenderiana* Besser; *Rosa frutetorum* Besser; *Rosa kalmiussica* Chrshan. & Lasebna, nom. inval.; *Rosa lapidosa* Dubovik; *Rosa montana* Steven ex Besser 1822 non Chaix 1785; *Rosa saxatilis* Steven ex M.Bieb.; *Rosa solstitialis* Besser; *Rosa taurica* M.Bieb.; *Rosa uncinella* Besser; *Rosa wittmannii* Heinr.Braun)
 • По всій території, а також в Криму. Поліморфний збірний вид, варіює за опушенням стилодіїв і листочків, формою шипів, кількістю плодів в суцвітті, габітусом.
- Rosa czackiana** Besser ~ *Rosa gallica* L. (*Rosa gallica* L. var. *czackiana* (Besser) H.Braun)
 • В Закарпатті, Передкарпатті, Волинському й Західному Лісостепу.
- *Rosa damascena** Mill. (*Rosa gallica* L. var. *damascena* (Mill.) Voss.)
 • В парках, по всій території; в Криму вирощується в промислових масштабах для отримання олії для парфумів.
- *Rosa davurica** Pall.
 • Культивується в ботанічних садах.
- Rosa deseglisei** Boreau ~ *Rosa corymbifera* aggr. (*Rosa schmalhauseniana* Chrshan.; *Rosa schmalhauseniana* Chrshan. var. *leiopedicellata* Chrshan.; *Rosa schmalhauseniana* Chrshan. var. *parvifoliata* Chrshan.; *Rosa schmalhauseniana* Chrshan. var. *pilosa* Chrshan.; *Rosa schmalhauseniana* Chrshan. var. *stepposa* Chrshan.; ?*Rosa sinkowiensis* Błocki; *Rosa tesquicola* Dubovik)
 • В Карпатах, Передкарпатті, Правобережному Лісостепу [POWO, 2022].
- Rosa donetzica** Dubovik ~ *Rosa majalis* aggr.
 • На Донецькому кряжі (Донецька область, Грабова балка в околицях м. Торез на правому березі р. Міус) і в Приазов'ї (Донецька область, околиці м. Старобільська). Уключено до Червоної книги України та Європейського червоного списку [RED DATA BOOK, 2009].
- Rosa dumalis** Bechst. s. l. (*Rosa afzeliana* auct. non Fr., nom. illeg.; *Rosa biserrata* auct. non Mérat, p. p.; *Rosa glauca* Vill. ex Loisel. 1809 non Pourr. 1788; *Rosa lupulina* Dubovik; *Rosa subafzeliana* Chrshan.; *Rosa vosagiaca* Dèèsègl., nom. illeg.)
 • В Карпатах, Передкарпатті, Розточчі-Опіллі, на Поліссі, в Лісостепу, дуже рідко в Лівобережному Злаково-Лучному Степу.
- *Rosa foetida** Herrm. (*Rosa eglanteria* auct. non L.; *Rosa lutea* Mill.)
 • Культивується в садах і парках.
- *Rosa francfurtana** Münchh. (*Rosa turbinata* Ait.)
 • Культивується в садах і парках.
- Rosa gallica** L. (*Rosa crenatula* Chrshan.; *Rosa crenulata* Chrshan.; *Rosa minimalis* Chrshan.; *Rosa pumila* Scop.; *Rosa pumila* Jacq. 1774 non Scop.1771; *Rosa tauriae* Chrshan.)
 • В Закарпатті, Карпатах, Передкарпатті, Розточчі-Опіллі, на Поліссі (Волинська область), Західному Лісостепу, а також в Криму.
- Rosa glabrifolia** C.A.Mey. ex Rupr. ~ *Rosa majalis* group (*Rosa glabrifolia* C.A.Mey. ex Rupr. var. *pubescens* Buzunova & Kamelin)
 • В Західному Поліссі (Рівненська область, окол. смт Клевани, біля р. Горинь та в окол. смт Степани); імовірно як здичавіла рослина.
- Rosa glauca** Pourr. (*Rosa glauca* Pourr. var. *glaucescens* (Wulfen) Popok; *Rosa glaucescens* Wulfen; *Rosa rubrifolia* Vill., nom. illeg.)
 • Наводиться в природних умовах для західних районів (Тернопільська область, Гусятинський район, Медобори), як *Rosa glauca* Pourr. var. *glaucescens* (Wulfen) Popok; також широко культивується.
- Rosa gorenkensis** Besser ~ *Rosa majalis* aggr. (*Rosa gorinkensis* Besser, ortho) (*Rosa gorenkensis* Besser var. *glabrifoliata* Chrshan.)
 • В Лісостепу, Причорномор'ї.
- Rosa inodora** Fr. ~ *Rosa rubiginosa* aggr. (*Rosa agrestis* auct. non Savi; *Rosa elliptica* Tausch; *Rosa inodora* Fr. var. *elliptica* (Tausch) Halácsy)

- В Закарпатті, Розточі-Опіллі, Західному Лісостепу.

Rosa *livescens* Besser (*Rosa chrshanovskii* Dubovik; *Rosa grossheimii* Chrshan.; *Rosa homoacantha* Dubovik; *Rosa krynkensis* Ostapko; *Rosa parviuscula* Chrshan. & Lasebna; *Rosa pygmaea* M.Bieb. nom. illeg.; *Rosa ratomskiana* Besser; *Rosa schistosa* Dubovik; *Rosa subpygmaea* Chrshan.; *Rosa talievii* Dubovik; *Rosa ucrainica* Chrshan.)

- В Передкарпатті, Західному Лісостепу, Лівобережному Лісостепу, на Донецькому кряжі, в Донецькому Лісостепу, Злаково-Лучному Степу, Північному Приазов'ї та в Криму. Нерідко також культивується в ботанічних садах під різними назвами (див. синоніміку).

Rosa *majalis* Herrm. (*Rosa cinnamomea* auct. non L. 1759, non 1753; *Rosa fischeriana* Besser ex Link, nom. nud.; *Rosa majalis* Herrm var. *petropolitana* (P.Smirn.) Buzunova; *Rosa olgae* Chrshan. & Barbar., nom. inval. (descr. ross.))

- На Поліссі, в Лісостепу, рідше в Лівобережному Злаково-Лучному Степу.

Rosa *marginata* Wallr. (*Rosa glandulosa* Besser 1814 non Bell. 1790; *Rosa jundzilliana* Besser, nom. illeg.; *Rosa jundzillii* "jundzili" Besser; *Rosa jundzillii* Besser var. *pallonii* Lonacz.; *Rosa trachyphylla* A.Rau)

- В Карпатах, Західному і Правобережному Лісостепу, на Поліссі (південь), частково заходить в степові райони і на Лівобережжя, а також в Криму.

*Rosa *maximowicziana* Regel

- Культивується в ботанічних садах та дендропарках.

Rosa *micrantha* Borrer ex Sm. ~ *Rosa rubiginosa* aggr. (*Rosa micrantha* Borrer ex Sm. var. *divisa* Chrshan.)

- В Карпатах, на Закарпатті (рівнинна частина), Розточі-Опіллі.

Rosa *mollis* Sm. ~ *Rosa villosa* aggr. (*Rosa mollissima* Fr.; *Rosa villosa* L. subsp. *mollis* (Sm.) Keller & Gams)

- Наводиться для Західного Полісся (Волинська область, Шацький район: с. Затишшя, с. Гаївка), можливо як здичавіле; також культивується. Нерідко гібридує з іншими видами: *R. canina* L. s. l., *R. dumalis* Bechst., *R. spinosissima* L., *R. rubiginosa* L., *R. sherardii* Davis, *R. tomentosa* Sm. [HONCHARENKO, BUZUNOVA, 2007].

Rosa *mukatscheviensis* Chrshan. ~ *Rosa rubiginosa* aggr. (*Rosa micrantha* auct. non Borrer ex Sm.)

- В Закарпатті і Західному Лісостепу (Поділля).

*!Rosa *multiflora* Thunb.

- Часто культивується в садах і парках, іноді дичавіє.

?Rosa *nitidula* Besser

- Наводиться для Західного Лісостепу (Поділля), але вимагає підтвердження. Західноєвропейсько-атлантичний вид з іррадіацією в Південній Європі (Болгарія). З групи видів спорідненості *R. canina* aggr.

Rosa *pendulina* L. (*Rosa alpina* L., nom. illeg.; *Rosa cinnamomea* L. 1753, non L. 1759; *Rosa pendulina* L. var. *popovii* Chrshan.)

- В Карпатах. Дуже поліморфний вид, у межах якого виділяють більше 200 форм, різновидів і навіть видів (за особливостями опушення, шипуватості пагонів, формі листочків і плодів) які, проте, не пов'язані з певними екологічними умовами, не мають виражених меж ареалів і стабільності в прояві діагностичних ознак [Dubovik, 1987; Buzunova, 2001; Kurtto et al., 2004; POWO-2022].

*!Rosa *pisiformis* (Christ) Sosn.

- Культивується (дендропарк «Асканія-Нова»), іноді дичавіє.

Rosa × *pohrebniakii* Chrshan. & Lasebna [*Rosa glauca* Pourr. × *Rosa pygmaea* M.Bieb.]

- Наводиться для Західного Лісостепу (Тернопільська область, Заліщицький район, с. Добровляни). Міжсекційний гібрид, описаний в статусі виду.

Rosa *porrectidens* Chrshan. & Lasebna ~ *Rosa canina* L. aggr. (*Rosa tyraica* Chrshan. & Lasebna, 1949, non Бюккі, 1889; *Rosa simplicidens* Dobovik)

- В Передкарпатті (Львівська обл.), на Поділлі, Північному Приазов'ї,

Rosa rubiginosa L. s. l. (*Rosa bordzilowskii* Chrshan.; *Rosa eglanteria* L. 1753, nom. utique rej. prop.; *Rosa klukii* auct. non Besser; *Rosa rugibinosa* Steven; *Rosa uliginosa* Gilib., nom. illegit.; *Rosa volhyniensis* Chrshan.)

- На Правобережжі в лісових, лісостепових й степових районах, а також в Криму. Нерідко гібридує з видами *R. canina* L. aggr.

*!**Rosa rugosa** Thunb. (*Rosa kamtschatica* Vent.)

- Часто культивується в садах і парках (під двома назвами: *Rosa rugosa* Thunb. і *Rosa kamtschatica* Vent.), нерідко дичавіє.

Rosa sherardii Davis ~ *Rosa villosa* aggr. (*Rosa andrzejowskii* auct. non Steven ex Besser: Chrshan., 1954; *Rosa scabriuscula* auct. non Sm.; *Rosa tomentosa* auct. non Sm.: Juz. 1941, p.p.; *Rosa tomentosa* Sm. var. *andrzejowskii* Schmalh.)

- В Карпатах, Передкарпатті, Розточчі-Опіллі, Західному Поліссі, Західному Лісостепу. Гібридує з іншими видами. Імовірно, що одним із таких гібридогенних видів є **Rosa** × **andrzejowskii** Steven ex Besser [*R. sherardii* × *R. tomentosa* Sm. (or *R. rubiginosa* L.)].

Rosa spinosissima L. [*Rosa spinosissima* L. var. *spinosissima*] (*Rosa besseri* Tratt.; *Rosa microcarpa* Besser 1815 non Retz 1803; *Rosa myriacantha* DC.; *Rosa spinosissima* L. var. *microcarpa* Besser ex Ser.; *Rosa pimpinellifolia* L.; *Rosa poterifolia* Besser; *Rosa spinosissima* var. *codryensis* Chrshan.; *Rosa spinosissima* L. subsp. *pimpinellifolia* (L.) Hooker f.; *Rosa spinosissima* L. var. *pimpinellifolia* (L.) Poir.; *Rosa tschatyrdagy* Chrshan.)

- В Лісостепу, в лісових і лісостепових районах на Правобережжі, в Гірському Криму, а також дичавіє в Закарпатті.

Rosa subcanina (Christ) Vuk. ~ *Rosa dumalis* aggr. (*Rosa afzeliana* Fr. subsp. *subcanina* (Christ) R.Keller; *Rosa biserrata* auct. non Mérat; *Rosa dumalis* Bechst. subsp. *subcanina* (Christ) Soó; *Rosa glauca* Vill. ex Loisel. subsp. *subcanina* (Christ) Hayek; *Rosa glaucescens* Besser 1822 non Wulfen 1805; *Rosa podolica* Tratt.; *Rosa reuteri* Godet f. *subcanina* Christ; *Rosa willibaldii* Chrshan., nom. illeg.)

- В Передкарпатті (Медобори, Гусятинський район, Тернопільська область) і як заносна рослина в Криму [BUZUNOVA, 2001].

Rosa subpomifera Chrshan. ~ *Rosa tomentosa* aggr. (*Rosa ucrainica* Chrshan.)

- В Донецькому Лісостепу і Лівобережному Злаково-Лучному Степу, а також в Криму. Можливо гібридогенного походження (*Rosa tomentosa* Sm. × *Rosa marginata* Wallr.).

Rosa tomentosa Sm. (*Rosa borysthena* Chrshan.; *Rosa ciesielskii* Błocki; *Rosa pseudocaryophyllaceae* Błocki; *Rosa terebinthacea* Besser; *Rosa terebinthacea* Besser ex Spreng.; *Rosa tomentosa* Sm. var. *ucrainica* Lonacz. ex Chrshan.)

- В правобережних лісових і лісостепових районах, рідше на Лівобережжі в лісостепових і північних степових районах; наводиться також для Причорномор'я (східна частина), можливо помилково.

Rosa transilvanica Schur ~ *Rosa canina* aggr. (*Rosa andegavensis* auct. fl. ukr., non Bastard; *Rosa kosinsciana* auct. non Besser; *Rosa litvinovii* Chrshan., nom. invalid.; *Rosa litvinovii* Chrshan. var. *beregoviensis* Chrshan.; *Rosa litvinovii* Chrshan. var. *slobodianii* Chrshan., nom. invalid.; *Rosa lonaczewskii* Dubovik; *Rosa slobodianii* (Chrshan.) Dubovik, comb. invalid.)

- В Закарпатті, Карпатах, Передкарпатті, Правобережному і Лівобережному Лісостепу та Правобережному і Лівобережному Злаковому Степу. З групи спорідненості *Rosa canina* L. aggr. Деякі з наведених в синоніміці видів наводилися для України помилково: *R. andegavensis* Bastard (західноєвропейсько-західносередземноморський вид), *R. kosinsciana* Besser (західно-центральноєвропейський вид). Назви інших видів виявилися невалідними: *R. litvinovii* Chrshan., *R. slobodianii* (Chrshan.) Dubovik.

Rosa turcica Rouy ~ *Rosa rubiginosa* aggr. (*Rosa biebersteinii* Lindl.; *Rosa ferox* M.Bieb. 1810 non Lawrence 1799; *Rosa horrida* M.Bieb. ex Fisch., 1812, nom. nudum; *Rosa horrida* M.Bieb. ex Crép. 1872 non Spreng. 1825 ; *Rosa jundzillii* auct. non Besser)

- В Криму.

Rosa villosa L. (*Rosa borissovae* Chrshan.; *Rosa ciliatopetala* Besser; *Rosa mollis* Schmalh. non Sm. var. *glandulosa* Schmalh.; *Rosa pomifera* Herrm. nom. illeg.; *Rosa pomifera* Herrm. var. *ciliatopetala* (Besser) Chrshan.; *Rosa pomifera* Herrm. var. *glandulosa* (Schmalh.) Chrshan.)

• В Розточчі-Опіллі, на Поліссі, в Лісостепу, Степу (північна частина), Гірському Криму; часто культивується. Дуже поліморфний вид.

Крім наведених дикорослих та часто інтродукованих, в Україні культивується ще багато інших видів або гібридів, частина з яких відомі під синонімами: **Rosa beggeriana** Schrenk (= *Rosa lacerans* Boiss. & Buhse), **Rosa** × **arnoldiana** Sarg. [*R. burboriana* (Thory) N.H.F.Desp. × *R. rugosa* Thunb.], **Rosa boissieri** Crép., **Rosa** × **bruantii** [*R. odorata* (Andrews) Sweet × *R. rugosa* Thunb.], **Rosa davurica** Pall. (= *Rosa amblyotis* C.A.Mey.; = *Rosa jacutica* Juz.; = *Rosa marretii* H.Lév.), **Rosa hemisphaerica** Herrm. (= *Rosa rapinii* Boiss. & Balansa), **Rosa hirtissima** Lonacz., **Rosa iberica** Steven ex M.Bieb., **Rosa kokanica** (Regel) Regel ex Juz., **Rosa koreana** Kom. (= *Rosa ussuriensis* Juz.), **Rosa kuhitangi** Nevski, **Rosa laxa** Retz., **Rosa luciae** Franch. & Roherb. ex Crép. (= *Rosa wichurana* Crép.), **Rosa majorugosa** Palmén & Hämet-Ahti, **Rosa oxyacantha** M.Bieb., **Rosa oxyodon** Boiss., **Rosa pulverulenta** M.Bieb. (= *Rosa glutinosa* Sm.), **Rosa schrenkiana** Crép., **Rosa webbiana** Wall. ex Royle (= *Rosa fedtschenkoana* Regel; = *Rosa hissarica* Slobodov; = *Rosa maracandica* Bunge), **Rosa woodsii** Lindl. та ін.

RUBUS L.

Від 750 до понад 1400 видів (в залежності від того, як трактується обсяг виду – чисельні фертильні гібриди та гібридогенні види, які важко розрізнити), поширених майже у всіх позатропічних, частково і тропічних областях Земної кулі. В Україні бз види – дикорослих, найбільш часто культивованих і тих, що дичавіють (в ботанічних садах культивуються ще близько 10 видів). *Rubus* – таксономічно складний рід, багато видів якого є апоміктичними мікровидами Для достовірної ідентифікації важливе значення має якісний збір матеріалу, який повинен містити як вегетативні пагони (туріони), так і генеративні пагони.

Rubus aetnicus Weston (*Rubus canescens* DC. var. *glabratus* (Godr.) P.H.Davis Meikle; *Rubus canescens* DC. subsp. *lloydianus* (Genev.) O.Bolos & J.Vigo; *Rubus lloydianus* Genev.; *Rubus tomentosus* Borkh. var. *lloydianus* (Genev.) Nyarady)

• Наводиться для Криму, під назвою *Rubus canescens* DC. subsp. *lloydianus* (Genev.) O.Bolos & J.Vigo [KRASOVSKAJA, 2001].

Rubus apricus Wimmer

• Наводиться для Карпат [KRASOVSKAJA, 2001], Львівської, Чернівецької областей [HONCHARENKO, 2003, 2008] та Житомирського Полісся [HONCHARENKO, ORLOV, 2015].

*!**Rubus armeniacus** Focke (*Rubus discolor* auct. non Weihe & Ness)

• Культивується і дичавіє [KRASOVSKAJA, 2001]. Раніше для Поділля (Вінницька обл.) вид помилково наводився під назвою *Rubus discolor* Weihe & Ness.

?**Rubus bayeri** Focke

• Наведений раніше для України вид вважається сумнівним таксоном («valueless or doubtful taxa») [KURTTO et al., 2004; POWO, 2022].

Rubus bertramii G.Braun

• Наводиться для Львівської, Рівненської [KRASOVSKAJA et al., 2001; HONCHARENKO, 2003] областей та Житомирського Полісся [HONCHARENKO, ORLOV, 2015; ORLOV et al., 2021]. Західноцентральноєвропейський аборигенний вид, з прогресуючою експансією в східному напрямку.

Rubus bifrons Vest

• Наводиться для Закарпаття [KRASOVSKAJA, 1991, 2001; HONCHARENKO, 2003].

Rubus caesius L. (*Rubus caeruleus* Gilib., nom. invallid.)

• По всій Україні та в Криму, звичайно; нерідко гібридує з іншими видами роду.

Rubus camptostachys G.Braun (*Rubus dumetorum* Weihe var. *camptostachys* (G.Braun) Utsch)

• Наводиться для Карпат [KRASOVSKAJA, 2001; POWO, 2021].

Rubus canescens DC. (*Rubus canescens* DC. subsp. *canescens*; *Rubus tomentosus* auct. non Borkh.)

• Піренейський вид, наводиться для Закарпаття, Передкарпаття [HONCHARENKO, 2003, 2008] та Криму, можливо як дичавіла рослина.

?Rubus chamaemorus L.

- Голарктичний вид, імовірно для України (Полісся) вказувався помилково, а можливо зник.

Rubus constrictus Lefèvre & P.J.Müll. (*Rubus sulcatus* Vest var. *vestii* (Focke) Focke; *Rubus sulcatus* Vest subsp. *constrictus* (Lefèvre & P.J.Müll.) Cohrs; *Rubus thyrsoides* Wimm. subsp. *constrictus* (Lefèvre & P.J.Müll.) Sudre; *Rubus vestii* Focke)

- В Закарпатській [HONCHARENKO, 1994; 2003; KRASOVSKAJA, 1997], Львівській та Чернівецькій [HONCHARENKO, 2003] областях. Раніше для України (окол. Львова та Чернівецької обл.) наводився під назвою *Rubus vestii* Focke.

?Rubus corylifolius Sm.

- Західноєвропейський вид, наводиться для України [HONCHARENKO, 1998b], можливо помилково.

Rubus creticus Tourn. ex L. (*Rubus anatolicus* (Focke) Hausskn.; *Rubus sanctus* Schreb.; *Rubus sanguineus* Friv.; *Rubus ulmifolius* Schott subsp. *sanctus* (Schreb.) Sudre)

- Наводиться для Криму (нижній гірський пояс: KRASOVSKAJA, 2001, як *R. sanctus* Schreb.).

Rubus × crimaeus Juz.

- В Криму (південь: Ай-Петрі – Учан-су).

Rubus discernendus (Sudre) Sudre (*Rubus × almensis* Juz.; *Rubus × nanitauricus* Juz.; *Rubus paratauricus* Juz.; *Rubus × stenophyllidium* Juz.; *Rubus × subtauricus* Juz.; *Rubus × utshansuensis* Juz.)

- В Гірському Криму, Ай-Петрі. Імовірно, всі наведені в синоніміці «види» є результатом інтрогресивної гібридизації і виявити між ними відмінності неможливо [KRASOVSKAJA, 2001].

?Rubus divaricatus P.J.Müll. (*Rubus nitidus* Weihe & Nees)

- Північно-західноєвропейський вид, наводиться для Львівської області [KRASOVSKAJA, 2001; HONCHARENKO, 2003], можливо помилково.

Rubus dumetorum Weihe (*Rubus corylifolius* Sm. subsp. *dumetorum* (Weihe) Aresch; *Rubus nemorosus* Hayne ex Willd. subsp. *dumetorum* (Weihe) Nym.)

- Наводиться для Карпат, можливо гібридогенного походження [HONCHARENKO, 1998b; KRASOVSKAJA, 2001].

Rubus fabrimontanus (Sprib.) Sprib. (*Rubus oreogeton* Focke var. *fabrimontanus* Sprib.)

- Наводиться для Закарпатської області, але потребує підтвердження [KRASOVSKAJA, 2001] та західних рівнинних територій (Тернопільська обл.), дуже рідко [HONCHARENKO, 2003, 2016].

Rubus fasciculatus P.J. Müll.

- Наводиться для західних регіонів (Львівська область), дуже рідко [HONCHARENKO, 2000, 2003, 2016; KRASOVSKAJA, 2008].

?Rubus gothicus Frid. & Gelert ex T.H.L.Krause

- Північно-центральноевропейський вид, наводиться для Закарпатської області (Берегівський район, с. Мужіве) [HONCHARENKO, 1998a, 2000, 2003, 2016], можливо помилково.

Rubus glivicensis (Sudre) Sprib. (*Rubus glivicensis* Sprib., non validy publ.)

- Наводиться для західних регіонів (окол. м. Львів) [HONCHARENKO, 2008].

Rubus grabowskii Weihe ex Günther, Grab. & Wimm. (*Rubus candicans* auct. non Weihe ex Rchb.: Myakushko, 1987, p. p.; *Rubus rugicus* E.H.L.Krause; *Rubus thyrsanthus* Focke; *Rubus thyrsoides* Wimm., nom. illegit.)

- В Закарпатській та Львівській областях [HONCHARENKO, 2003]; раніше для України наводився як *R. candicans* Weihe ex Rchb. або *R. thyrsoides* Wimm.). Вказівка на зростання виду в Криму [YENA, 2012] є, мабуть, помилковим.

Rubus gracilis J.Presl & C.Presl (*Rubus villicaulis* Köhler ex Weihe)

- В Закарпатській, Чернівецькій областях, Передкарпатті, Розточчі-Опіллі; наводиться також для Житомирського Полісся (південна межа) [HONCHARENKO, 2003; HONCHARENKO, ORLOV, 2015; ORLOV et al., 2021], дуже рідко. Раніше вид наводився для України (західних областей) як *Rubus villicaulis* Köhler ex Weihe.

Rubus guentheri Weihe ~ *Rubus hirtus* (*Rubus hirtus* Waldst. & Kit. subsp. *guentheri* (Weihe) Sudre)

- Наводиться лише для Карпат [KRASOVSKAJA, 2001; HONCHARENKO, 2003, 2008].

Rubus haesitans Mart. & Walsemann

- Північно-центральноевропейський вид, наводиться для Закарпатської області (Берегівський район, с. Мужіве) [HONCHARENKO, 1998a, 2000, 2003, 2016].

Rubus hirtimimus Juz. [*Rubus* × *scenoreinus* Juz.]

- Наводиться для Гірського Криму (як *Rubus* × *scenoreinus* Juz.) [FEDORONCHUK, 2004].

Rubus hirtus Waldst. & Kit. (*Rubus glandulosus* Bellardi)

- В Карпатах, звичайно. З просуваннях на схід та північ від Карпат трапляється рідше [HONCHARENKO, 2003, 2008], зокрема, наводиться для Житомирського (півд.) [HONCHARENKO, 2011; HONCHARENKO, ORLOV, 2015; ORLOV et al., 2021], Київського Полісся [HONCHARENKO, 2011]; наводиться також для Криму [POWO, 2022], але можливо помилково. Збірний вид, у межах якого описано декілька «мікровидів», зокрема **Rubus kaltenbachii** Metsch (сумнівний вид – «valueless or doubtful taxa» [KURTTO et al., 2004], який наводить Т.О. Тасенкевич [TASENKEVICH, 1998].

?**Rubus humifusus** Weihe ~ *Rubus schleicheri*

- Наведений раніше для України вид вважається сумнівним таксоном («valueless or doubtful taxa») [KURTTO et al., 2004; POWO, 2022].

Rubus idaeus L. [*Rubus idaeus* L. subsp. *idaeus*] (*Rubus idaeus* L. subsp. *vulgatus* Focke; *Rubus sericeus* Giliob., nom. illegit.)

- На Поліссі, в Лісостепу (крім Донецького Лісостепу, в Гірському Криму. В садах культивуються також чисельні культивари і сорти виду (як з червоно-, жовто-, так і різнозабарвленими плодами).

Rubus × **kalaidae** Juz. [*Rubus caesius* × ?*Rubus* sp.]

- Наводиться для Криму [KRASOVSKAJA, 2001].

Rubus koehleri Weihe

- Наводиться для Карпат [KRASOVSKAJA, 2001].

?**Rubus kuleszae** Ziel.

- Північно-центральноевропейський вид; наводиться для Закарпаття [KRASOVSKAJA, 2001], але потребує підтвердження.

*!**Rubus laciniatus** Willd. ~ *Rubus nemoralis* P.J.Müll. (*Rubus bifrons* Vest var. *laciniatus* (Willd.) Dalla Torre & Sarnth; *Rubus corylifolius* Sm. var. *laciniatus* (Willd.) Wallr.; *Rubus vulgaris* Weihe & Nees f. *laciniatus* (Willd.) Frid.; *Rubus vulgaris* Weihe & Nees var. *laciniatus* (Willd.) Dippel)

- Наводиться для околиць залізничної станції Маківчукове Бородянського району Київської області (як адвентивна рослина, вперше відмічена для спонтанної флори України) [MELNYK et al., 2013]. Північноамериканський вид, з групи видів *Rubus nemoralis* P.J.Müll. aggr. Нерідко культивується як фруктові і декоративні рослини.

Rubus macrophyllus Weihe & Nees [*Rubus macrophyllus* Weihe & Nees subsp. *macrophyllus* (*Rubus wimmeri* Weihe)]

- Наводиться для Карпат і як заносне в м. Донецьку [KRASOVSKAJA, 2001].

Rubus marschallianus Juz. (*Rubus* × *aipetriensis* Juz.; *Rubus* × *eurythrsiger* Juz.)

- В Гірському Криму; імовірно є результатом гібридизації (*Rubus canescens* DC. × *R. caesius* L.)

Rubus mollis J.Presl & C.Presl

- Північно-центральноевропейський вид, наводиться для західних районів України (Львівська область) [KRASOVSKAJA, 2001], можливо як занесено.

Rubus montanus Lib. ex Lej. (*Rubus candicans* auct. non Weihe ex Rchb.: Myakushko, 1987, p. p.)

- В Закарпатській, Львівській, Чернівецькій областях, дуже рідко [HONCHARENKO, 1997; 2003; KRASOVSKAJA, 2001]; наводиться також для Житомирського Полісся (південна межа): [HONCHARENKO, ORLOV, 2015; ORLOV et al., 2021]. Вказівка на зростання виду в Криму [YENA, 2012] є, мабуть, помилковою.

Rubus nigricans Danthoine (*Rubus pedemontanus* Pinkw.)

- Наводиться для Карпат [TASENKEVICH, 1998; HONCHARENKO, 2003; POWO, 2021] та західних рівнинних регіонів (Розточчя, Передкарпаття) [KRASOVSKAJA, 2001, HONCHARENKO, 2003, 2008], під назвою *Rubus pedemontanus* Pinkw.

***Rubus occidentalis** L.

- Широко культивується у присадибних господарствах під назвою «чорноплідна малина». В культурі з 1696 р. Нині відомо більше 90 сортів чорноплідної малини [MEZHENSKY et al., 2014]. Походить із Північної Америки. Гібридує з *Rubus idaeus* L. (гібрид **R.** × **neglectus** Peck.).

*!**Rubus odoratus** L. (*Rubacer odoratum* (L.) Rydb.)

- Розводиться в садах, іноді дичавіє. Зрідка культивується його гібрид **R. ×nobilis** Regel [*R. idaeus* L. × *R. odoratus* L.], рослини зібрані, зокрема, в околицях м. Чернівці, з 3-листочковими листками, квітконіжками й чашолистками без залозистих волосків та дрібнішими, ніж у *R. odoratus* квітками [KRASOVSKAJA, 2001].
- Rubus oligacanthus** Steven (*Rubus oliganthus* Steven, nom. nudum; ?*Rubus* ×*stevenii* Juz.)
  - В Гірському Криму; імовірно гібридогенного походження [KRASOVSKAJA, 2001].
- Rubus opacus** Focke (*Rubus plicatus* Weihe & Nees f. *opacus* (Focke) G.Braun, nom. invall.; *Rubus plicatus* Weihe & Nees subsp. *opacus* (Focke) Sudre; *Rubus plicatus* Weihe & Nees var. *opacus* (Focke) Nyman)
  - Наводиться для Львівської області [HONCHARENKO, 1999, 2003].
- Rubus orthostachys** G.Braun
  - Наводиться для Волинської, Львівської та Чернівецької областей [KRASOVSKAJA, 1998, 2001; HONCHARENKO, 1998a, 2003, 2016], а також Житомирського Полісся [HONCHARENKO, 2011; HONCHARENKO, ORLOV, 2015], дуже рідко.
- *!**Rubus parviflorus** Nutt. [*Rubus nutkanus* Moc. ex Ser.] (*Rubus nutkanus* Moc. ex Ser. var. *parviflorus* (Nutt.) Focke)
  - Зрідка культивується як декоративна рослина і дичавіє (зокрема в дендропарку «Асканія-Нова»).
- Rubus peruncinatus** (Sudre) Juz. (*Rubus obvallatus* Boulay & Gillot var. *peruncinatus* Sudre; *Rubus* ×*troitzkyi* Juz.)
  - В Гірському Криму, зрідка; імовірно гібридогенного походження [KRASOVSKAJA, 2001]; раніше вид наводився під назвою *Rubus* ×*troitzkyi* Juz.
- Rubus plicatus** Weihe & Nees [*Rubus fruticosus* L.] (*Rubus exaltatus* Dumort. var. *plicatus* Weihe & Nees) Dumort.; *Rubus fruticosus* L. f. *plicatus* Weihe & Nees) Bluff & Fingerh.; *Rubus fruticosus* L. subsp. *plicatus* Weihe & Nees) Syme; *Rubus fruticosus* L. var. *plicatus* Weihe & Nees) Hegetschw.)
  - В Закарпатті, Волинському та Житомирському Поліссі [HONCHARENKO, 2003, 2011; HONCHARENKO, ORLOV, 2015; ORLOV et al., 2021].
- Rubus polonicus** Weston (*Rubus heptaphyllus* Opiz; *Rubus nessensis* Hall; *Rubus nutans* Vest; *Rubus suberectus* G.Anderson ex Sm.; *Rubus subinermis* Rupr.)
  - В Карпатах, на Поліссі, в Лісостепу (крім Донецького), а також культивується в багатьох ботанічних садах під назвою *Rubus nessensis* Hall.
- Rubus praecox** Bertol. [*Rubus praecox* Bertol. f. *praecox*] (*Rubus candicans* auct. non Weihe ex Rchb.; *Rubus discolor* auct. non Weihe & Nees; *Rubus tauricus* auct. non Schtdl. ex Juz.)
  - Наводиться для Закарпаття [KRASOVSKAJA, 1991, 2001; HONCHARENKO, 2003] та Криму [KRASOVSKAJA, 2001; YENA, 2012; POWO, 2022].
- Rubus** × **pseudoidaeus** (Weihe) Lej. [*Rubus idaeus* L. × *Rubus caesius* L.] (*Rubus idaeoides* Ruthe)
  - В Карпатах [FODOR, 1974; KRASOVSKAJA, 2001], на західних рівнинних територіях (Львівська, Волинська області [HONCHARENKO, 1998a, 2003, 2011, 2016], в Житомирському Поліссі [HONCHARENKO, 2011; HONCHARENKO, ORLOV, 2015] та в Подніпров'ї. Вид відомий у двох крайніх різновидах, один з них ближчий до *R. idaeus* – notovar. *pseudoidaeus* Holub, тоді як другий ближчий до *R. caesius* – notovar. *pseudocaesius* (Weihe) Holub [KRASOVSKAJA, 2001].
- ?**Rubus radula** Weihe
  - Наводиться для Закарпаття [FODOR, 1974], можливо помилково, тому потребує підтвердження.
- Rubus rudis** Weihe & Nees (*Rubus fruticosus* L. subsp. *rudis* (Weihe & Nees) Syme)
  - Наводиться для Закарпатської (Мукачівський район, між сс. Грибівці і Лохове) [KRASOVSKAJA, 1997; HONCHARENKO, 2008], Львівської області (околиці м. Львова) та Житомирського Полісся [HONCHARENKO, 2003; HONCHARENKO, ORLOV, 2015].
- ?**Rubus rivularis** Wirtg. & P.J.Müll.
  - Західноєвропейський (Бельгія, Франція) вид, морфологічно близький до *Rubus serpens* Weihe ex Lej. & Courtois (також дуже шипуватий і густозалозистоопушений); наводиться для Карпат [FODOR, 1974; TASENKEVICH, 1998], можливо помилково (замість *Rubus serpens*).
- Rubus saxatilis** L. (*Cylactis saxatilis* (L.) A.Löve; *Rubus ruber* Gilib., nom. illegit.)

- В Карпатах (крім Закарпатської обл.), дуже рідко [HONCHARENKO, 2016], але звичайно на Поліссі, рідше в Лісостепу, Причорномор'ї (північно-східна частина) та в Гірському Криму. Гібридує з *Rubus caesius* L. (гібрид **R.** × **areschougii** A.Blytt) та *R. idaeus* L. (гібрид **R.** × **digenius** Lindb.f.).

Rubus schleicheri Weihe ex Tratt.

- Наводиться для Карпат та Закарпаття [KRASOVSKAJA, 1991; HONCHARENKO, 2003, 2008], а також Передкарпаття та Покуття [HONCHARENKO, 2008].

Rubus scissus W.C.R.Watson (*Rubus nessensis* W.Hall subsp. *scissoides* H.E.Weber; *Rubus ochracanthus* H.E.Weber ex Sennikov)

- Наводиться для Закарпатської області (під назвою *Rubus nessensis* W.Hall subsp. *scissoides* H.E.Weber. [HONCHARENKO, 2003] та Житомирського Полісся (як *Rubus scissus* W.C.R.Watson) [HONCHARENKO, 2003] та Криму [POWO, 2022].

?**Rubus serpens** Weihe ex Lej. & Courtois

- Західноєвропейський вид; наводиться для Карпат, можливо помилково [HONCHARENKO, 1998b].

?**Rubus** × **sinakiensis** Fodor [*Rubus idaeus* L. × *Rubus rivularis* Wirtg. & P.J.Müll.]

- В сучасних літературних та електронних ресурсах не згадується.

Rubus sulcatus Vest (*Rubus altissimus* Fritsch)

- В Закарпатській, Львівській та Чернівецькій областях, зрідка [HONCHARENKO, 2003].

Rubus tereticaulis P.J.Müll.

- Наводиться для Закарпатської [KRASOVSKAJA, 2001] та Чернівецької (Хотинський, Заставнівський райони) [HONCHARENKO, 2003, 2008] областей.

Rubus ulmifolius Schott (*Rubus discolor* Weihe & Nees, p. p.)

- В Закарпатті, зрідка; наводиться також для Криму [KRASOVSKAJA, 1997, 2001; YENA, 2012]; іноді культивується і поширюється вздовж залізниць. Раніше [MYAKUSHKO, 1987] вид наводився для Берегівського району Закарпатської області, як *Rubus discolor* Weihe & Nees.

Rubus undabundus Juz. (*Rubus jailensis* Juz., in schaed.; *Rubus moestifrons* Juz.; *Rubus* × *oenoxydon* Juz.)

- В Гірському Криму; гібридогенного походження.

?**Rubus vestitus** Weihe

- Західноєвропейський вид, наводиться для Закарпаття [KRASOVSKAJA, 2001], можливо помилково.

Rubus wimmerianus Sprib. ex Sudre) Sprib.

- Наводиться для Закарпатської області [KRASSOVSKAYA, 2008], рівнинних західних регіонів (окол. м. Львів) [HONCHARENKO, 2008] та Житомирського Полісся [HONCHARENKO, ORLOV, 2015]. В ботанічних садах України також культивується (нерідко під синонімічними назвами): **Rubus canescens** DC., **Rubus chroosepalus** Focke, **Rubus communis** Bayer (= *Rubus vulgaris* Weyhe & Nees), **Rubus deliciosus** Torr., **Rubus tricolor** Focke ex Prain, **Rubus nepalensis** (Hook.f.) Kunze (= *Rubus nutans* Wall. ex G.Don), **Rubus crataegifolius** Bunge, **Rubus phoenicolasius** Maxim. (під назвою японська малина), **Rubus nemoralis** P.J.Müll. (= *Rubus laciniatus* Willd.), **Rubus polonicus** Weston (= *Rubus nessensis* Hall.), **Rubus silesiacus** Weihe (= *Rubus candicans* Weihe ex Rchb.), **Rubus tauricus** Schldtl. ex Juz.

SANGUISORBA L. (*Poterium* L.)

Понад 30 видів, поширених в помірній зоні Голарктики, переважно в Східній Азії. В Україні – три види (разом з підвидом).

Sanguisorba minor Scop.

a. **Sanguisorba minor** Scop. subsp. **balearica** (Bourg. ex Nyman) Muñoz Garm. & C.Navarro (*Poterium balearicum* (Bourg. ex Nyman) Bourg. ex Porta; *Poterium muricatum* Spach; *Poterium polygamum* Waldst. & Kit.; *Sanguisorba minor* Scop. subsp. *polygama* (Waldst. & Kit.) Cout; *Sanguisorba minor* Scop. subsp. *polygama* (Waldst. & Kit.) Holub)

- На півдні Степу, розсіяно; в Криму, звичайно; заноситься також в західні (м. Ужгород) та східні (м. Харків) райони.

b. **Sanguisorba minor** Scop. subsp. **minor** (*Poterium sanguisorba* L.)

- В Закарпатті, Карпатах (лише в нижніх поясах), рідко; на Правобережжі, розсіяно; частіше на Лівобережжі (Донецька та Луганська області).

Sanguisorba officinalis L. (*Poterium officinale* (L.) A.Gray; *Sanguisorba bracteosa* Besser ex Eichw.; *Sanguisorba cernua* Besser; *Sanguisorba major* Gilib.; *Sanguisorba media* L.; *Sanguisorba praecox* Besser ex Rchb.; *Sanguisorba taurica* Juz.)

- В західних і північних районах, звичайно; в Степу і Криму, зрідка. Морфологічно варіабельний вид, в межах якого нерідко виділяють низку різновидів і навіть видів.

SIBBALDIANTHE Juz. [*Potentilla* L. s. l.] (*Schistophyllidium* (Juz. ex Fed.) Ikonn.)

Євразійський рід, включає близько 7 видів, виділених з роду *Potentilla* L. В Україні один вид [MOSYAKIN, SHIYAN, 2017].

Sibbaldianthe orientalis (Soják) Mosyakin & Shiyan [*Potentilla orientalis* Juz.] (*Potentilla bifurca* L. subsp. *orientalis* (Juz.) Soják; *Schistophyllidium bifurcum* L. subsp. *orientale* Juz. ex Soják; *Schistophyllidium orientale* (Juz.) Soják; *Sibbaldianthe bifurca* L. subsp. *orientalis* (Juz.) Kurtto & T.Erriks.)

- В Донецькому Лісостепу (південна частина), Степу (на півдні), а також в Криму (переважно в степовій частині), зрідка.

SIBIRAEAE Maxim.

Близько 4 видів, поширених в Південній Азії та Європі (західна частина Балканського півострова). В Україні – один вид, що культивується.

***Sibiraea laevigata** (L.) Maxim. (*Sibiraea altaensis* (Laxm.) C.K.Schneid.; *Spiraea altaensis* Laxm.; *Spiraea levigata* L.)

- Зрідка культивується в садах і парках, на вулицях в населених пунктах, по узбіччях доріг і надовго затримується в місцях культури, але не дичавіє.

SORBARIA (Ser. ex DC.) A.Braun

4 види, поширених в Азії, які також культивуються, зокрема і в Україні.

***Sorbaria sorbifolia** (L.) A.Braun (*Spiraea sorbifolia* L.).

- Широко культивується як декоративна рослина в садах і парках, на вулицях населених пунктів, по узбіччях доріг, в лісових насадженнях, де нерідко надовго затримується в місцях колишньої культури.

В садах і парках зрідка культивуються також **Sorbaria arborea** C.K.Schneid. (≡ *Spiraea arborea* (C.K.Schneid.) Bean); **Sorbaria grandiflora** (Sweet) Maxim. (≡ *Spiraea grandiflora* Sweet); *Sorbaria rhoifolia* Kom.); **Sorbaria tomentosa** (Lindl.) Rehder. (≡ *Schizonotus tomentosus* Lindl.).

×**SORBARONIA** C.K.Schneid.

Ноторід (продукт гібридизації родів *Sorbus* L. і *Aronia* Medik.). В Україні культивуються два види.

*!×**Sorbaronia fallax** (C.K.Schneid.) C.K.Schneid. [*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliot × *Sorbus aucuparia* L.] (*Aronia melanocarpa* auct. non (Michx.) Elliot; *Aronia mitschurinii* A.Skvortsov & Maitul.; *Pyrus mitschurinii* (A.Skvortsov & Maitul.) M.F.Fay & Christenh.; ×*Sorbaronia mitschurinii* (A.Skvortsov & Maitul.) Sennikov; ×*Sorbus fallax* C.K.Schneid.)

- Культивується як плодова і декоративна рослина та часто дичавіє [OLSSHANSKYI, SHYNDER, 2021].

*×**Sorbaronia kovalevii** Mezhenyskyi [*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliot × *Sorbus sambucifolia* (Cham. & Schlecht.) M.Roem.]

- Культивується як плодова і декоративна рослина.

Sorbus L. s. str.

Рід *Sorbus*, у вузькому трактуванні, з врахуванням низки родів, виділених з його складу (див. примітку до *Aria*) нараховує близько 100 видів, поширених в Євразії, Північній Африці, на островах Атлантичного океану та інтродукованих у Новій Зеландії. В Україні – один вид (з двома підвидами).

Sorbus aucuparia L.

a. **Sorbus aucuparia** L. subsp. **aucuparia** (*Aucuparia silvestris* Medik.; *Crataegus aucuparia* (L.) Salisb.; *Mespilus aucuparia* (L.) Scop.; *Pyrus aucuparia* (L.) Gaertn.)

• На Правобережному Поліссі, в Лісостепу, західних областях України, в Криму, часто; у східних лісових районах, зрідка.

b. **Sorbus aucuparia** L. subsp. *glabrata* (Wimm. & Grab.) Hedl. (*Pyrus aucuparia* (L.) Gaertn. var. *glabrata* Wimm. & Grab.; *Sorbus glabrata* (Wimm. & Grab.) Prain. 1908, non G.Kirchn. 1859; *Sorbus sibirica* Hedl.)

• Наводиться для Карпат (високогір'я) [ЗАКОННИКОВА, 2001].

SPIRAEA L.

Близько 100 видів, поширених в помірних і субтропічних областях Північної півкулі. В Україні – 7 дикорослих тв понад 70 видів, що культивуються, з яких частина дичавіє.

Spiraea chamaedryfolia L. (*Spiraea chamaedryfolia* L. subsp. *ulmifolia* (Scop.) J.Duvign.; *Spiraea ulmifolia* Scop.)

• В Карпатах, а також часто культивується в садах і парках, на вулицях населених пунктів й дичавіє.

Spiraea crenata L. (*Spiraea crenata* L. subsp. *crenata*; *Spiraea crenifolia* C.A.Mey.; *Spiraea hyperecifolia* L. var. *crenata* (L.) Ser.; *Spiraea nicoviensis* Besser ex Link; *Spiraea sawranica* Besser)

• Переважно в Лісостепу й Степу; зрідка також в Закарпатті (Чорногора) і на Поліссі (м. Київ).

Spiraea hypericifolia L. (*Spiraea aquilegifolia* Pall.; *Spiraea hypericifolia* L. subsp. *hypericifolia*; *Spiraea hypericifolia* L. var. *savranica* Ser.)

• В Лісостепу і Степу, особливо на Лівобережжі, часто; нерідко також культивується як декоративна рослина в садах і парках.

Spiraea litwinowii Dobrocz. (*Spiraea crenana* auct. non L.: Dostál, 1968)

• На Лівобережжі (в північно-східних лісостепових районах), зрідка.

Spiraea media Schmidt

a). **Spiraea media** Schmidt subsp. *media* (*Spiraea sericea* Turcz.)

• В Карпатах, зрідка, а також декілька місцезростань на півдні Полісся, в Кременецьких горах та в Хмельницькій, Вінницькій й Житомирській областях.

b). **Spiraea media** Schmidt subsp. *polonica* (Błocki) Dostal (*Spiraea polonica* Błocki)

• Середнє Подністров'я (береги Дністровського каньйону), вузький ендемік.

Spiraea × **pikoviensis** Besser [*Spiraea crenata* L. × ?*Spiraea litvinovii* Dobrocz.] (*Spiraea praecox* Zabel)

• В Правобережному Лісостепу (достовірно відомо лише з locus classicus: с. Пиків Калинівського району Вінницької області [FEDORONCHUK et al., 2015].

В ботанічних садах, парках, на вулицях населених пунктів як декоративні рослини також культивуються багато інших видів (нерідко під назвами синонімів), з яких деякі дичавіють: **Spiraea alba** Du Roi, **Spiraea betulifolia** Pall., **Spiraea** × **billardii** Hérincq [*Spiraea alba* Du Roi × *S. douglasii* Hook], **Spiraea cana** Walst. & Kit., **Spiraea cantoniensis** Lour, **Spiraea douglasii** Hook, **Spiraea japonica** L.f. (= *Spiraea bumalda* Burv.), **Spiraea lasiocarpa** Kar. & Kir. (= *Spiraea ferganensis* Pojark.), **Spiraea latifolia** (Aiton) Borkh., **Spiraea mollifolia** Rehder, **Spiraea mongolica** Maxim. (= *Spiraea gemmata* Zabel), **Spiraea myrtilloides** Rehder (= *Spiraea virgata* Frabch.), **Spiraea nipponica** Maxim., **Spiraea prunifolia** Siebold & Zucc., **Spiraea salicifolia** L., **Spiraea thunbergii** Siebold ex Blume, **Spiraea tomentosa** L., **Spiraea trilobata** L., **Spiraea** × **vanhouttei** (Briot) Carrière [*Spiraea cantoniensis* Lour. × *S. trilobata* L.] та ін. Особливо велика колекція видів (створена методом філогенетичних родових комплексів) є в Ботанічному саду ім. О.В. Фоміна (м. Київ), яка на сьогодні нараховує понад 120 таксонів [BONYUK, 2008].

TORMINALIS Medik. [*Sorbus* L. s. l.]

Монотипний рід з європейсько-середземноморським ареалом, виділений з роду *Sorbus* L. s. l. Морфологічно подібний до *Aria* і, очевидно, філогенетично споріднений з ним (див. коментар у примітці до роду *Aria*).

Torminalis glaberrima (Gand.) Sennikov & Kurtto [*Aria torminalis* (L.) Beck.] (*Sorbus torminalis* (L.) Crantz] (*Crataegus torminalis* L.; *Pyrus torminalis* (L.) Ehrh.; *Sorbus glaberrima* Gand.; *Torminalis clusii* K.R.Robertson & J.B.Phipps; *Torminaria clusii* M.Roem.; *Torminaria torminalis* (L.) Dippel; *Torminaria vulgaris* Schur)

- В Закарпатті, Карпатах, Передкарпатті, Західному і Правобережному Лісостепу (південно-західна частина) та в Криму, зрідка. Вид включений до Червоної книги України, як *Sorbus torminalis* (L.) Crantz [RED DATA BOOK, 2009].

WALDSTEINIA Willd.

Близько 6 видів, поширених в помірних і теплопомірних районах Голарктики; в Україні – один вид.

Waldsteinia geoides Willd. (*Geum waldsteinia* Baill)

- В Передкарпатті, Розточчі-Опіллі, Західному Лісостепу (Подністров'я). Вказівки на зростання в Криму є помилковими, можливо через те, що рослина раніше там культивувалася.

Подяки

Автор висловлює щирю подяку чл.-кор. НАН України С.Л. Мосякіну за консультації та цінні поради при написанні статті, а також анонімному Рецензенту, добре обізнаному з систематикою родини *Rosaceae*, за скуппульозно вичитаний текст, люб'язно надані додаткові літературні джерела, слушні зауваження і рекомендації.

References

- ALDASORO J.J., AEDO C., GARMENDIA F.M., HOZ F.P., NAVARRO C. (2004). Revision of *Sorbus* subgenera *Aria* and *Torminaria* (*Rosaceae-Maloideae*). *Syst. Bot. Monogr.*, **69**: 1–148.
- ANGIOSPERM PHYLOGENY GROUP. (2003). An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG II. *Bot. J. Linn. Soc.*, **141**: 399–436.
- BONYUK Z.G. (2008). *Tavolgi (Spiraea L.): monographia*. Kyiv: «Kyivskyi universytet», 248 p. (in Ukrainian)
- BORTIRI E., HEUVEL B.V., POTTER D. (2006). Phylogenetic analysis of morphology in *Prunus* reveals extensive homoplasy. *Plant Syst. Evol.*, **259**: 53–71. doi 0.1007/s00606-006-0427-8
- BORTIRI E., OH S.-H., JIANG J., BAGGETT S., GRANGER A., WEEKS C., BUCKINGHAM M., POTTER D., PARFITT D.E. (2001). Phylogeny and systematics of *Prunus* (*Rosaceae*) as determined by sequence analysis of ITS and the chloroplast *trnL-trnF* spacer DNA. *Syst. Bot.*, **26**(4): 797–807.
- BUZUNOVA I.O. (2001). *Rosa*. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. 10. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 329–393. (in Russian)
- CAMPBELL C.S., BALDWIN B.G., DONOGHUE M.J., WOJCIECHOWSKI M.F. (1995). A phylogeny of the genera of *Maloideae* (*Rosaceae*): Evidence from Internal Transcribed Spacers of nuclear ribosomal DNA sequences and congruence with morphology. *Amer. J. Bot.*, **82**: 903–918.
- CAMPBELL C.S., EVANS R.C., MORGAN D.R., DICKINSON T.A., ARSENAULT M.P. (2007). Phylogeny of subtribe *Pyrinae* (formerly the *Maloideae*, *Rosaceae*): Limited resolution of a complex evolutionary history. *Plant Syst. Evol.*, **266**: 119–145.
- ЧОПЫК В.І. (1969). Floristic zoning of the Ukrainian Carpatians. *Ukr. Bot. J.*, **26**(4): 3–15. (in Ukrainian)
- CRONQUIST A. (1981). *An integrated system of classification of flowering plants*, New York: Columbia University Press, 1262 pp.
- DOBES C., PAULE J. (2010). A comprehensive chloroplast DNA-based phylogeny of the genus *Potentilla* (*Rosaceae*): Implications for its geographic origin, phylogeography and generic circumscription. *Molec. Phylogenet. Evol.*, **56**: 156–175.
- DUBOVİK O.N. (1987). *Rosa* L. In: Prokudin Ju.N. (ed.). *Identification manual of vascular plants of Ukraine*. Kiev: Naukova Dumka, pp. 171–176. (in Russian)
- ERIKSSON T., PERSSON N.L., SMEDMARK J.E.E. (2022). What is *Potentilla*? A phylogeny-based taxonomy for *Potentillinae* (*Rosaceae*). *Taxon*, First published: 11 February 2022. doi: 10.1002/tax.12679
- ERTTER B. (2014). *Drymocallis*. In: *Flora of North America North of Mexico*, New York; Oxford: Oxford University press, vol. 9, pp. 280–295.
- EVANS R.C., ALICE L.A., CAMPBELL C.S., KELLOGG E.A., DICKINSON T.A. (2000). The granulebound starch synthase (GBSSI) gene in the *Rosaceae*: multiple loci and phylogenetic utility. *Molec. Phylogenet. Evol.*, **17**: 388–400.
- EVANS R.C., CAMPBELL C.S. (2002). The origin of the apple subfamily *Maloideae* (*Rosaceae*) is clarified by DNA sequence data from duplicated GBSSI genes. *Amer. J. Bot.*, **89**: 1478–1484.
- FEDORONCHUK M.M. (2004). Species of vascular plants described from the territory of Ukraine and their typification: family *Rosaceae* Juss. (genus *Rubus* L.). *Ukr. Bot. J.*, **61**(6): 14–21. (in Ukrainian)

- FEDORONCHUK M.M. (2017). Taxa of *Rosaceae* of the Ukrainian flora: position in a new system of the family according to molecular phylogenetic data. *Ukr. Bot. J.*, **74**(1): 3–15. doi: 10.15407/ukrbotj74.01.003 (in Ukrainian)
- FEDORONCHUK M.M. (2022a). Ukrainian flora checklist. 1: family *Lamiaceae* (Lamiales, Angiosperms). *Chornomors'k. bot. z.*, **18** (1): 5–27. doi: 10.32999/ksu1990-553X/2022-18-1-1 (in Ukrainian)
- FEDORONCHUK M.M. (2022b). Ukrainian flora checklist. 2: family *Fabaceae* (Fabales, Angiosperms). *Chornomors'k. bot. z.*, **18** (2): 97–138. doi: 10.32999/ksu1990-553X/2022-18-2-1 (in Ukrainian)
- FEDORONCHUK M.M. (2022c). Ukrainian flora checklist. 3: family *Apiaceae* (= *Umbelliferae*) and *Araliaceae* (Apiales, Angiosperms). *Chornomors'k. bot. z.*, **18** (3): 203–221. doi: 10.32999/ksu1990-553X/2022-18-3-1 (in Ukrainian)
- FEDORONCHUK M.M., DIDUKH YA.P., BELEMETS N.M. (2015). The locus classicus population of a rare species *Spiraea picoviensis* (*Rosaceae*), and its ecological-coenotic characteristics. *Ukr. Bot. J.*, **72**(5): 454–461. (in Ukrainian)
- FODOR S.S. (1974). *Flora Zakarpattia*. Lviv: Vystsha shkola, 208 p. (in Ukrainian)
- GABRIELIAN E.Z. (1978). *The genus Sorbus L. in Eastern Asia and the Himalayas*. Yerevan: Armenian Acad. Sci., 257 pp.
- GEHRKE B., BRACHER C., ROMOLEROUX K., LUNDBERG M., HEUBL G., ERIKSSON T. (2008). Molecular phylogenetics of *Alchemilla*, *Aphanes* and *Lachemilla* (*Rosaceae*) inferred from plastid and nuclear intron and spacer DNA sequences with comments on generic classification. *Molec. Phylogenet. Evol.*, **47**: 1030–1044.
- GLADKOVA V.N. (1972). On the origin of the subfamily *Maloideae*. *Bot. J.*, **57**(1): 42–49. (in Russian)
- GLADKOVA V.N. (2001). *Pyrus*. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. 10. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 543–545. (in Russian)
- GOVAERTS R., NIC LUGHADHA E., BLACK N., TURNER R., PATON A. (2021). *The World Checklist of Vascular Plants, a continuously updated resource for exploring global plant diversity*. doi: 10.1038/s41597-021-00997-6
- HELUTA V.P. (1989). *Flora gribov Ukrainy. Muchnistorosyanye griby*. Kiev: Naukova dumka, 256 p. (in Russian)
- HONCHARENKO V.I. (1994). *Rubus constrictus* P.J. Mull. ex Lef. in the West Ukraine. *Zagrozone i ginace gatunki roslin, ich ochrona i restytuesia: Streszezona referatow Mipdzynarodowego Sympozyum* (Lublin, 7–9 czerwca 1994). Lublin, p. 44.
- HONCHARENKO V.I. (1996). *Rubus praecox* Bertoloni in western Ukraine. *Tesy dokladu konf. molodykh uchenych ... Kharkiv, 5-7 iyunja 1996*. Kharkiv, 1996, p. 37. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V. (1998a). New species of the section *Corylifolii* Lindl. of the genus *Rubus* L. (*Rosaceae*) for the flora Ukraine. *Proceedings of the Scientific Society T.H. Shevchenko*. 2: 523–526. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I. (1998b). *Rubus serpens* Wh., *Rubus dumetorum* Wh. and *Rubus corylifolius* Sm. – in the flora of Ukraine. *Materialy pershoi mishnar. konf. ... (Dnipropetrovsk. 28–30 kvitnja 1998)*. Dnipropetrovsk, 1998, p. 39. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I. (1999). *Rubus opacus* Focke (*Rosaceae*) – a new species of the flora of Ukraine. *Naukov. Visnyk Uzhgorod. Univ., Ser. Biol.*, **6**: 12–14. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I. (2000). Generis *Rubus* L. (*Rosaceae*) sectionis *Corylifolii* Lindl. species pro flora Ucrainae novae. *Novitates Syst. Plant. Vasc.*, **32**: 53–54. (in Russian)
- HONCHARENKO V.I. (2003). Genus *Rubus* L. (*Rosaceae* Juss.) in the flora of Western Ukraine. Cand. Sci. Diss. Kyiv, Taras Shevchenko National University of Kyiv, 211 pp. (manuscript). (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I. (2008). Genus *Rubus* L. (*Rosaceae* Juss.) in the flora of West Ukraine: 3. Subgenus *Rubus*. *Nauk. Visnyk Tczerniv. Univers. Vyp. 373. Biologia. Zbirnyk nauk. prats. Tczernivtsi: Ruta*, pp. 2–31. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I. (2011). Vydane riznomattja ozhyn Ukrainskoho Polissja. *Botanika i mikolohija. Problemy i perspektyvy na 2011–2020 roky: vseukrainska naukova konferentsia*, Kyiv, Ukraine, 6–11 April, 2011: 53–54. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I. (2016). Genus *Rubus* L. (*Rosaceae* Juss.) in the flora of Western Ukraine: 4. Subgenus *Rubus* sections *Corylifolii* and *Caesii*, Subgenera *Idaeobatus* and *Cylactis*. *Biological systems*, **8** (1): 118–121. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I., BUZUNOVA I.O. (2007). *Rosa mollis* Smith (*Rosaceae*) is a new species in the flora of Ukraine. *Naukov. Visnyk Cherniv. Univ.: Zbirn. naukov. prats. Vyp. 343. Biologia*: 30–33. (in Ukrainian)
- HONCHARENKO V.I., ORLOV O.O. (2015). Rid *Rubus* L. (*Rosaceae* Juss.) u flori Zhytomyrsoho Polissja. In: *Stan i bioriznomanittya ecosystem Shatskoho nationalnoho pryrodnoho parku*, naukova konferentsia (Lviv, 2015). *Materialy naukoivoi konferentsii “Stan i bioriznomanittya ecosystem Shatskoho nationalnoho pryrodnoho parku”*, 10–13 veresnya 2015 p. [Text]. – Lviv : SPOLOM, pp. 15–17. (in Ukrainian)

- HUTCHINSON J. (1964). *The genera of flowering plants, vol. 1, Dicotyledons*. Oxford: Clarendon Press, 245 p.
- JUDD W.S., OLMSTEAD R.G. (2004). A survey of tricolpate (eudicot) phylogenetic relationships. *Amer. J. Bot.*, **91**: 1627–1644.
- JUSEPCHUK S.V. (1941). *Dasiphora* Raf. In: *Flora of the U.S.S.R. (Flora SSSR)*, vol. **10**. Eds V.L. Komarov, S.V. Jusepchuk. Moscow; Leningrad: Izdatelstvo Akademii Nauk SSSR, pp. 68–73. (in Russian)
- KALKMAN C. (1966). The Old World species of *Prunus* subg. *Laurocerasus* including those formerly referred to *Pygeum*. *Blumea: Biodiver., Evol. Biogeogr. Pl.*, **13**(1): 1–115.
- KALKMAN C. (2004). *Rosaceae*. In: *The families and genera of vascular plants, vol. 6, Flowering plants – Dicotyledons: Celastrales, Oxalidales, Rosales, Cornales, Ericales*. Ed. K. Kubitzki. Berlin: Springer, pp. 343–386.
- KAMELIN R.V. (2001a). *Fragaria* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. **10**. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 452–456. (in Russian)
- KAMELIN R.V. (2001b.). *Geum* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. **10**. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 460–466. (in Russian)
- KAMELIN R.V. (2001c.). *Kerria* DC. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. **10**. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 328–329. (in Russian)
- KAMELIN R.V. (2001d.). *Potentilla* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. **10**. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 394–452. (in Russian)
- KOKHNO N.A., TROFYMENKO N.M., PARKHOMENKO L.I., SOBKO V.G., HORB V.K., KLYMENKO S.V., HREVTSOVA G.T., GALKIN S.I., MUZYKA G.I., SCZEPYTSKA T.S., DEMCHENKO O.O., BILYK O.V., BONYUK Z.G., BALABUSHKA V.K., HALUSHKO R.V., HAPONENKO M.B., KLYMENKO JU.O., KOLESNYCHENKO O.M., SYDORUK T.M., KLUJENKO O.V., KORNIYCHUK V.C., STRILA T.E., FEDOROVSKIY V.D., JADROV A.A., KURDJUK O.V. (2005). *Dendroflora Ukrainy. Dykorosli i kultyrovani dereva i kustshi. Pokrytonasinni. Chastyna 2. Dovidnyk*. Kyiv: Phytosotsiotsentr, 716 p. (in Ukrainian)
- KRASOVSKAJA L.S. (1997). On some species of the genus *Rubus* of the section *Rubus* (*Rosaceae*) of Eastern Europe. *Bot. J.*, **82**(4): 120–123. (in Russian)
- KRASOVSKAJA L.S. (1991). De generis *Rubus* L. (*Rosaceae*) florum Transcarpatiae specibus nonnullis. *Novitates Syst. Plant. Vasc.* (Leningrad), **28**: 81–84. (in Russian)
- KRASOVSKAJA L.S. (1998). About two new for the flora of Eastern European species of the genus *Rubus* (*Rosaceae*) section *Corylifolii*. *Bot. J.*, **83**, 8: 66–68.
- KRASOVSKAJA L.S. (2001). *Rubus* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. **10**. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 362–393. (in Russian)
- KRASOVSKAJA L.S. (2008). On two species of genus *Rubus* L. (*Rosaceae*) new to the flora of Ukraine. *Novitates Syst. Plant. Vasc.* (Leningrad), **40**: 84–88. (in Russian)
- KRASOVSKAJA L.S., KAGALO A.A., GUBAREVA I.YU. (2001). *Rubus bertramii* (*Rosaceae*) – new species for the flora of Ukrainian. *Bot. J.*, **86**(7): 126–128. [in Russian]
- KULESZA W. (1930). Rodzaj *Rubus* L. In: *Flora Polska*, vol. **4**. Krakow, 177 s.
- KURTTA A., ERIKSSON T. (2003). Atlas florum Europaeae notes 15. Generic delimitation and nomenclatural adjustments in *Potentilleae* (*Rosaceae*). *Annal. Bot. Fenn.*, **40**: 135–141.
- KURTTA A., LAMPINEN R., JUNIKKA L. (eds). (2004). *Atlas Florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe. 13. Rosaceae (Spiraea to Fragaria, excl. Rubus)*. The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo. Helsinki, 320 p.
- KURTTA A., FRÖHNER S.E., LAMPINEN R. (eds). (2007). *Atlas Florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe. 14. Rosaceae (Alchemilla and Aphanes)*. The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo. Helsinki, 200 p.
- KURTTA A., WEBER H.E., LAMPINEN R. (eds). (2010). *Atlas Florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe. 15. Rosaceae (Rubus)*. The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo. Helsinki, 362 p.
- KURTTA A., SENNIKOV A.N., LAMPINEN R. (eds). 2013. *Atlas Florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe. 16. Rosaceae (Cydonia to Prunus, excl. Sorbus)*. The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo. Helsinki, 168 p.
- KURTTA A., SENNIKOV A.N., LAMPINEN R. (eds). 2018. *Atlas Florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe. 17. Rosaceae (Sorbus)*. The Committee for Mapping the Flora of Europe & Societas Biologica Fennica Vanamo. Helsinki, 132 p.
- LAWRENCE G.H.M. (1951). *Taxonomy of vascular plants*. New York: Macmillan, 823 p.
- LEE S., WEN J. (2001). A phylogenetic analysis of *Prunus* and the *Amygdaloideae* (*Rosaceae*) using ITS sequences of nuclear ribosomal DNA. *Amer. J. Bot.*, **88**: 150–160.
- LI Q.-Y., GUO W., LIAO W.-B., MACKLIN J.A., LI J.-H. (2012). Generic limits of *Pyrinae*: Insights from nuclear ribosomal DNA sequences. *Bot. Stud.*, **53**: 151–164.

- LO E.Y.Y., STEFANOVIC S., DICKINSON T.A. (2007). Molecular reappraisal of relationships between *Crataegus* and *Mespilus* (*Rosaceae*, *Pyreae*) – two genera or one? *Syst. Bot.*, **32**: 596–616.
- LOVELIUS O.L. (1987). Distribution of species of the genus *Alchemilla* L. (*Rosaceae*) in the Ukrainian Carpathians. *Ukr. Bot. J.*, **44**(3): 27–31. (in Ukrainian)
- LOVELIUS O.L., PAWLUS M. (1988). A new species of the genus *Alchemilla* L. *Ukr. Bot. J.*, **45**(1): 66. (in Ukrainian)
- MEZHENSKIY V., MEZHENSKA L., YAKUBENKO B. (2014). *Rare smal fruit crops: recommendations on breeding and propagation*. Kyiv: CP “Comprint”, 119 p. (in Ukrainian)
- MOISIENKO I.I. (1998). *Potentilla virgata* Lehm. – a new adventitious species of flora of Ukraine. *Ukr. Bot. J.*, **55**(3): 255–257. (in Ukrainian)
- MORGAN D.R., SOLTIS D.E., ROBERTSON K.R. (1994). Systematic and evolutionary implications of rbcL sequence variation in *Rosaceae*. *Amer. J. Bot.*, **81**: 890–903.
- MOSYAKIN S.L. (1992). *Potentilla tergemina* Soják and *Potentilla longifolia* Willd. ex Schlecht. – new adventitious species of flora of Ukraine. *Ukr. Bot. J.*, **49**(3): 89–91. (in Ukrainian)
- MOSYAKIN S.L., FEDORONCHUK M.M. (1999). *Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist*, Kiev, 1999, xxiii + 345 pp. doi: 10.13140/2.1.2985.0409
- MOSYAKIN S.L., FEDORONCHUK M.M., MCNEILL J. (2022). Proposal to conserve the name *Aria* against *Chamaemespilus* and *Torminalis* (*Rosaceae*). *Taxon*, First published: 01 April 2022. doi: 10.1002/tax.12705
- MOSYAKIN S.L., SHIYAN N. (2017). The genus *Sibbaldianthe* (*Rosaceae*): a nomenclatural overview and new combinations. *Phytotaxa*, **296**(2): 101–117.
- OH S.H. (2006). *Neillia* includes *Stephanandra*. *Novon*, **16**: 91–95.
- MYAKUSHKO T.Ya. (1987). *Rubus* L. In: Prokudin Ju.N. (ed.). *Identification manual of vascular plants of Ukraine*. Kiev: Naukova Dumka, pp. p. 162–163. (in Russian)
- OH S., POTTER D. (2005). Molecular phylogenetic systematics and biogeography of tribe *Neillieae* (*Rosaceae*) using DNA sequences of cpDNA, rDNA, and LEAFY. *Amer. J. Bot.*, **92**: 179–192.
- OLSHANSKIY I.G., SHYNDER O.I. (2021). Nothospecies *×Sorbaronia fallax* (*Rosaceae*) in the flora of Ukraine. *Chornomors'k. bot. z.*, **17**(2): 119–133. doi: 10.32999/ksu1990-553X/2021-17-2-3 (in Ukrainian)
- ORLOV O.O. (2020). Biodiversity of blackberries of Zhytomyr Polissya. Available at: <https://uriffm.org.ua/uk/news/146> (Date of publication 24 January 2020. Accessed 6 December 2021). (in Ukrainian)
- ORLOV O.O., SHYNDER O.I., VOROBYOV E.O., GRYB O.V. (2021). New floristic finds in the Forest-Steppe part of Zhytomyr Region. *Ukr. Bot. J.*, **79**(1): 6–26. <https://doi.org/10.15407/ukrbotj79.01.006> [In Ukrainian]
- PHIPPS J.B. (2014). *Rosaceae* Jussieu. Rose Family. In: *Flora of North America North of Mexico*, vol. **9**. New York; Oxford: Oxford Univ. Press, pp. 18–20.
- PHIPPS J.B., ROBERTSON K., SMITH P.G., ROHRER J.R. (1990). A checklist of the subfamily *Maloideae* (*Rosaceae*). *Canad. J. Bot.*, **68**: 2209–2269.
- POJARKOVA A.I. (1939). *Crataegus* L. In: *Flora SSSR*, vol. **9**. Moscow; Leningrad: Izdatelstvo Akademii nauk SSSR, pp. 416–468. (in Russian)
- POTTER D. (2003). Molecular phylogenetic studies in *Rosaceae*. In: *Plant genome: Biodiversity and evolution*, vol. 1, part. A: *Phanerogams*. Eds. Sharma A.K., A.Sharma. New Hampshire: Sci. Publ., Inc. Enfield, pp. 319–351.
- POTTER D., GAO F., BORTIRI P.E., OH S., BAGGETT S. (2002). Phylogenetic relationships in *Rosaceae* inferred from chloroplast *matK* and *trnL-trnF* nucleotide sequence data. *Plant Syst. Evol.*, **231**: 77–89.
- POTTER D., ERIKSSON T., EVANS R.C., OH S., SMEDMARK J.E.E., MORGAN D.R., KERR M., ROBERTSON K.R., ARSENAULT M., DICKINSON T. A., CAMPBELL C.S. (2007a). Phylogeny and classification of *Rosaceae*. *Plant Syst. Evol.*, **266**: 5–43.
- POTTER D., STILL S.M., GREBEN T., BALLIAN D., BOŽIC G., FRANJI J., KRAIGHER H. (2007b.). Phylogenetic relationships in tribe *Spiraeae* (*Rosaceae*) inferred from nucleotide sequence data. *Plant Syst. Evol.*, **266**: 105–118.
- POWO. 2022-onward. Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. Available at: <http://www.plantsoftheworldonline.org>. (Accessed 21 April 2021 and 5 February 2022).
- PRIRODA Ukrainskoi SSR. Rastitelnyi mir (1985). / Andrienko T.L., Blum O.B., Vasser S.P. and al. Kiev: Naukova dumka, 208 p. (in Russian)
- PROKUDIN Ju.N. (ed.). (1987). *Identification manual of vascular plants of Ukraine*. Kiev: Naukova Dumka, 545 p. (in Russian)
- RED DATA BOOK of Ukraine. Plant kingdom. (2009). Ed. Ya.P. Didukh. Kyiv: Globalkonsalting, 912 p. (in Ukrainian)
- ROBERTSON K.R., PHIPPS J.B., ROHRER J.R., SMITH P.G. (1991). A synopsis of genera in *Maloideae* (*Rosaceae*). *Syst. Bot.*, **16**: 376–394.
- SAX K. (1933). The origin of the *Pomoideae*. *Proceed. Amer. Soc. Hort. Science*, **30**: 147–150.

- SCHULZE-MENZ G.K. (1964). *Rosaceae* Adans. In: *Engler's Syllabus der Pflanzenfamilien II. 12th ed.* Ed. H. Melchior. Berlin: Gebrüder Borntraeger, pp. 209–218.
- SENNIKOV A., KURTOO A. (2017). A phylogenetic checklist of *Sorbus* s. l. (*Rosaceae*) in Europe. *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica*, **93**: 1–78.
- SHAW J., SMALL R.L. (2004). Addressing the “Hardest puzzle in American Pomology” Phylogeny of *Prunus* sect. *Prunocerasus* (*Rosaceae*) based on seven noncoding chloroplast DNA regions. *Amer. J. Bot.*, **91**(6): 985–996.
- SHI S., LI J., SUN J., YU J., ZHOU S. (2013). Phylogeny and classification of *Prunus* sensu lato (*Rosaceae*). *J. Integr. Pl. Biol.*, **55** (11): 1069–1079.
- SOJÁK J. (2005). *Potentilla* L. s. l. (*Rosaceae*) in Flora Europae Orientalis (Notes on *Potentilla* XVIII). *Candollea*, **60**(1): 59–78.
- SOLTIS D.E., SOLTIS P.S., CHASE M.W., MORT M.E., ALBACH D.C., ZANIS M., SAVOLAINEN V., HAHN W.H., HOOT S.B., FAY M.F., AXTELL M., SWENSEN S.M., PRINCE L.M., KRESS W.J., NIXON K.C., FARRIS J.S. (2000). Angiosperm phylogeny inferred from 18S rDNA, *rbcL*, and *atpB* sequences. *Bot. J. Linn. Soc.*, **133**: 381–461.
- STERLING C. (1966). Comparative morphology of the carpel in the *Rosaceae*. VII. *Pomoideae: Chaenomeles, Cydonia, Docynia*. *Amer. J. Bot.*, **53**: 225–231.
- SYTSCHAK N.M. (2011). Key for determination of the species of genus *Alchemilla* L. (*Rosaceae*) in the flora of the Ukrainian Carpathians. *Nauk. Osnovy zberesh. Biotych. Riznoman.*, **2**(9), № 1: 215–228. (in Ukrainian)
- SYTSCHAK N.M., KAGALO O.O. (1996). Sociological analysis and prospects of *Alchemilla* L. flora of the Ukrainian Carpathians. *Ukr. Bot. J.*, **53**(5): 604–607. (in Ukrainian)
- TAKHTAJAN A. (1997). *Diversity and classification of flowering plants*. New York: Columbia University Press, 663 p.
- TASENKEVICH L. (1998). *Flora of the Carpathians. Checklist of the native vascular plant species*. L'viv: State Museum of Natural History, 610 p. (in Ukrainian)
- TIKHOMIROV V.N. (2001). *Alchemilla* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. 10. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 470–531. (in Russian)
- TZVELEV N.N. (2001a). *Crataegus* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. 10. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 557–586. (in Russian)
- TZVELEV N.N. (2001b). *Malus* Mill. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. 10. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 546–552. (in Russian)
- TZVELEV N.N. (2001c). *Prunus* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. 10. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 606–610. (in Russian)
- VAFADAR M., KAZEMPOUR OSALOO S., ATTAR F. (2014). Molecular phylogeny of the genus *Amygdalus* (*Rosaceae*) based on nrDNA ITS and cpDNA *trnS-trnG* sequences. *Turk. J. Bot.*, **38**: 439–452.
- VOLGIN S.O., SYTSCHAK N.V. (1989a). Cuffs (*Alchemilla* L., *Rosaceae*) Ukrainian Carpathians. I. Section *Alchemilla*, subsection *Calycinae* (Buser) Camus. *Bull. MOIP*, ser. biol., **94**(2): 71–79. (in Russian)
- VOLGIN S.O., SYTSCHAK N.V. (1989b). Cuffs (*Alchemilla* L., *Rosaceae*) Ukrainian Carpathians. II. Section *Alchemilla*, subsection *Euvulgares* Camus (series *Glabrae* Pawł. and *Subglabrae* Pawł.). *Bull. MOIP*, ser. biol., **94**(6): 86–94. (in Russian)
- VOLGIN S.O., SYTSCHAK N.V. (1992). Cuffs (*Alchemilla* L., *Rosaceae*) Ukrainian Carpathians. III. Section *Alchemilla*, subsection *Euvulgares* Camus (series *Heteropodae* Pawł., *Hirsutae* (Lindb. fil.) Rothm. and *Pubescentes* (Buser) Rothm.). *Bull. MOIP*, ser. biol., **97**(4): 78–91. (in Russian)
- ZAIKONNIKOVA T.I. (2001). *Sorbus* L. In: *Flora Europaea Orientalis*, vol. 10. Ed. N.N. Tzvelev. St. Petersburg: Mir i Semia, pp. 535–543. (in Russian)
- YAZBEK M., OH S.-H. (2013). Peaches and almonds: phylogeny of *Prunus* subg. *Amygdalus* (*Rosaceae*) based on DNA sequences and morphology. *Pl. Syst. Evol.*, **299**: 1403–1418.
- YENA A.V. (2012). *Spontaneous flora of the Crimean Peninsula*. Simferopol: N. Orianda Publ., 232 p. (in Russian)